

Televisiotoiminta Suomessa 2010

Esiselvitys

Liikenne- ja viestintäministeriölle

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti 26 päivänä helmikuuta 2003 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella mahdollisesti myöhemmin asetettavan laajemman televisiotoimintaa Suomessa 2010 selvittävän työryhmän työtä. Tässä tarkoituksessa tämän työryhmän tuli kerätä aineistoa ja selvittää eri toimijoiden kantoja ainakin seuraavista seikoista:

- 1) mitkä ovat alan käsityksen mukaan uusien palvelujen tuotannon edistämiseksi tarvittavat lisätoimet digitaaliseen televisiotoimintaan siirtymisen nopeuttamiseksi ja milloin analogiset lähetykset tulisi lopettaa;
- 2) mitä julkinen palvelu tarkoittaa tämän päivän kilpailussa, konvergoituvassa toimintaympäristössä sekä
- 3) miten Yleisradio Oy:n rahoitus tulisi järjestää vuoden 2006 jälkeen.

Työryhmän tuli saada työnsä päätökseen 31.5.2003 mennessä.

Työryhmän puheenjohtajaksi määrättiin apulaisosastopäällikkö Liisa Ero liikenne- ja viestintäministeriöstä ja sen jäseniksi kutsuttiin hallintojohtaja Jussi Tunturi Yleisradio Oy:stä, johtaja Jorma Miettinen MTV Oy:stä edustaen samalla SubTV Oy:tä ja Suomen Urheilutelevisio Oy:tä, johtaja Pekka Jaakola Swelcom Oy:stä ja liiketoimintajohtaja Sirpa Ojala Digita Oy:stä sekä viestintäneuvos Ismo Kosonen liikenne- ja viestintäministeriöstä. Työryhmän sihteeriksi määrättiin neuvotteleva virkamies Maaret Suomi liikenne- ja viestintäministeriöstä.

Työryhmä on kokoontunut viisi kertaa. Työryhmä on työnsä aikana kuullut työnsä kannalta tarpeellisinasi asiantuntijoina toimitusjohtaja Kari Karapuuta ET-Partners Oy:stä, johtaja Jouni Vuorista Finlux Oy:stä sekä toimitusjohtaja Jouko Lehtorantaa Suomen Kaapelitelevisioliitto ry:stä.

Saatuun työnsä päätökseen työryhmä kunnioittaen luovuttaa selvityksensä liikenne- ja viestintäministeriölle.

Helsingissä 3 päivänä kesäkuuta 2003

Liisa Ero
työryhmän puheenjohtaja

Jussi Tunturi

Jorma Miettinen

Pekka Jaakola

Sirpa Ojala

Ismo Kosonen

Maaret Suomi

Sisällysluettelo

1	JOHDANTO	5
2	NYKYTILA	5
2.1	Lainsäädäntö, Yleisradio Oy ja myönnetyt toimiluvat	5
2.2	Julkisen palvelun yleisradioyhtiöt ja Euroopan unioni	8
2.3	Taloudellinen tilanne.....	10
2.3.1	Yleistä	10
2.3.2	Joukkoviestinnän markkinoiden laajuus	11
2.3.3	Televisiotoiminnan rahoitus Suomessa.....	11
2.3.4	Katsaus eräiden toimijoiden taloudelliseen tilanteeseen.....	13
2.4	Digitaalisen televisiotoiminnan nykytila	14
2.5	Tekninen kehitysvaihe	18
2.5.1	Yleistä	18
2.5.2	Digitaalinen televisio ja maanpäällinen verkko	20
3	LÄHIAJAN KEHITYSNÄKYMÄT	22
3.1	Lainsäädäntö	22
3.1.1	EU	22
3.1.2	Suomi	23
3.2	Talous.....	25
3.3	Tekninen kehitys	26
4	JULKINEN PALVELU JA YLEISRADIO OY:N RAHOITUS.....	27
5	DIGITAALISEEN TELEVISIOTOIMINTAAN SIIRTYMINEN	27
5.1	Yleistä	27
5.2	Sisältöjen monipuolistaminen ja laadun parantaminen.....	28
5.3	Markkinointi – ja viestintätoimenpiteitä	31
5.4	Saatavuuden parantaminen – jakelun ulottaminen koko maahan	32
5.5	Analogisen verkon sulkeminen	32
6	LOPUKSI.....	33
	LIITTEET	34
	LIITE 1. Ns. Amsterdamin pöytäkirja jäsenvaltioiden julkisen palvelun yleisradiotoiminnasta	34
	LIITE 2. Komission tiedonanto valtioneuvoston päätöksen soveltamisesta julkiseen yleisradiotoimintaan	35
	LIITE 3. Kaupallisten televisioyhtiöiden toimilupamaksun poistaminen (Suomen Kaupallisten Televisioiden Liitto ry)	45
	LIITE 4. Yleisradio Oy:n rahoitus ja julkisen palvelun tehtävät (Yleisradio Oy).....	52
	LIITE 5. Suomen Kaapelitelevisio ry:n näkemys.....	56

1 JOHDANTO

Vuoden 2003 heinäkuussa tulee voimaan viestintämarkkinalaki, jonka myötä saatetaan päätökseen kaksivaiheinen, laajahko viestintämarkkinoiden sääntelyä ohjaava uudistus. Lailla saatetaan kansallisesti voimaan Euroopan unionissa viime vuonna päätökseen saatu laaja viestintämarkkinoita koskeva kokonaisuudistus. Lain myötä televisio- ja radioverkkoja sekä perinteisiä televerkkoja säännellään yhdenmukaisesti.

Eduskunta edellytti viestintämarkkinalain antamisen yhteydessä, että hallitus tietoyhteiskuntakehityksen mahdollistamien uusien palvelujen tuotannon edistämiseksi selvittäisi ensi tilassa tarvittavat lisätoimet digitaaliseen televisiotoimintaan siirtymisen nopeuttamiseksi.

Yleisradio Oy:n rahoitus tulevaisuudessa, julkisen palvelun merkitys ja sisältö kilpailussa ja konvergoituvassa toimintaympäristössä sekä digitaaliseen televisiotoimintaan siirtyminen ovat laajoja, selvittelyä vaativia kysymyksiä. Viestintäpoliittinen, taloudellinen ja tekninen kehitys vaatii jatkuvaa lainsäädännön ajantasaisuuden arviointia. Uudessa hallitusohjelmassa todetaan Yleisradio Oy:n toimintaedellytysten pitkäjänteisen turvaamisen täyden palvelun tehtävän toteuttamisessa olevan keskeinen osa hallituksen tietoyhteiskuntapolitiikkaa. Hallitusohjelmassa mainitun parlamentaarisen työryhmän työn avulla valmistaudutaan tämän vuosikymmenen loppupuolella viimeistään tehtäviin lainsäädännöllisiin muutoksiin.

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti 22 päivänä toukokuuta 2003 parlamentaarisesti kootun työryhmän selvittämään suomalaisen televisiotoiminnan rakenteita ja toimintaedellytyksiä esimerkiksi vuoteen 2010 mennessä. Parlamentaarisen työryhmän työtä sekä kysymyksen asettelua valmistelemaan liikenne- ja viestintäministeriö asetti tämän työryhmän.

Työryhmä on työssään ottanut huomioon vuonna 2001 kansanedustaja Jouni Backmanin johdolla istuneen parlamentaarisen työryhmän selvityksessä (Televisiotoiminnan toimintaedellytysten parantaminen, liikenne- ja viestintäministeriön julkaisusarja 29/2001) esitetyt johtopäätökset ja tässä muistiossaan päivittää siinä esitettyjä tietoja vastaamaan nykyistä tilannetta.

2 NYKYTILA

2.1 Lainsäädäntö, Yleisradio Oy ja myönnetty toimitilvat

Yleistä

Suomen valtakunnalliset analogiset televisiokanavat (TV 1, TV 2, MTV 3 ja Nelonen) lähettivät vuonna 2001 yhteensä 397 viikkotuntia ohjelmaa. Tämä tarkoittaa keskimäärin 57 tunnin päivittäistä ohjelmatarjontaa.¹

Finnpanel Oy:n huhtikuussa 2003 julkaiseman tiedon mukaan television katseluun keskimäärin käytetty aika kasvoi hieman kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä viime vuoden vastaavaan aikaan verrattuna. Suomalaiset käyttivät tammi-maaliskuussa television katseluun keskimäärin 3 tuntia ja 23 minuuttia päivässä (lisäystä 2 %). Keskimääräisenä päivänä TV 1:tä katsottiin keskimäärin 41 minuuttia, TV 2:ta 42 minuuttia, MTV3-kanavaa 79 minuuttia, Nelosta 21 minuuttia,

¹ Tilastokeskus, Joukkoviestimet 2002 (Kulttuuri ja viestintä 2002:3), s. 60

SubTV:tä 3 minuuttia ja muita kanavia 10 minuuttia. Prosentteina esitettynä TV 1:n osuus katselujasta oli noin 23 %, TV 2 osuus noin 23 %, MTV3:n osuus oli 39 % ja Nelosen reilut 10%. Viime vuoden vastaavaan aikaan verrattuna TV1 ja MTV3 kasvattivat kanavaosuuksiaan. Alkuvuonna tv:n katsojia kiinnostivat erityisesti kotimainen draama, vaaliohjelmat ja uutiset.

Television tarjonta on Suomessa korkeatasoista ja laadukasta. Suomalaista television tarjontaa pidetään monipuolisena. Liikenne- ja viestintäministeriön tutkimuksen Suomalainen TV-tarjonta 2001 (Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 41/2002) mukaan neljän analogisen kanavan järjestelmä palveli edelleen vuonna 2001 katsojia hyvin ja tarjosi erittäin monipuolisen ohjelmiston.

YLE Yleisötutkimuksen mukaan yli 80 % yli 15-vuotiaista katsojista ja kuuntelijoista on vähintään melko tyytyväinen Yleisradio Oy:n ohjelmatarjontaan. YLE Katsojatytyväisyys – tutkimuksen mukaan vuonna 2002 kokonaistyytyväisyys MTV3:een ja Neloseen on pysynyt ennallaan, mutta tyytyväisyys TV1:een, TV2:een ja YLE:n kokonaisuudessaan on laskenut 5 - 8 prosenttiyksikköä.

Digitaalinen lähetystoiminta on aloitettu elokuussa 2001 ja uudet digitaaliset kanavat lähettävät jo runsaasti ohjelmaa.

Suomen kaksi miljoonaisesta televisionmaksukannasta 1,06 miljoonaa television taloutta on kytkettyä kaapelitelevision verkkoon. Näiden talouksien lukumäärä on viimeisen parin vuoden aikana kasvanut erittäin nopeasti. Suomessa toimii noin 30 kaapelitelevision operaattoria.

Lainsäädäntö

Television- ja radiotoimintaa Suomessa sääntelevät keskeiset säännökset ovat laki television- ja radiotoiminnasta (744/1998), laki valtion television- ja radiorahastosta (745/1998), laki Yleisradio Oy:stä (1380/1993) sekä viestintämarkkinalaki (396/1997). Lisäksi toimintaan liittyvää lainsäädäntöä on esimerkiksi Suomen perustuslaissa, laissa sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä (eduskunta hyväksynyt 17.2.2003), tekijänoikeuslaissa, kuluttajansuojalaissa, lääkelaisissa, alkoholilaisissa, tupakkalaisissa ja asunto-osakeyhtiölaissa.

Viestintälainsäädännön kokonaisuudistuksen ensimmäisen vaiheen lainmuutokset tulivat voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2002. Merkittävin uudistus oli se, että verkkojen sääntelystä tuli teknologianeutraalia eli television- ja radioverkoja sekä perinteisiä televerkkoja käsitellään nyt lainsäädännöllisesti yhtenäisellä tavalla. Samalla televisionverkot avattiin tietoyhteiskuntapalveluiden välittämiseksi.

Lain mukaan maanpäällisen digitaalisen televisionverkon toimiluvat jaetaan verkkolupa- ja ohjelmistolupa- jaettaviksi syksyllä 2002. Valtioneuvosto myönsi verkkoluvan Digita Oy:lle. Verkkolupa oikeuttaa kolmen kanavan käyttööseen ja hallintaan. Luvan haltija vastaa ohjelmiston tarjoajien palvelukokonaisuuksista ja hallitsee tarvittavia laitteita.

Uudella sääntelyllä pyrittiin tukemaan digitaalisen television toiminnan käynnistymistä Suomessa. Kaupallisen television toiminnan edellytyksiä parannettiin myös puolittamalla analogisilta televisionkanavilta perittävä toimilupamaksu ja poistamalla se digitaalisilta kanavilta kuluvan toimilupakauden ajaksi.

Yleisradio Oy

Yleisradio Oy on julkisen palvelun television- ja radiotoimintaa harjoittava liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla toimiva osakeyhtiö. Yhtiön tehtäväksi on Yleisradio Oy:stä annetussa lais-

sa määritelty täyden palvelun yleisradio-ohjelmiston tuominen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Lain 7§:ssä määritellään julkisen palvelun erityisinä tehtävinä seuraavat:

- 1) tukea toimivaa kansanvaltaa tarjoamalla yhteiskunnallisista kysymyksistä monipuolisia tietoja, mielipiteitä ja keskusteluja, myös vähemmistöryhmille ja erityisryhmille
- 2) tukea, luoda ja kehittää kotimaista kulttuuria ja välittää sen tuloksia jokaisen saataville
- 3) edistää ohjelmiston sivistävää luonnetta, tukea kansalaisten opiskelua ja tarjota hartausohjelmia
- 4) kohdella ohjelmatoiminnassa yhtäläisin perustein suomen- ja ruotsinkielisiä kansalaisia ja tuottaa palveluja saamen, romanin ja viittomakielellä sekä soveltuvien osin myös maan muille kieliryhmille
- 5) välittää asetuksella tarkemmin säädettäviä viranomaistiedotuksia ja varautua yleisradiotoiminnan hoitamiseen poikkeusoloissa sekä
- 6) valmistaa, tuottaa ja lähettää suomalaisia ohjelmia ja välittää uutisia ja ohjelmia Suomen ja ulkomaiden välillä.

Yleisradio Oy vastaa TV1:n, TV2:n, FST:n, YLE24:n ja YLE Teeman lähetyksistä suoraan Yleisradio Oy:stä annetun lain nojalla. Tutkimukset osoittavat, että suomalaiset arvostavat laajasti julkisen palvelun ohjelmistoja. Periaate ”täyden palvelun ohjelmisto kaikille suomalaisille samalla maksulla asuinpaikasta riippumatta” saa lähes yksinomaisen kansalaisten kannatuksen. Julkisen palvelun tehtävänsä mukaisesti Yleisradio pyrkii ohjelmatoiminnassaan takaamaan suomalaisille yhtäläiset mahdollisuudet saada tietoa, kokea elämyksiä, viihtyä sekä sivistää ja kehittää itseään. YLE tekee ohjelmia ja tuottaa palveluja suomeksi ja ruotsiksi sekä muun muassa viittomakielellä. Yli 15-vuotiaista 98 % katselee tai kuuntelee YLE:n televisio- ja radiokanavien ohjelmia viikon aikana vähintään kaksi tuntia.

YLE:n koko vuoden 2002 ohjelmatarjonta oli tunneissa 16 979 tuntia. Ohjelmatarjonta sisälsi muun muassa uutisia, ajankohtaisohjelmia, draamaa, dokumentteja, urheilua, viihdeohjelmia ja Yleisradion erityistehtäviin kuuluvia hartausohjelmia sekä eri kielillä tarjottuja palveluja.

Pääministeri Jäätteenmäen hallitusohjelmassa todetaan, että Yleisradio Oy:n toimintaedellytysten pitkäjänteinen turvaaminen täyden palvelun tehtävän toteuttamisessa on keskeinen osa hallituksen tietoyhteiskuntapolitiikkaa.

Toimiluvat

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain mukaan valtioneuvosto julistaa haettavaksi ja myöntää toimiluvan televisiotoiminnan harjoittamiseen. Heinäkuussa 2003 voimaan tulevan televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain muutoksen mukaan Viestintävirasto myöntää toimiluvan digitaalisessa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa harjoitettavaan televisiotoimintaan, jos toiminnan kesto on enintään kolme kuukautta tai toiminnan viikoittainen kesto on enintään neljä tuntia.

Valtakunnallista analogista televisiotoimintaa harjoitetaan Suomessa neljällä televisiokanavalla (TV 1, TV 2, MTV 3 ja Nelonen). Näiden lisäksi on Etelä-Suomen alueella toiminnassa Ruotsin television ykkös- ja kakkoskanavien ohjelmistosta koottu ohjelmakanava (SVT Europa) sekä Kruunupyyn ja Pyhävuoren asemien välityksellä tarjottavat SVT 1:n ja 2:n ohjelmistot. Paikallinen televisiotoiminta on Suomessa vähäistä.

MTV 3:lle ja Neloselle on myönnetty analogiseen televisiotoimintaan toimiluvat, jotka ovat voimassa vuoden 2006 loppuun asti.

Valtioneuvosto myönsi toimiluvat valtakunnalliseen digitaaliseen televisiotoimintaan kesäkuussa 1999. Toimiluvat ovat voimassa 1.9.2000 – 31.8.2010 välisenä aikana. Ne myönnettiin kahteen eri kanavanippuun seuraaville yhtiöille: MTV Oy (MTV 3:n digitaalinen versio, City-TV-ketju (neljä alueellista toimilupaa), Suomen Urheilutelevisio Oy, Wellnet Oy, Oy Ruutunelonen Ab (Nelosen

digitaalinen versio), Swelcom Oy (elokuvakanava), Werner Söderström Oy (koulutuskanava) ja Canal + Finland Oy. Tämän lisäksi Yleisradio Oy toimii yhdessä kanavanipussa ja ilmoitti tuolloin aloittavansa seuraavat palvelut: TV 1 ja TV 2 digitaalisessa muodossa, uutispalvelu YLE24, Finlands Svenska Television FST D ja kulttuuri- ja tiedekanava YLE Teema.

Muun muassa digitaalisen television odotettua hitaamman käynnistymisen johdosta Helsinki Media Company Oy, Werner Söderström Oy ja Canal + Finland Oy eivät määräaikaan mennessä aloittaneet toimintaansa. Säännöllisen toiminnan puuttumisen vuoksi myös Wellnet Oy:n toimilupa on katsottu rauenneeksi.

Koska digitaalisissa televisioverkoissa oli toimilupien peruuntumisen johdosta vapaata lähetykskapasiteettia, liikenne- ja viestintäministeriö julkisti kesällä 2002 haettavaksi uusi toimilupia digitaalista televisiotoimintaa varten. Valtioneuvosto myönsi uudet toimiluvat 13. päivänä maaliskuuta 2003. Canal + Finland Oy:lle myönnettiin toimilupa kolmen elokuvakanavan lähettämiseen. Janton Oyj:lle ja Turun Kaapelitelevisio Oy:lle myönnettiin toimiluvat alueellista televisiotoimintaa varten ja Vizor Oy:lle myönnettiin toimilupa ostoskanavien lähettämiseen. Janton Oyj:n alueellinen toimilupa käsittää pääkaupunkiseudun ja Pirkanmaan. Turun Kaapelitelevisio Oy:lle myönnetty toimilupa käsittää puolestaan Turun seudun. Nämä toimiluvat ovat muiden toimilupien tavoin voimassa 31.8.2010 saakka. Samassa yhteydessä muutettiin SubTV Oy:lle myönnettyä toimilupaa siten, että alueellisia lähetyksiä koskevat aikamääräykset poistettiin.

Taulukko 1 Kanavaniput toimijoittain

Kanava-nippu	Toimija tai toimiluvanhaltija	Kanava
A	Yleisradio Oy	TV1 TV2 FST YLE24 YLE Teema
B + C	MTV Oy SubTV Oy* Suomen Urheilutelevisio Oy Janton Oyj Oy Ruutunelonen Ab Vizor Oy Turun Kaapelitelevisio Oy Canal+ Finland Oy	MTV3 SubTV Urheilukanava Helsinki, Tampere (alueelliset) Nelonen Ostoskanava Turku (alueellinen) 3 elokuvakanavaa
* Toimilupa myönnetty alun perin City-TV Oy Helsinki, City-TV Oy Pirkanmaa, City-TV Oy Suomi, City-TV Oy Turku, yritysjärjestelyjen jälkeen toimilupa siirretty SubTV Oy:lle.		

2.2 Julkisen palvelun yleisradioyhtiöt ja Euroopan unioni

Amsterdamin pöytäkirja (liite 1)

Euroopan unionissa julkisen palvelun televisio- ja radiotoiminnan tehtäviin ja rahoitusjärjestelyihin liittyy kaksi keskeistä asiakirjaa. Toinen on vuonna 1997 yhteisön perustamissopimukseen liitetty ns. Amsterdamin pöytäkirja jäsenvaltioiden julkisen palvelun yleisradiotoiminnasta. Pöytäkirjan johdannon mukaan sopijaosapuolet katsovat, että jäsenvaltioiden julkisen palvelun yleisradiotoi-

minta liittyy suoraan niin jokaisen yhteiskunnan demokraattisiin, yhteiskunnallisiin ja kulttuurisiin tarpeisiin kuin tarpeeseen turvata viestinnän moniarvoisuus. Edelleen pöytäkirjan mukaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen määräykset eivät rajoita jäsenvaltioiden toimivaltaa rahoittaa julkista yleisradiotoimintaa, siinä määrin kuin rahoitus myönnetään yleisradioyrityksille kunkin jäsenvaltion antaman, määrittelemän ja järjestämän julkisen palvelun tehtävän täyttämiseksi, ja siinä määrin kuin rahoitus ei vaikuta yhteisön kaupp- ja kilpailuolosuhteisiin sellaisessa laajuudessa, että se olisi yleisen edun vastaista, kun samalla otetaan huomioon tällaisen julkisen palvelun tehtävän suorittaminen.

Pöytäkirjalla ratkaistiin julkisen palvelun yleisradiotoiminnan määrittelyä sekä organisaatiosta ja rahoituksesta päättämistapaa koskeva työnjako jäsenvaltioiden ja komission välillä jäsenvaltioiden hyväksi, mutta se jätti edelleen avoimeksi julkisen palvelun rahoituksen ja EU:n valtiontukea koskevien säännösten väliset tarkemmat suhteet. Tällä hetkellä etsitään myös tältä osin julkisen palvelun yhtiöille selkeää asemaa, kun Euroopan tuomioistuimet käsittelevät asiaan liittyviä valituksia komission päätöksistä.

Komission tiedonanto (liite 2)

Komissio on omien julkisen palvelun valtiontukea koskevien ratkaisujensa pohjaksi julkaissut vuoden 2001 lopulla tiedonannon (komission tiedonanto valtiontukisääntöjen soveltamisesta julkiseen yleisradiotoimintaan, 15.11.2001). Tiedonannossa käsitellään asian taustaa ja soveltamisalaa, julkisen palvelun tehtävää (mm. julkisen palvelun tärkeyttä ja EU:n asiaa koskevia päätöksiä ja ratkaisuja), oikeudellisia puitteita, valtiontukea koskevia säännöksiä (erityisesti Rooman sopimuksen 87 artiklan 1 kohta), tuen soveltuvuuden arviointia 87 artiklan 2 ja 3 kohdan nojalla ja valtiontuen soveltuvuuden arviointia 86 artiklan 2 kohdan nojalla (koskee mm. yrityksiä, jotka tuottavat yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja).

Tiedonannossa komissio ilmoittaa esittävänsä periaatteet, joita se aikoo noudattaa soveltaessaan EY:n perustamissopimuksen 87 artiklaa ja 86 artiklan 2 kohtaa julkiselle yleisradiotoiminnalle myönnettyyn valtion rahoitukseen. Jotta 86 artiklan 2 kohdan mukaista poikkeusta voidaan soveltaa kyseessä on oltava yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvä palvelu ja jäsenvaltio on sen selvästi sellaiseksi määritellyt. Lisäksi jäsenvaltion on täytynyt uskoa nimenomaan kyseessä olevan yrityksen tehtäväksi kyseisen palvelun tarjoamisen (esimerkiksi lainsäädännöllä, sopimuksella tai toimeksiannolla). Edelleen täsmällisesti määritellyn julkisen palvelun tehtävän antaminen virallisesti julkiselle yleisradioyhtiölle ei tiedonannon mukaan yksin riitä. Julkista palvelua on myös käytännössä tarjottava valtion ja kyseisen yrityksen välillä virallisesti vahvistetulla tavalla. Tästä syystä on tarpeen, että sopiva viranomainen tai nimetty toimielin valvoo palvelun tarjoamista. Tiedonannon mukaan jäsenvaltion toimivaltaan kuuluu sen järjestelyn valitseminen, jolla varmistetaan julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisen tehokas valvonta. Tällainen toimielin on toimintakykyinen vain, jos se on riippumaton julkisen palvelun tehtävän saaneesta yrityksestä. Tiedonannossa todetaan myös, että jos ei riittävää ja luotettavaa osoitusta ole siitä, että julkista palvelua todella tarjotaan vahvistetulla tavalla, komissio ei voi suorittaa 86 artiklan 2 kohdan mukaista tehtäviään eikä siten voi myöntää määräyksen mukaisia poikkeuksia.

Suomessa julkisen palvelun tehtävien määrittely, niiden osoittaminen Yleisradiolle ja tehtävien suorittamisen valvontaa koskevat määräykset ovat laissa Yleisradiosta (valvontaa koskevat säännökset astuvat voimaan 25.7.2003). Yleisradion hallintoneuvoston vuosittainen eduskunnalle yhtiön julkisen tehtävän täyttämisestä toimittaman kertomuksen avulla annetaan säännöllistä tietoa Yleisradion toiminnasta ja parannetaan eduskunnan mahdollisuutta valvoa yhtiön toimintaa. Viestintävirasto valvoo komission tiedonannon edellyttämällä tavalla televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain noudattamisen osalta myös Yleisradion toimintaa. Yleisradio antaa myös Viestintävirastolle vuosittain kertomuksen julkisesta palvelusta. EU:n komission linjausten mukaisella riippumattomalla vi-

ranomaisella tulee olla mm. tieto siitä, että valtion televisio- ja radiorahastosta saatu julkinen rahoitus käytetään julkiseen palveluun ja että se oikeassa suhteessa palvelun laajuuteen nähden.

Muuta

Komissiolle on osoitettu useita julkisen palvelun televisiotoimintaan kohdistuvia kanteluja, joissa on ensisijaisesti kysymys näiden yhtiöiden toiminnasta mainosmarkkinoilla. Kantelijoiden mielestä markkinat vääristyvät, kun osittain julkisesti rahoitetut yhtiöt tulevat mukaan kilpailuun mainosrahasta. Rahoitusta koskevien valitusten ratkaiseminen on kuitenkin komissiossa ollut hidasta ja vaikeaa. Komissio on antanut määräaikaisen poikkeusluvan EBU:n suurten urheilutapahtumien tv-oikeuksien yhteisostolle, ja tällä hetkellä avoinna oleva kysymys tältä osin koskee vain näiden oikeuksien edelleen myyntiä.

Suomen hallitus katsoo nykyisen julkisen televisio- ja radiotoiminnan rahoitus- ja valvontamallin olevan sopuosoitussa EU:n perustamissopimuksen valtion tukea koskevien säännösten kanssa.

Televisiiodirektiiviä ja muuta EU-lainsäädäntöä tarkastellaan kohdassa 3.1.1.

Ruotsi

Ruotsissa maanpäällinen digitaalinen televisiotoiminta aloitettiin huhtikuussa 1999. Keväällä 2003 arvioidaan, että vastaanottimia olisi hankittu noin 140.000 talouteen, joka vastaa noin 3,5% penetraatiota neljässä vuodessa. Ruotsissa toimitaan viidessä kanavanipussa. Digitaalinen maanpäällinen verkko rakennetaan siten, että se kattaa 98 % maasta.

Ruotsissa eduskunta teki 28 päivänä toukokuuta 2003 päätöksen, jonka mukaan analoginen televisioverkko suljetaan 1 päivänä helmikuuta 2008.

Tilanne Euroopassa

Digitaalinen televisio etenee EU-alueella ripein askelin. Vuoden 2001 lopussa 27 miljoonaa kotitaloutta eli noin 18 % kotitalouksista vastaanotti televisiolähetystiä digitaalisessa muodossa. Näistä 19 miljoonaa taloutta otti lähetystet vastaan satelliittivastaanottimilla.

Pisimmälle digitaalinen televisio on edennyt Britanniassa, jossa 41 % kotitalouksista on digitaali-lähetysten piirissä. Saksassa on käynnissä lukuisia toimia digitaalisen television kehityksen edistämiseksi sekä julkisten että yksityisten televisioyhtiöiden puolella. Berliinin alueella maanpäälliset analogiset televisiolähetystet lopetetaan kokonaan elokuussa 2003. (www.itc.org.uk, www.dtg.org.uk).

Digitaalinen televisiotoiminta maanpäällisissä televisioverkoissa on käynnistynyt lisäksi Espanjassa. Myös eräissä muissa Euroopan maissa (Hollanti ja Sveitsi) aloitetaan digitaalinen televisiotoiminta maanpäällisissä jakeluverkoissa lähiaikoina.

2.3 Taloudellinen tilanne

2.3.1 Yleistä

Suomen talouskasvu ei enää ole niin nopeaa kuin 1990-luvulla. Valtion velka on edelleen suuri, vaikka sitä on onnistuttu lyhentämään. Myös työttömyys on pysynyt korkealla tasolla. Kokonais-työttömyysaste oli hieman yli 9 prosenttia työvoimasta vuosina 2001 – 2002. Suuri osa työttömyydestä näyttää olevan rakenteellista.

Viestintäklusteri kehittyi suotuisasti aina 1990-luvun lopulle asti. Yleinen talouskehitys, viestintä-tekniikkaan liittyvä epävarmuus ja yritysten heikko riskinotto-kyky ovat hidastaneet investointeja ja tuotekehitystä.

Myös suomalainen sähköisen sisältötuotannon kannattavuus on kärsinyt it-alan laman myötä. Mainostulot ovat pienentyneet ja mediaryritysten kilpailu on kiristynyt, minkä johdosta yritykset ovat fuusioituneet ja kansainvälistyneet.

Suomalaisten televisiotoimintaa harjoittavien yritysten kannattavuus on heikentynyt ja kaupallisten televisioryritysten toiminta on ollut tappiollista. Myös Yleisradio Oy:n toiminta on ollut tappiollista.

2.3.2 Joukkoviestinnän markkinoiden laajuus

Taulukko 2 Joukkoviestintämarkkinat Suomessa 2001 – 2002 (Lähde: Tilastokeskus, Joukkoviestintä- ja kulttuuritilastot)

	2001	2001	2002	2002	Muutos
	€milj.	%	€milj.	%	% 2002/01
Päivälehdet (7- 4-päiväiset)	956	27	955	27	0
Muut sanomalehdet (3 - 1-päiväiset)	113	3	113	3	0
Ilmaislehdet	88	2	93	3	5
Aikakauslehdet	622	18	630	18	1
Kirjat	458	13	475	13	4
Mainospainotuotteet	314	9	300	8	-4
Graafinen joukkoviestintä yhteensä	2 551	72	2 566	72	1
Valtakunnallinen TV- ja radiotoiminta	519	15	525	15	1
Muu radiotoiminta	33	1	36	1	9
Kaapelitelevisio	72	2	76	2	5
Online- ja internetpalvelut	64	2	66	2	3
Sähköinen viestintä yhteensä	688	19	703	20	2
Äänitteet	128	4	118	3	-8
Videot	66	2	56	2	-15
DVD-tallenteet	29	1	50	1	72
Elokuvateatterit	48	1	57	2	18
CD-Rom-tallenteet	33	1	28	1	-15
Tallenneviestintä yhteensä	304	9	309	9	2
Koko joukkoviestintä	3 543	100	3 578	100	1
Kiintein (2002) hinnoin *	3 598		3 578		-1
Osuus bkt:sta	2,6		2,6		

Taulukon luvut ovat loppukäyttäjätasoisia. Niistä on eliminoitu toimialojen sisäiset ja eri toimialojen väliset päällekkäisyydet. Eri toimialojen liikevaihtoluvut ovat siten toisensa poissulkevia. Luvut sisältävät kotimaisen tuotannon ja tuonnin, mutta eivät vientiä. HUOM. Taulukon vuoden 2002 luvut ovat alustavia arvioita, ja ne voivat muuttua.

2.3.3 Televisiotoiminnan rahoitus Suomessa

Yleisradio Oy

Televisio- ja radorahastosta annetun lain (745/1998, jäljempänä rahastolaki) tarkoituksena on järjestää Yleisradio Oy:n toiminnan rahoitus ja televisio- ja radorahaston hoito ja edistää televisio- ja

radiotoimintaa. Rahastoon kerätään sekä television käyttäjien maksamat televisiomaksut että kaupallisten televisiotoimilupien haltijoiden maksamat toimilupamaksut.

Televisiomaksuja koskevat säädökset ovat rahastolain kolmannessa luvussa. Televisiomaksu maksetaan television käyttämisestä eli jokaista käytössä olevaa televisiota kohden on suoritettava televisiomaksu. Perheen käytössä olevia televisioita varten tulee kuitenkin maksaa vain yhtä televisiomaksua jokaista vakituista käyttöpaikkaa kohden. Televisio on lain 2 §:n määrittelyn mukaan televisio-ohjelmistojen vastaanottoon ja seuraamiseen tarkoitettu laite tai laiteyhdistelmä. Television käyttämisellä tarkoitetaan televisio-ohjelmien vastaanottamista televisiolla taikka television pitämistä tai säilyttämistä siten, että se koska tahansa on vähäisin toimin käytettävissä televisio-ohjelmien vastaanottamiseen.

Viestintämarkkinalain voimaantulon myötä kaupallisten televisiotoiminnan harjoittajien Yleisradio Oy:lle maksamat toimilupamaksut puolittuivat. Toisaalta televisiomainonnan kääntyminen nousuun (3,4 % edellisvuoteen verrattuna) vuoden 2002 aikana heijastui Yleisradio Oy:n toimilupamaksutuloihin.

Vuonna 2002 Yleisradio Oy:n tuotot olivat kaikkiaan 350 834 000 euroa. Tästä televisiomaksut muodostivat noin 301 774 000 euroa ja toimilupamaksut 33 984 000 euroa. Televisiomaksukanta oli vuoden 2002 lopussa 2 011 306.

Vuonna 2002 Yleisradion ohjelmatarjonnan kokonaiskustannuksista 38,1 % kohdistui tiedonvälitys- ohjelmistoon (uutis- ja ajankohtaisohjelmisto), 33,8 % kulttuuri- ja sivistysohjelmistoon, viihteelliseen ja elämysohjelmistoon 26,1 % (sis. urheilun), muihin (sisältäen hartausohjelmat, ulkomaanlähetykset) 2 %.

Kaupalliset toimijat

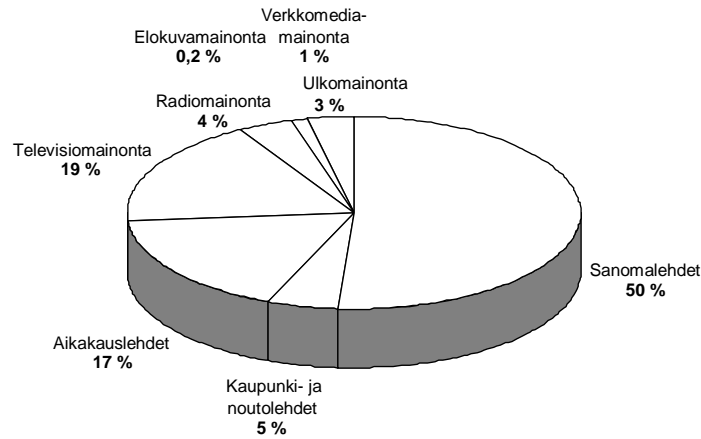
Kaupallisten televisiotoimijoiden toiminta rahoitetaan pääosin mainostuloilla ja maksutelevisiotoiminnalla. Televisiomainonnan kehitys ei ole ollut alan toimijoiden kannalta odotusten mukainen. Lisäksi kanavamäärien kasvaessa katsojakunta hajoaa yhä pienempiin segmentteihin, mikä vaikuttaa televisiomainontaan siten, että sitä kehitetään enemmän täsmämainonnan suuntaan.

Mediamainontaan käytettiin vuonna 2002 kaikkiaan 1 053 miljoonaa euroa, josta suurin osa (50 %) käytettiin sanomalehtimainontaan. Televisio oli toiseksi suurin mediaryhmä (19,1%). Aikakauslehtien osuus oli 17,0 %. Muiden mediaryhmien osuus mediamainonnan kokonaismäärästä oli vähäinen.

Televisiomainonnan osuus mediamainonnasta on laskenut vuodesta 1997 (21,7 %) lähtien viisi vuotta peräkkäin. Käänte tapahtui kuitenkin vuonna 2002, kun kaupallisten televisioiden mainostulot kasvoivat 3,4 % mediamainonnan kokonaismäärän laskiessa 1,4 %. Televisiomainonta kasvatti samalla markkinaosuuttaan (19,1 %:iin) ensimmäisen kerran viiteen vuoteen. Televisiomainonnan lasku oli vuonna 2001 8,6 %, kun koko mediamainonnan lasku oli 5,2 %. Televisiomainonta ylittää vuoden 1997 huipputasolle uudelleen aikaisintaan vuonna 2004.

Vuoden 2003 ensimmäisen neljänneksen aikana mediamainonta kasvoi Gallup Adexin mukaan 4,9 %. Ilman maaliskuun eduskuntavaaleja kasvu oli 1,6 %. Mainonta varsinaisissa sanomalehdissä kasvoi 4,6 %, televisiomainonta 6,2 % ja radiomainonta 18,7 % edellisvuodesta vastaavasta ajankohdasta.

Kuva 1 Mediamainonnan osuudet v. 2002 (ns. “pieni mainoskakku” ilman suunnittelu- ja tuotantokustannuksia 1,1 mrd euroa)

2.3.4 Katsaus eräiden toimijoiden taloudelliseen tilanteeseen

Yleisradio Oy

Yleisradio Oy:n liikevaihto vuonna 2002 oli 340,5 miljoonaa euroa (vuonna 2001 350,9 milj. euroa). Liiketappio tappio oli 81,6 miljoonaa euroa (vuonna 2001 124,0 milj. euroa). Vuonna 2002 yhtiössä käytettiin investointeihin 24,8 miljoonaa euroa.

Yhtiön lähivuosien investoinnit digitaaliseen televisioon ja panostukset uusien palvelujen kehittämiseen ovat suuria.

Yleisradio Oy:n hallintoneuvosto on vahvistanut yhtiön talouden puitteet vuoteen 2008 saakka. Talous- ja rahoitussuunnittelun lähtökohtana on, että Yleisradion talous on tasapainossa vuonna 2008. Strategia perustuu parlamentaarisen (ns. Backmanin) työryhmän työhön.

Yleisradio Oy on kolmen viime vuoden aikana läpikäynyt tehostamis- ja rakennemuutosohjelman. Henkilöstön määrä on vähentynyt lähes 400:lla, rakenteita kevennetty ja toimintatapoja uusittu. Henkilöstön määrä oli 2002 lopussa runsaat 3 700. Tavoitteena on, että vuonna 2004 vakainaista henkilöstöä on noin 3 500.

Yhtiön kustannustaso on sopeutettu vuoden 2003 budjetin yhteydessä hallintoneuvoston vahvistaman rahoituspuiteasiakirjan menokehyksiin. Käyttömenobudjetti on noin runsaat 4 % pienempi kuin vuonna 2002.

MTV Oy

Alma Media Oy -konsernissa televisiotoimintaa harjoittaa Alma Media Broadcasting liiketoimintayksikkö, jonka liikevaihto oli 172,2 milj. euroa vuonna 2002 (162,6 milj. euroa vuonna 2001). Tuotoista 93 % muodostui mainonnan liikevaihdosta, joka kasvoi edellisvuodesta 3,4 %. Vuoden 2002 liiketappio oli 7,9 milj. euroa (23,4 milj. euroa vuonna 2001).

Konsernin ensimmäisen vuosineljänneksen katsauksen mukaan koko konsernin liikevaihto kasvoi 2,8 prosenttia. Konserni voitti markkinaosuutta sanomalehti-, televisio- ja radiomainonnassa. Kus-

tannukset laskivat yhteensä 4,6 milj. euroa. Liikevoitto oli 6,1 milj. euroa (liiketappio 3,4 milj. euroa) ja voitto ennen satunnaiseriä oli 4,7 milj. euroa (tappio 5,2 milj. euroa). Konsernin kannattavuus parani merkittävästi. Broadcasting divisioonan kannattavuuden parantumiseen vaikuttivat lisääntynyt mainosajan myynti ja alentuneet kustannukset. Koko vuoden liikevaihto kasvaa edellisvuodesta hieman. Liikevoitto kasvaa merkittävästi.

Oy Ruutunelonen Ab

SanomaWSOY –konsernissa televisiotoimintaa harjoittaa sähköisen viestinnän liiketoimintaryhmä SWelcom, johon kuuluvat muun muassa televisiokanava Nelonen ja kaapelitelevisioyhtiö Helsinki Televisio (HTV).

SWelcomin liikevaihto oli vuonna 2002 yhteensä 86,1 miljoonaa euroa. Tuotoista noin 56 % muodostui televisiomainonnan liikevaihdosta. Vuoden 2002 liiketappio oli 18 miljoonaa euroa.

SWelcomin liikevaihto kasvoi vuoden 2003 ensimmäisellä neljänneksellä 24,9 miljoonaan euroon (21,5 milj. euroa 2002). Nelonen myi mainosaikaa edellisvuotta enemmän ja mainosajan myynti kasvoi hieman toimialan kasvua nopeammin. Nelosen liikevaihto oli 13,6 miljoonaa euroa (12,7 milj. euroa 2002). Mainostuottojen osuus SWelcomin liikevaihdosta oli 54 %.

Liiketulos parani vuoden 2003 ensimmäisellä neljänneksellä sekä Nelosessa että HTV:ssa ja SWelcomin liiketappio supistui 1,1 miljoonaan euroon (6,7 milj. euroa 2002).

Vuonna 2003 SWelcomin liikevaihdon arvioidaan kasvavan selvästi mm. Nelosen mainosmyynnin kasvun ansiosta. Liiketappion ennakoitaan pienenevän merkittävästi.

2.4 Digitaalisen televisiotoiminnan nykytila

Digitaalisen televisiotoiminnan taustaa

Digitaalisen television standardointityö Euroopassa suoritettiin DVB-organisaation (ns. Digital Video Broadcasting Project) toimesta vuosina 1993 – 1995. Eräänä keskeisenä perusteena digitaaliseen televisiotoimintaan siirtymisessä nähtiin tarve vapauttaa radiotaajuuksia, joiden määrä on rajallinen, muuhun käyttöön kuten esimerkiksi mobiiliin toimintaan. DVB-organisaation laatimat suositukset annettiin ETSI:lle (The European Telecommunications Standards Institute), jossa ne hyväksyttiin standardeiksi vuonna 1995. DVB:n alkuperäisenä tavoitteena oli analogisen jakelun korvaaminen digitaalisella jakelulla siten, että radiotaajuuksia hyödynnettäisiin tehokkaammin, säästettäisiin jakelukustannuksissa, parannettaisiin äänen ja kuvan laatua sekä mahdollistettaisiin 16:9 kuvasuhde. Digital Video Broadcasting (DVB)-standardien mukainen lähetysjärjestelmä määrittelee muun muassa, miten digitaaliset televisiolähetykset toteutetaan sekä maanpäällisessä, kaapeli- että satelliittitelevisiossa. Kaikissa eri jakelukanavissa televisiolähetysten joukkoon voidaan liittää informaatiota eri kanavista, ohjelmista ja muista palveluista.

Vuoden 1996 aikana Euroopassa otettiin laajasti käyttöön DVB-S standardi digitaalisessa satelliittijakelussa. Muun muassa Nelonen, silloinen PTV, aloitti maanlaajuisen digitaali-jakelun satelliitin välityksellä helmikuussa 1996. Sen todettiin olevan tehokkain ja edullisin tapa kattaa koko maa ja jakaa signaalia kaapelitelevisioverkoille sekä yksittäisille kuluttajille.

Digitaalinen televisiotoiminta Suomessa

Vuonna 1999 myönnettyjen toimilupien mukaiset digitaaliset televisiolähetykset käynnistyivät 27 päivänä elokuuta 2001.

Digita Oy käynnisti digitaalisen televisioverkon rakentamisen ensimmäisen vaiheen toukokuussa 1999. Verkon rakentamisessa käytettiin hyväksi nykyisiä analogia lähetyksasemia. Digitaaliset televisioverkot ja taajuudet on Suomessa suunniteltu siten, että niihin voidaan sijoittaa kolme kanavanippua (A, B ja C), joista kustakin voidaan välittää kolmesta viiteen televisiokanavaa. Parhailaan on käynnissä myös neljännen kanavanipun suunnittelu ja kansainvälinen koordinointi. Alustavien suunnitelmien mukaan tämä kanava on tarkoitus varata ns. mobiilien datapalvelujen välittämiseen.

Digitaaliset koelähetykset alkoivat syyskuun alussa 2000 Espoon, Tampereen ja Turun radio- ja televisioasemilta. Silloin lähetettiin TV 1:n, TV 2:n, MTV3:n ja Nelosen ohjelmat rinnakkain sekä digitaalisina että analogisina lähetyksinä. Ohjelmakanavat lähetettiin kanavanippu A:ssa ja kanavanippu B:ssä tehtiin erilaisia testejä. Vuoden 2000 loppuun mennessä valmistui Eurajoen ja Lahden radio- ja televisioasemien digitalisointi. Vuoden 2000 lopussa puolet väestöstä asui digitaalisten televisiolähetyksen peittoalueella. Huhtikuun alussa 2001 kolmaskin kanavanippu C aloitti koelähetykset.

Digita Oy on rakentanut digitaalista televisioverkkoa televisiotoimijoiden tilausten mukaisesti siten, että verkon palvelualue kattaa nyt noin 72 % väestöstä. Valtioneuvosto asetti vuonna 1999 tekemässään toimilupapäätöksessä toimilupiin ehdon, jonka mukaan lähetykset on voitava vastaanottaa koko maassa vuoden 2006 loppuun mennessä.

Taloudellisista ja teknisistä syistä muiden tietoyhteiskuntapalvelujen tarjonta digitaalisessa televisioverkossa on toistaiseksi ollut varsin vähäistä. Pääasiallinen syy tähän on ollut se, että MHP-sovelluksiin (Multimedia Home Platform) soveltuva vastaanotinkanta on yleistynyt ennakoitua hitaammin. Yleisradio Oy, MTV Oy ja Oy Ruutunelonen Ab ovat käynnistäneet omat supertekstiteleviopalvelunsa. Lisäksi SubTV ja Urheilukanava ovat käynnistäneet supertekstiteleviopalvelunsa yhteistyössä MTV Oy:n kanssa.

Myös suurimmat kaapelitelevisioyhtiöt ovat TeliaSoneraa lukuun ottamatta uudistaneet jakeluverkonsa ja varustautuneet digitaalisten televisiolähetyksen edelleen lähettämiseen. Suomalaisten televisiokanavien lisäksi kaapelitelevisioyhtiöt välittävät digitaalisesti myös ulkomaisten satelliittiyhtiöiden ohjelmistoja.

Digitaalisen television palvelut voidaan jakaa perinteisiin televisiopalveluihin (kuva ja ääni) sekä vuorovaikutteisiin palveluihin. Vuorovaikutteisia palveluja voidaan toteuttaa sekä paikallisesti vastaanottimessa (ns. pseudointeraktiiviset palvelut) että paluukanavaa hyödyntäen. Andersen Consulting on arvioinut, että vuoteen 2010 mennessä vuorovaikutteisten palvelujen käyttö yksinään tai samanaikaisesti television katsomisen kanssa kasvaa noin kolmeen kymmeneen prosenttiin television käytetystä kokonaisajasta. Vielä on kuitenkin liian aikaista arvioida vuorovaikutteisten palveluiden käyttöönoton toteutumista.

Digitaalisen television alku on ollut odotettua vaikeampi prosessi. Tästä huolimatta digitaalisen ohjelmatoiminnan aloittamisella aikaansaatu ohjelmatarjonnan lisäystä voidaan olosuhteet huomioon ottaen pitää huomattavana.

Digitaalinen MTV3-kanava sisältyy MTV Oy:n digitaaliseen sisältötarjontaan, jossa MTV3-kanava (noin 5500 tuntia ohjelmaa vuodessa) lähetetään sellaisenaan digitaalisena samanaikaislähettyksenä; rinnakkaispalvelu MTV3+ -palvelun, joka on käynnistetty marraskuussa 2002 ja jossa on ensisijaisesti esitetty urheiluun painottuvia lähetyksiä (noin 200 tuntia ohjelmaa vuodessa); Do-ohjelmopalvelun, joka käynnistettiin toukokuussa 2002 ja joka merkitsee vuorovaikutteisten palvelujen liittämistä eräisiin MTV3-kanavan ohjelmiin sekä digitaalisen tekstikanavan, jonka 24 tuntia vuorokaudessa käynnissä oleva uutispalvelu käynnistettiin maaliskuussa 2003. Lisäksi MTV Oy on

käynnistänyt keskeisten asiakkaidensa kanssa pilottihankkeita tavoitteenaan kehittää vuorovaikutteisia palveluja digitaaliseen televisioon.

SubTV:n keskimääräinen ohjelma-aika digitaalisella kanavalla on noin 72 tuntia viikossa. Pelejä esitetään noin 7 tuntia viikossa. Ohjelmia esitetään seitsemänä päivänä viikossa yhteensä noin 3500 tuntia vuodessa. Arkisin tarjontaa on kello 12.00 – 13.30 ja 15.30 – 01.00. Viikonloppuisin ohjelmia lähetetään kello 10.00 – 02.00. Kanavan ohjelmisto koostuu viihteestä: elokuvista, komedia-, toiminta-, sci-fi- ja draamasarjoista. Lisäksi Subtv esittää viihdyttäviä ajankohtaisohjelmia, jotka käsittelevät musiikkia, elokuvia ja triviaa. Ohjelmat hankitaan sekä kotimaasta että ulkomailta. Pyrkimyksenä on tarjota katsojille myös uusi ohjelmatyyppejä, joita Suomessa ei ole ennen nähty. SubTV tarjoaa lisäksi chat- ja peliohjelmia. SubTV jaetaan digitaalisena televisioverkoissa ja sekä lisäksi analogisena kaikissa kaapeliverkoissa.

Urheilukanavan keskimääräinen ohjelma-aika on arkisin noin 7 tuntia vuorokaudessa ja noin 2500 tuntia vuodessa. Viikonloppuisin ohjelmat alkavat jo iltapäivällä. Kesäkaudella ohjelma-aika on keskimäärin 5 – 6 tuntia vuorokaudessa. Ohjelmistossa on esimerkiksi NBA huippukoripalloa Yhdysvalloista, Bundesliigan jalkapalloa, Ruotsin jalkapallon ja jääkiekon pääsarjan ottelut, huippu-tennistä, PGA Eurogolf, Veikkauksen peliarvontoja ja raveja.

Yleisradio Oy tarjoaa **digitaalisen TV1:n ja TV2:n** lisäksi digitaalisina palveluina **YLE24:n, YLE Teeman** ja **FST:n**. Näiden kolmen uuden kanavan yhteenlaskettu lähetystuntimäärä on yli 7000 tuntia vuodessa (TV1:n ja TV2:n kokonaislähetysmäärä on noin 9600 tuntia vuodessa). Uusia ensilähetyksiä nämä uudet kanavat tarjoavat runsaat 2000 tuntia vuodessa, mikä on jonkin verran enemmän kuin TV1:n ensilähetykset. YLE on digitaalisen television myötä tuonut yleisön tarjolle määrällisesti noin TV1:n tarjonnan verran uutta ohjelmistoa.

Nelonen aloitti digitaaliset televisiolähetykset Suomen maanpäällisessä lähetysverkossa 27.8.2001. Digitaalinen Nelonen näkyy myös digitaalisia ohjelmasisältöjä tarjoavissa kaapelitelesioverkoissa. Digitaalisen Nelosen ohjelmisto on pääosin samaa kuin analogisessa lähetysverkossa lähetettävä.

Nelonen esittää viikossa keskimäärin 80 tuntia ohjelmaa. Ohjelmatarjonnan pääpaino on klo 18:n ja klo 23:n välillä. Ohjelmistosta noin 30 % on kotimaista ohjelmaa, noin 20 % eurooppalaista ohjelmaa ja noin 50 % muuta ulkomaista ohjelmaa.

Nelonen pyrkii aktiivisesti panostusmahdollisuuksiensa puitteissa kehittämään digitaalisia ohjelmasisältöjään ja nopeuttamaan analogisen lähetysverkon sammuttamista, sekä siirtymistä kokonaan digitaaliseen ohjelmajakeluun. Tähän tähtäviä toimenpiteitä ovat olleet mm. kokonaan uusi, vain digitaalisen lähetysverkon katsojille välitettävä lisäpalvelu **Nelonen Plus** sekä panostaminen uusiin, kuluttajia kiinnostaviin vuorovaikutteisiin palveluihin. Nelonen Plus on Nelosen digitaalinen rinnakkaiskanava.

Nelonen Plussan lähetykset aloitettiin keväällä 2002 tarjoten urheilun suoria lähetyksiä sekä useampia otteluita (UEFA Champions Leaguen) ja tapahtumia digitaalisen television katsojille.

Nelonen Plussan ohjelmatarjontaa kehitetään jatkuvasti ja jo keväällä 2003 tarjontaa kasvatetaan huomattavasti, sen tarjotessa mm. moottoripyöräilyn Road Racing GP-sarjan, golfia, tennistä sekä yleisurheilua. Lisäksi Nelonen Plussalla nähdään myös muita yksittäisiä urheilutapahtumia.

Digitaalisen television vuorovaikutteisten palveluiden, ns. MHP-palveluiden, koeluontoinen välittäminen aloitettiin toukokuussa 2002. Tällöin Nelonen lanseerasi oman superteksti-tv-palvelunsa, sekä jalkapallon UEFA Champion league -lisäpalvelun, jolla katsoja voi hakea lisätietoa pelaajista, joukkueista ja muista otteluista.

Yhteenvetona edellä mainituista esittelyistä voidaan todeta, että digitaalinen televisio on merkittävästi lisännyt katsojien valinnan mahdollisuutta erityisesti parhaaseen katselu aikaan. Lisäksi digitaalinen televisio on parantanut erityisyleisölle kohdennettua tarjontaa.

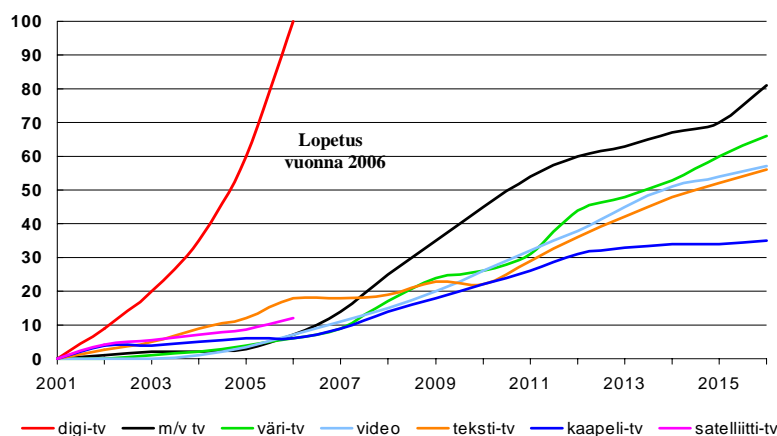
Digitaalisesta televisiosta tähän mennessä saatujen kokemusten perusteella voidaan sanoa, että sen avulla pystytään *entistä paremmin palvelemaan erityisyleisöjä*. Tarjonnalla on kyetty vastaamaan myös katsojien odotuksiin mieluisan televisio-ohjelmatarjonnan lisääntymisestä.

Digitaalisen television kyky *parantaa kuvan ja äänen laatua* on osoittautunut ennakoitua tärkeämmäksi tekijäksi kuluttajien keskuudessa. Lisäpalveluihin, kuten supertekstitelevisioon ja muihin MHP-sovelluksiin, kuluttajat suhtautuvat vielä pidättyvästi. Ennakoitavissa on kuitenkin, että pitkällä aikavälillä näistä kasvaa merkittävä palvelukokonaisuus.

Digitaalisen television kattavuus

Maanpäällisen digitaalisen televisiotoiminnan alkaessa elokuussa 2001 asetettiin tavoitteeksi lopettaa analogiset televisiolähteykset vuoden 2006 loppuun mennessä. Tuolloin lähdettiin olettamasta, että digitaalinen vastaanotin olisi jokaisessa taloudessa siihen mennessä. Tämä olisi kuitenkin edellyttänyt varsin vallankumouksellista penetraatiokehitystä. Alla olevassa taulukossa on verrattu tätä kehitysnäkymää muihin televisioon liittyvien teknologioiden käyttöönottoon.

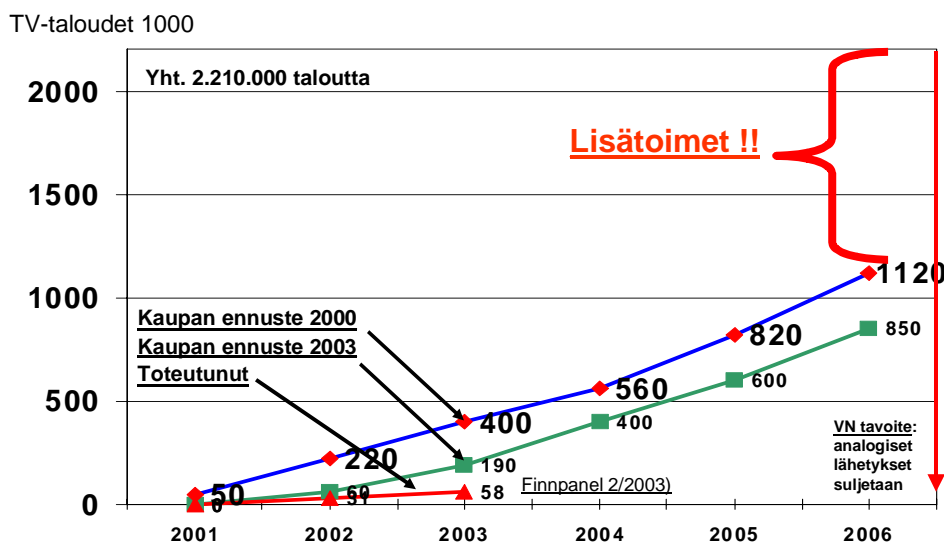
Taulukko 3 Digitaalitelevision penetraatiovertailu

Lähde: Yleisradio

Kuten taulukosta 3 ilmenee, yleisesti televisioon liittyvien teknologioiden käyttöönotossa on 50 %:n kattavuuden saavuttamiseksi tarvittu 10 – 12 vuotta. Digitaaliselle television 5 – 6 vuoden tavoiteaika täydelle kattavuudelle on siten erittäin haasteellinen.

Kuva 2 Digitaalisten vastaanottimien yleistymisen TV-talouksissa

Ennusteet: Digi-tv-toimijat 2000. Toteutuma: Finnpanel 2002.

Kodin Elektroniikan Tukku kauppiaat ry laatii ennusteita digitaalisten vastaanottimien yleistymisestä TV-talouksissa. Finnpanel Oy puolestaan seuraa alan toimijoiden ja Viestintäviraston toimeksiannosta digitaalisten vastaanottimien yleistymistä. Kartoitukset suoritetaan neljä kertaa vuodessa. Kuvassa 2 esitetään Kodin Elektroniikan Tukku kauppiaiden ennusteet vuosille 2000 ja 2003 sekä toteutunut digitaalisten vastaanottimien yleistymisen viimeisimmän Finnpanel Oy:n kartoituksen mukaisesti.

Jotta digitaalisen television yleistymiselle asetettu haasteellinen kattavuustavoite voitaisiin saavuttaa, tarvitaan huomattavia digitaaliseen televisiotoimintaan siirtymistä edistäviä toimia.

2.5 Tekninen kehitysvaihe

2.5.1 Yleistä

Digitaalisen televisioverkon kaikkien kolmen kanavanipun ja viiden suurimman lähetyksiaseman lanseeraus oli 27.8.2001. Kymmeneen asemaan eli 72 prosentin väestöpeittoon laajennettiin vuoden 2001 lopussa. Lähetyksiverkossa oli heti alunperin täydet digitaaliset ominaisuudet, ja se tuki myös vuorovaikutteisten MHP-palveluiden kehitystä ja lähettämistä. Etukäteen arvioitiin perusvastaanottimien ja myös vuorovaikutteisten MHP-vastaanottimien tulevan markkinoille syksyn 2001 aikana.

Lähetystekniikka ja standardit

Suomessa digitaaliset lähetykset toteutetaan eurooppalaisen DVB-standardin mukaisesti ja vuorovaikutteisten palveluiden sovellusrajapinnaksi on valittu MHP-standardi.

Keskeiset alan toimijat ovat liittyneet yhteispohjoismaiseen NorDig -järjestöön, jonka tehtävänä on työstää yhteinen vastaanotinsuositus pohjoismaihin markkina-alueen kasvattamiseksi. Nämä edellä mainitut standardit ja suositukset määrittelevät teknisen alustan, jolla digitaalisen television palvelut Suomessa toteutetaan.

DVB-standardi jakautuu osaltaan kolmeen alaryhmään eri jakeluteiden eritysominaisuuksien pohjalta: DVB-T – terrestriaalijakelu; DVB-C – kaapelijakelu; DVB-S - satelliittijakelu.

Yllämainitut standardit eroavat toistaan mm. niiden käyttämän modulaation osalta. Tämän seurauksena yhteen verkkoon suunnitellut vastaanottimet eivät toimi ristiin toisessa verkossa. Suomen osalta tämä muodostaa merkittävän haasteen pyrkiessämme avoimeen horisontaaliseen markkina-alueeseen, jossa kuluttajat ostavat vastaanottimensa kaupasta. Ongelma tulee esille kuluttajan muuttaessa taloutteen, jossa on käytössä eri järjestelmä. Käytännössä digitaalitelevisiovastaanottimet on tällöin vaihdettava uusiin. Suomessa on yli 30%:ssa talouksista kaksi televisiovastaanotinta ja 11%:ssa enemmän kuin 3 vastaanotinta (Lähde: Finnpanel 2002). Jokainen vastaanotin tarvitsee oman digi-boksin tai televisioon integroidun digitaalisen virittimen signaalin vastaanottamiseksi.

Teknisesti on mahdollista valmistaa vastaanotin, joka kykenee sekä kaapeli- että terrestriaalivastaanottoon, mutta kustannus- ja kysyntäsyistä sellaisen valmistamiseen ei laitevalmistajilla ole ollut kiinnostusta.

Maanpäällinen lähetyverkko kattaa nykyisessä laajuudessaan kymmenellä lähettimellä noin 72% väestöstä (kaupalliset toimijat) ja Yleisradio Oy:llä kattavuus on yhdellätoista lähettimellä 74 % väestöstä. Toimijoiden tulee ohjelmistolupiansa mukaan laajentaa verkko valtakunnalliseksi vuoteen 2006 mennessä. Vaihtoehtoisten jakeluteknologioiden nopean kehittymisen johdosta toimijat ovat selvittäneet myös niiden tarjoamia mahdollisuuksia jakaa palvelut kustannustehokkaasti ja nopeasti.

Digitaalisen television vuorovaikutteisten palveluiden tarjoaminen edellyttää vastaanottimen ohjelmointirajapintaa eli API:a (Application Protocol Interface). Ohjelmointirajapinnan avulla voi sovelmusvalmistaja laatia sovelluksia, jotka hyödyntävät vastaanottimen resursseja kuten muistia ja prosessoria. Esimerkkejä tällaisista sovelluksista ovat muun muassa sähköinen ohjelmaopas (EPG, Electronic Program Guide) sekä supertekstitelevisio.

Vastaanottimet

Avoimen MHP-standardin kehitys ja käyttöönotto on ollut arvioitua huomattavasti hitaampaa. Tähän ovat vaikuttaneet muun muassa vakiintuneet toimintatavat (jo jotain muuta sovellusrajapintaa käyttävät), standardin monimutkaisuus (1400 sivua), teknisten ratkaisemattomien ongelmien runsaus sekä kysynnän puuttumisen vuoksi laitevalmistuksen vähäisyys.

Vaikka useat maat ovat periaatteellisella tasolla sitoutuneet MHP-standardiin, eivät yksittäiset toimijat ole ottaneet sitä edellä mainituista seikoista johtuen laajemmin käyttöön. MHP-vastaanottimien ilmaantuminen markkinoille onkin toistuvasti lykkääntynyt.

Vuorovaikutteisia MHP-palveluja lisättiin vuoden 2002 aikana, varsinkin loppuvuodesta, sillä vuorovaikutteisten MHP-vastaanottimien toivottiin tulevan viimeistään joulumyyntiin. Toukokuussa 2002 lanseerattiin Sonyn integroitu MHP-televisio, high end -kategoriaan 4 000 euron hintaan. Ensimmäiset MHP-yhteensopivat sovittimet eli set-top-boxit (i-CAN) lanseerattiin vuoden 2002 joulumyyntiin.

Käytäntö on osoittanut, että digi-tv -vastaanottimen hinta ja osin myös hyvä toimivuus ovat kriittisiä tekijöitä. Perusvastaanottimien myynti vauhdittui kunnolla vasta loppuvuodesta 2002 ja on jatkunut noin 10 000 vastaanottimen kuukausimyyntitasolla.

Ensimmäiset vuorovaikutteiset palvelut ovat vakiintuneet, ja niitä tukevia MHP-standardin mukaisia digi-tv -vastaanottimia (i-CAN ja Finlux) on jo Suomen markkinoilla samoin kuin integroituja MHP -televisioita (Sony ja uutena Finlux). Vuorovaikutteisia palveluita on tällä hetkellä yli kymmenen sovellusta: ohjelma-opas, supertekstitelevisiot, noin viisi peliä, viimeistelyvaiheessa oleva pankkipalvelu sekä eduskuntatapahtumia/tietoutta.

Perusvastaanottimien myynti on vilkasta, ja varsinkin vuorovaikutteisia digi-tv -vastaanottimia ostettaisiin enemmän kuin niitä toimitetaan liikkeisiin. Maanpäällisen digitaalisen television vastaanottimia oli myyty helmikuuhun 2003 mennessä Finnpanel Oy:n tutkimuksen mukaan 58 000 kappaletta. Kodin Elektroniikan Tukkauppioiden mukaan vastaanottimia on toimitettu kauppoihin huhtikuuhun 2003 mennessä miltei 100 000 kappaletta.

Perusvastaanottimien hinta on laskenut 2003 toukokuussa 299 euroon (Finlux ja Nokia) ja esim. 229 euroon (Medion), joidenkin jopa 189 euroon (Panasonic). Vuorovaikutteinen MHP-vastaanotin on hinnaltaan noin 300 euroa (i-CAN), integroitu MHP-toiminnot sisältävä televisio maksaa edullisimmillaan noin 1000 euroa (Finlux).

Keväällä 2003 arvioidaan, että noin 100 000 Suomessa käytössä olevasta digitaalisesta televisiovastaanottimesta (televisio ja digi-boksit) alle 5 000 olisi MHP-vastaanottimia. Nämä MHP-vastaanottimet ovat pääosin puolalaisen ADB:n valmistamia ja iCan tuotemerkillä markkinoituja. Suuret vastaanotinvalmistajat eivät ole olleet kiinnostuneita valmistamaan vastaanottimia pienissä erissä ja pienille markkinoille.

Yhteiset yksiselitteiset standardit, avoimuus ja laajat markkinat ovat edellytys myös MHP:n menestykselle. Esimerkiksi tällä hetkellä yksikään valmistaja ei valmista kaapelitelevisioverkossa toimivia DVB-MHP standardin mukaisia vastaanottimia.

MHP-standardin lopullista läpimurtoa on vielä liian aikaista arvioida. Selvää on kuitenkin, että digitaalisen television ja MHP:n kehitystä ja siihen liittyviä keskeisiä kysymyksiä ei voida yksin ratkaista Suomessa, vaan olemme kiinteästi sidoksissa muilla markkina-alueilla tehtäviin päätöksiin.

Todettakoon vielä, että Finlux Oy myy tällä hetkellä noin 5 000 vastaanotinta kuukaudessa, joista puolet on integroituja digitaalisia televisioita. Finlux Oy:n edustajan mukaan syksyllä 2003 markkinoille on tulossa kaapelitelevisioon sopiva integroitu päätelaite. Syksyllä markkinoille on lisäksi tulossa tallennuskapasiteetilla varustettuja laitteita. Laitetarjonnan lisääntymistä on hidastanut riittävän kysynnän puuttuminen. Finlux Oy:n mukaan MHP-standardissa on edelleen myös teknisiä ongelmia, mikä on osaltaan hidastanut laitevalmistuksen käynnistymistä.

ET-Partners Oy:n edustaja on puolestaan arvioinut, että vuosi 2003 on laitemyynnissä vielä maltillisen kasvun aikaa, laitteita myytäneen 80 000 – 100 000 kappaletta.

2.5.2 Digitaalinen televisio ja maanpäällinen verkko

Digitaalinen maanpäällinen lähetyverkko

Digitaalisia televisio-ohjelmia jaetaan maanpäällisessä verkossa kaikkiaan 10 aseman kautta, ja verkko kattaa tällä hetkellä noin 72 % väestöstä (kaupalliset toimijat). Yleisradio Oy:n osalta vastaavat luvut ovat 11 asemaa ja 74 %:n peitto. Valtioneuvosto on vuonna 1999 tekemässään toimilupäätöksessä asettanut toimilupiin ehdon, jonka mukaan lähetykset on voitava vastaanottaa koko maassa vuoden 2006 loppuun mennessä.

Maanpäällisiä taajuuksia vapautuu, kun analogisen verkon palveluita voidaan asteittain vähentää ja viimein lopettaa tarjonta. Näitä taajuuksia tarvitaan mahdollisiin kiinteän nykyverkon palvelutarjonnan laajennuksiin sekä tuleviin mobiili-DVB-T (digi-TV) varauksiin.

Maanpäällistä kiinteää verkkoa tullaan joka tapauksessa täydentämään täytelähettimillä. Todennäköinen vaihe tähän on 2004, jolloin kokonaispeiton puutteista on saatu asemien lisäämisen myötä enemmän kokemusta. Tämä vaatii myös osaltaan vapaita taajuuksia.

Yleisradion hallintoneuvosto teki 27 päivänä toukokuuta 2003 ratkaisun digitaalisen jakeluverkon laajennuksesta enintään 12 uudella lähetinasemalla. Verkon laajennuksen jälkeen digitaalisen televisiojakelun piirissä olisi noin 94 % suomalaisista. Lähetysverkon laajennus olisi suurelta osin valmis vuoden 2004 heinä-elokuun vaihteessa.

Myös kaupallisten toimijoiden tavoitteena on, että digitaalinen jakelu kattaisi erilaisia mahdollisia lähetystekniikoita käyttäen koko maan elokuuhun 2004 mennessä.

Neljäs digitaalinen lähetysverkko

Suomessa digitaalisen televisio toiminnan käytössä on kolme lähetysverkkoa, joiden kautta lähetetään televisio-ohjelmistoja sekä niihin liittyviä palveluita.

Liikenne- ja viestintäministeriön asettama työryhmä on keväällä 2003 pohtinut edellytyksiä mahdollisen neljännen digitaalisen lähetysverkon käyttöönottamiseksi. Työryhmän raportti on julkaistu liikenne- ja viestintäministeriön julkaisusarjassa 3 päivänä kesäkuuta 2003.²

Raportissaan työryhmä päätyy ehdottamaan, että tässä vaiheessa käynnistettäisiin esikaupallinen koetoiminta Helsingin seudulla. Toiminnasta kiinnostuneet teleyritykset ja sisällön tuottajat voisivat aloittaa kokeilun vuoden 2004 aikana. Myöhemmin toimintaa laajennettaisiin saatujen kokemusten perusteella ja toimintaan myönnettäisiin toimilupa.

Maanpäällistä verkkoa täydentävät satelliittilähetykset ja kaapeliverkot

Kaapelitelevisioverkkojen taloudet edustavat noin puolta kaikista Suomen tv-talouksista. Alueelliset peitot voivat olla huomattavasti suurempia. Liittymisprosentti kaapeloidulla alueella Helsingissä oli vuoden 2002 lopussa yli 73 % ja esimerkiksi Oulussa ja Rovaniemellä noin 90 %. Kaapelitelevisioverkkojen kytkettyjen talouksien lukumäärä on viimeisen parin vuoden aikana kasvanut erittäin nopeasti.

Suomessa toimii noin 30 eri kaapelitelevisio-operaattoria. Toiminnan tehostamiseksi operaattorit ovat digitaalisia ohjelmajakeluita tarjotakseen liittyneet yhteen ja muodostaneet niin sanottuja super head endejä, joista ohjelmajakelu ja signaalikäsittely voidaan keskitetysti hoitaa. Näitä super head end -toimijoita ovat HTV (Helsinki Televisio Oy), 3KTV, TTV (Tampereen Tietoverkko Oy), TkTV (Turun Kaapelitelevisio) ja Vaasan Läänin Puhelin.

Nykyisistä toimijoista digitaalista satelliittijakelua käyttävät MTV3, SubTV, Nelonen ja Urheilukanava. Nämä lähetykset ovat suoraan vastaanotettavissa digitaalisella vastaanottimella koko maassa.

² Neljäs digitaalinen lähetysverkko. Matkaviestimillä vastaanotettavien joukkoviestintäpalveluiden markkinoiden luominen Suomeen. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisu 25/2003.

3 LÄHIAJAN KEHITYSNÄKYMÄT

3.1 Lainsäädäntö

3.1.1 EU

Huomattavin televisiotoimintaa EU-tasolla sääntelevä instrumentti on jäsenvaltioiden televisiotoimintaa harmonisoiva **televisiodirektiivi** (Euroopan unionin neuvoston direktiivi 89/552/EY sellaisena kuin se on muutettuna Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 1997/36/EY). Direktiivin 26 artiklan mukaan komission kahden vuoden välein antaa Euroopan parlamentille, neuvostolle sekä talous- ja sosiaalikomitealle kertomus direktiivin soveltamisesta ja tehdä tarvittaessa uusia ehdotuksia sen mukauttamiseksi televisiolähetystoiminnan alan kehitykseen ottaen erityisesti huomioon tekniikan viimeaikaisen kehityksen.

Komissio on tehnyt useita televisiodirektiiviin liittyviä tutkimuksia ja järjestänyt myös kuulemistilaisuuksia. Komissio on antanut vuoden 2003 alussa neljännen kertomuksen televisiodirektiivin soveltamisesta.³ Kertomuksessa kuvataan ja eritellään direktiivin soveltamisessa vuosina 2000 ja 2001 ilmenneitä merkittäviä seikkoja. Se sisältää muun muassa selvityksen Euroopan televisiomarkkinoiden kehityksestä tarkasteltavana ajankohtana, yhteenvedon direktiivin täytäntöönpanosta jäsenvaltioissa sekä selvityksen direktiivin soveltamisesta jäsenvaltioissa. Yleisarviona todetaan, että direktiivin avulla voidaan nykyisinkin toimivalla tavalla taata televisiopalvelujen tarjoamisen vapaus yhteisössä. Direktiivin mukaan komissio on velvollinen tarvittaessa antamaan uusia ehdotuksia direktiivin mukauttamiseksi televisiotoiminnan kehitykseen.

Komission neljäs kertomus sisältää lisäksi direktiivin uudelleentarkastelua varten laaditun työohjelman, jota toteutetaan vuoden 2003 aikana. Työohjelmalla komissio haluaa avata keskustelun mahdollisesta tarpeesta mukauttaa sääntelyjärjestelmää markkinoiden ja tekniikan kehityksen perusteella. Työohjelmassa hahmotellaan televisiodirektiivin uudelleentarkastelussa noudatettavia menettelmiä, keskustelun aihepiirejä sekä työn aikataulua ja suunniteltuja toimia. Komissio on ilmoittanut julkaisevansa vuoden 2003 lopulla audiovisuaalipolitiikan tulevaisuutta koskevan asiakirjan, joka sisältää mahdolliset konkreettiset ehdotukset direktiivin uudistamiseksi.

Laajoja direktiivin perussisältöön liittyviä muutoksia ei lähiaikoina ole nähtävissä. Nyt suunnitellut muutokset liittyvät tiettyjen yksityiskohtien (yhteiskunnallisesti merkittävien lähetysten yksinoikeuksien käyttöön, mainonnan ja erityisesti uusien mainonnan muotojen sääntelyyn sekä lyhyiden otteiden lähetysoikeuksien sääntelyn tarpeeseen) uudelleentarkasteluun. Suomi pitää nykyistä direktiiviä osittain vanhentuneena ja huonosti digitaalisen televisiotoiminnan sääntelyyn soveltavana.

Komissio on kesällä 2002 julkistanut kertomuksen tiettyjen satelliitin välityksellä tapahtuvaan yleisradiointiin ja kaapeliteitse tapahtuvaan edelleenlähettämiseen sovellettavien tekijänoikeutta sekä lähioikeuksia koskevien sääntöjen yhteensovittamisesta annetun neuvoston direktiivin 93/83/ETY soveltamisesta. Vuoden 2003 työohjelmassaan komissio on ilmoittanut julkaisevansa joulukuussa 2003 ehdotuksen direktiivin päivittämiseksi vastaamaan viime vuosina tapahtunutta teknologian kehitystä. Uudistuksen tavoitteena on lisäksi helpottaa kansalaisten satelliittitelevision vastaanottoa.

---

³ KOM(2002)778 Komission neljäs kertomus neuvostolle, Euroopan parlamentille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle direktiivin 89/552/ETY ”televisio ilman rajoja” soveltamisesta

Komissio ilmoittanut, että se antaisi maaliskuussa 2003 tiedonannon siirtymisestä yksinomaan digitaalisiin televisiolähetysiin Euroopassa. Samassa yhteydessä on odotettavissa myös suositus siitä, että jäsenvaltiot julkaisisivat omat kansalliset suunnitelmansa analogisten verkkojen sulkemisesta. Edellä mainittua tiedonantoa tai suositusta ei ole vielä julkaistu.

Komissiolta odotetaan myös tiedonantoa vuoden 2003 puolivälissä velvollisuudesta eräiden televisio- ja radiolähetysten jakeluun (must carry). Myös interaktiivisten digitaaliteleviopalvelujen yhteentoimivuuden ja kuluttajien valinnanvapauden tarkastelu on komission asialistalla.

Laaja viestintämarkkinoita koskevan sääntelyn kokonaisuudistus on saatu päätökseen ja parhaillaan on kansallisen voimaansaattamisen vaihe. Uusi lainsäädäntökehys, joka sisältää neljä direktiiviä sekä päätöksen radiotaajuuspolitiikan sääntelyjärjestelmästä on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä viidessätoista EU-maassa 25 päivään heinäkuuta 2003 mennessä. Keskeisenä tavoitteena uudistuksessa on konvergoituvan viestintäympäristön huomioiminen myös säädösten tasolla. Tämä viestintämuotojen lähentymiskehitys ja siihen liittyvä sääntelytarve ovat tarkastelun kohteena myös tulevina vuosina, vaikka yhtä mittavaa säädöshanketta ei ole lähiaikoina nähtävissä EU:n tasolla.

EU:n kilpailusääntöjen soveltamista tullaan muuttamaan merkittävästi 1.5.2004 lukien. Kilpailusääntöjen täytäntöönpanoasetuksen uudistuksella tulee olemaan laajoja vaikutuksia kilpailuvalvontaan koko unionissa. Uudistus tehostaa kilpailuvalvontaa laajentuvassa unionissa ja lisää EU:n kilpailusääntöjen soveltamista kansallisella tasolla. Uudistus aiheuttaa suuria muutoksia jäsenvaltioiden viranomaisten ja komission menettelytapoihin. EU:n kilpailuviranomaiset toimivat uudistuksen jälkeen verkostona, jossa asian käsittely ohjataan aina sille viranomaiselle, jolla on parhaat edellytykset tutkia asia. Sellaisia kilpailunrajoituksia, joilla on merkittävää vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, arvioidaan kuitenkin samojen periaatteiden mukaisesti koko unionin alueella.

EU:n laajentumisen myötä uudet jäsenvaltiot mukauttavat kansalliset lainsäädäntönsä Euroopan unionin säännöstöön liittymispäivään mennessä. Siten myös niiden televisio toiminnan harjoittamiseen sovelletaan jatkossa samoja televisiodirektiivin minimisääntöjä kuin Suomessa. Hakijamaiden liittyminen on siten omiaan vahvistamaan eurooppalaisten televisio toimintamarkkinoiden syntymistä.

3.1.2 Suomi

Muuttunut televisio toiminnan toimintaympäristö, kuten digitalisointi, tietoyhteiskunnan palvelujen kehittyminen ja konvergenssi, edellyttävät televisio toimintaa sääntelevän lainsäädännön tarkastelua. Viimeistään tämän vuosikymmenen loppupuolella lainsäädäntöä jouduttaneen uusimaan (vuonna 2006 päättyy analogisten ja vuonna 2010 päättyy digitaalisten toimilupien voimassaoloaika).

Heinäkuussa 2003 tulevat voimaan viestintämarkkinalainsäädännön kokonaisuudistuksen toisen vaiheen lakimuutokset. Tässä uudistuksessa on pyritty huomioimaan konvergoituvan viestintäteknologian viimeaikainen kehitys siten, että keskenään kilpailevalle toiminnalle luodaan entistä paremmat lainsäädännölliset edellytykset. Nyt voimaan tulevilla säännöksillä saatetaan kansallisesti voimaan Euroopan parlamentin ja neuvoston sähköisten viestintäverkkojen ja –palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä antama direktiivi, sähköisiä viestintäverkkoja ja –palveluja koskevista valtuutuksista annettu direktiivi, sähköisten viestintäverkkojen ja niiden liitännäistoimintojen käyttöoikeuksista ja yhteenliittämisestä annettu direktiivi sekä yleispalvelusta ja käyttäjien oikeuksista sähköisten viestintäverkkojen ja –palvelujen alalla annettu direktiivi. Näin laajan lainsäädäntöprosessin kansallisen voimaansaattamisen vaihe sekä muutosten soveltaminen käytäntöön vaativat kohtalaisen ajanjakson, joten EU:n tasolla ei ole nähtävissä laajoja Suomeen vaikuttavia lainsäädännön muutos-hankkeita lähiaikoina.

Hallitus antoi lokakuussa 2002 esityksen tekijänoikeuslainsäädännön muutoksesta. Esitykseen sisältyi ehdotus EU:n tietoyhteiskunnan tekijänoikeuksia koskevan direktiivin⁴ edellyttämät säädösmuutokset. Uudistuksella oli tarkoitus lisäksi sopeuttaa tekijänoikeuksia koskevia säännöksiä digitaaliseen ympäristöön. Lakiesitys kuitenkin raukesi, koska sitä ei ehditty käsitellä keväällä 2003 päättyneellä eduskuntakaudella. Keväällä 2003 toimintansa aloittanut uusi hallitus antanee uuden esityksen eduskunnalle.

Viestintämarkkinalain toisen vaiheen voimaantulessa must carry –sääntely sisältyy lain 134 §:ään, jossa säädetään siirtovelvollisuus kaikille teleyrityksille, jotka tarjoavat verkkopalvelua kaapelitelevisioverkossa. Siirtovelvollisuus on toteutettava korvauksetta. Velvollisuuden piiriin kuuluvat ensinnäkin Yleisradio Oy:n vapaasti vastaanotettavissa olevat julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmistot sen kapasiteetin rajoissa, joka on osoitettu yhtiön käyttöön radiolain (1015/2001) mukaisesti. Myös ohjelmistoihin liittyvät oheis- ja lisäpalvelut kuuluvat velvollisuuden piiriin.

Toiseksi siirtovelvollisuus koskee niitä ohjelmistoja, jotka tarjotaan valtioneuvoston myöntämän valtakunnallisen ohjelmistoluvan nojalla. Lisäksi sen piirissä ovat tällaiseen ohjelmistoon liittyvää ohjelmaa varten toimitettu aineisto, ohjelmistoihin liittyvät mainokset sekä muut ohjelmistoihin kuuluvat vastaavat palvelut. Kaikkien siirtovelvollisuuden piiriin kuuluvien ohjelmistojen tulee olla tarjolla verkon sijaintikunnassa. Rajoituksella kohdistetaan siirtovelvoite koskemaan vain ohjelmistojen alkuperäistä lähetysohjelmaa. Perustuslakivaliokunnan kannan mukaan Yleisradio Oy:n ja kaupallisten televisioyhtiöiden ohjelmistojen siirtovelvoitteen erottelulle ei ole löydettävissä valtiosääntöoikeudellista perustetta (PeVL 61/2002).

Kaapelitelevisioyrityksen on tarjottava maksuttomat siirtovelvollisuuden alaiset ohjelmistot ja palvelut kuluttajalle maksutta. Ohjelmistot ja palvelut on lisäksi tarjottava käyttäjälle muuttumattomina ja samanaikaisina alkuperäisen lähetyksen kanssa.

Televisiolähetyksen edelleenlähettäminen televerkossa edellyttää oikeudenhaltijoilta saatua lupaa. Lupa on saatava kaikilta oikeudenhaltijatahoilta, joita ovat varsinaisten tekijänoikeudenhaltijoiden lisäksi tulevat lähioikeuksien haltijat, joita ovat mm. esittävät taiteilijat, ääntietuottajat, elokuvatuottajat ja yleisradiotoiminnan harjoittajat. Tekijänoikeuslain 25 i §:n mukaan teleyritys saa kuitenkin ilman oikeudenhaltijoiden lupaa lähettää edelleen johtoja pitkin yleisön vastaanotettavaksi televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 42 §:ssä tarkoitettuun televisio- tai radiolähetyksen siinä tapauksessa, että lähettäminen tapahtuu samanaikaisesti alkuperäisen lähetyksen kanssa ja sitä muuttamatta.

Oikeudenhaltijat ovat antaneet must carry -lähetyksen osalta liikenne- ja viestintäministeriölle 27 päivänä elokuuta 2002 sitoumuksen, jonka mukaan ne eivät peri korvausta must carry -säännöksen piiriin kuuluvien ohjelmien edelleenlähettämisestä kaapeliverkoissa. Sitoumus kattaa ohjelmien maanpäällisen näkyvyysalueen piirissä tapahtuvan edelleenlähettämisen kaapeliverkossa. Sitoumus ei koske maanpäällisen näkyvyysalueen ulkopuolella olevissa kaapeliverkoissa tapahtuvaa edelleenlähettämistä.

Digitaaliset televisiolähetykset kuuluvat yllä mainitun jakeluvetoisuuden piiriin maanpäällisen digitaalisen lähetyksen peittoalueella. Tällä alueella oikeudenhaltijat eivät peri korvausta digitaalisten televisiokanavien kaapelijakelusta.

Lähetyssignaali on mahdollista kuljettaa maanpäällisen näkyvyysalueen ulkopuolelle lähetettäväksi kaapeliverkossa. Lähellä varsinaisen näkyvyysalueen rajoja signaali saattaa olla vastaanotettavissa näkyvyysalueen signaalia heikompana, mutta kuitenkin niin voimakkaana, että sen edelleenlähettä-

⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/29/EY, annettu 22 päivänä toukokuuta 2001, tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa

minen kaapeliverkossa on mahdollista. Tällaisen signaalin edelleenlähettäminen kaapeliverkossa ei kuulu yllä mainitun oikeudenhaltijoiden antaman sitoumuksen piiriin, vaan oikeudenhaltijat ovat oikeutettuja perimään edelleenlähettämisestä korvauksen.

Kaapelilähetystoiminnan harjoittajien ja oikeudenhaltijoiden välillä on käyty keskusteluja korvauksesta luopumisesta myös maanpäällisen näkyvyysalueen ulkopuolella tapahtuvan jakelun osalta. Oikeudenhaltijoita edustavat järjestöt ovat katsoneet, että niillä ei ole mahdollisuutta luopua korvauksesta maanpäällisen näkyvyysalueen ulkopuolisen jakelun ollessa kysymyksessä.

3.2 Talous

Maailmantalouden tavanomaista heikommat kasvunäkymät ja epävarmuus jatkuvat vielä useita vuosia. Suomen talouskasvu on hidasta. Taloutemme on kuitenkin monilla mittareilla mitattuna kilpailukykyinen.

Joulukuussa 2002 tehdyn kyselyn mukaan Mainostajien Liiton Mainosbarometri® 2003:n mukaan markkinointiviestinnän panostusaikeet ovat samalla tasolla kuin vuosi sitten. Vuoden 2003 mainosinvestointien ei ennakoida nousevan yhtä vahvasti kuin viime elokuussa tehdyssä barometrissa. Mainostajat uskovat erityisesti sanomalehtimainonnan kasvavan vuonna 2003. Tällä olisi vaikutusta koko mainonnan määrän kehittymiseen, koska sanomalehtien osuus markkinointiviestinnästä on huomattava.

Kasvunäkymiä tarkasteltaessa toimialakohtaiset panostusaikeet vaihtelevat huomattavasti. Teollisuuden piirissä ennakoidaan investointien markkinointiviestintään kasvavan selvästi, kun taas kauppa ja palveluala ovat vähentämässä panostusten määrää. Mainostajien panostusaikeet heijastelevat maltillista kasvua tälle vuodelle. Se on kuitenkin määrältään huomattavasti vähäisempää kuin 90-luvun jälkipuolella.

Televiisioiminnan viime vuosia suotuisampi kehitys edellyttää, että kuluttajat omaksuvat uudet palvelut. Sisältöpalveluiden saatavuus perinteisten televisio- ja radioverkkojen ohella myös Internetistä ja matkaviestinten avulla lisääntyy selvästi.

Arvioitaessa televisiomainonnan kehitysnäkymiä vuoteen 2006 mennessä voidaan todeta, että television osuus mediamainonnasta nousee parin prosenttiyksikön verran. Koko mediamainonnan kehityksestä on kuitenkin vaikea tehdä vastaavaa arvioita muun muassa epävakaiden talousnäkymien, kuten Yhdysvaltojen markkinoiden epävakauden, Saksan vaikean taloustilanteen ja Japania uhkaava deflaation johdosta. Mediamainonnan kehitykseen Suomessa vaikuttaa suorasti myös Kaukoidän ja Kanadan SARS-keuhkokuume sekä Suomen BKT-ennusteet, joiden mukaan talouden kasvuennusteita on jatkuvasti muutettu maltillisemmiksi ja samalla odotettu nousukauden alku loittonee kauemmaksi.

Valtioneuvosto on Yleisradio Oy:n esityksestä korottanut televisiomaksua vuoden 2004 alusta 13%:lla. Maksun määrä on 186,60 euroa vuodessa. Korotuksen jälkeen televisiomaksu on 50 senttiä päivässä. Yleisradio Oy on edelleen esittänyt, että televisiomaksujärjestelmää uudistettaisiin parlamentaarisen työryhmän esitysten mukaisesti siten, että vuoden 2005 alusta lukien televisiomaksua korotettaisiin vuosittain inflaatiota vastaavasti lisättynä 1 %:lla analogisten ja digitaalisten päällekkäisten lähetyksenkustannusten kattamiseksi ja sisältöpalvelujen kehittämiseksi. Tämä 1 % säilyisi, kunnes päällekkäinen analoginen ja digitaalinen toiminta loppuu.

3.3 Tekninen kehitys

Jakeluverkko

Jakeluverkon digitalisoinnissa perustana on ollut avoimen järjestelmän kehittäminen ja tavoitteena yhdenmukainen toimintaympäristö. MHP:n valinta standardiksi tukee näitä periaatteita. Itse lähetyksverkko sinänsä tukee minkä hyvänsä vuorovaikutteisten palveluiden standardin käyttöä. Tällä hetkellä Euroopassa käynnissä oleva digitaalinen televisiotoiminta käyttää vuorovaikutteisuuden toteuttamiseen useita kaupallisia ja ei-standardoituja ratkaisuja. Esimerkiksi Englannissa on käytössä kolme erilaista suljettua järjestelmää ja toimijat ovat ilmoittaneet, että he eivät käytössä olevien laitteiden suuren määrän (satelliitti-, kaapelitelevisio- ja terrestriaalijakelussa yhteensä lähes 10 miljoonaa digisovittinta) takia siirry MHP:n käyttöön. Moni maa on periaatteessa sitoutunut MHP-standardiin, mutta Suomi on ensimmäisenä aloittanut siihen perustuen digitaalista vuorovaikutteista televisiotoimintaa.

Paluukanava

Digitaalisen television vuorovaikutteisten palveluiden kohdalla yksi lähitulevaisuuden avainkysymyksistä on paluukanava, jonka avulla palveluiden käyttäminen yleensä mahdollistuu. Muun muassa Englannissa satelliittivälitteisen digitaalisen television käyttöönotto on vaatinut digitaalisen television palveluntarjoajan ja puhelinyhtiön subventoiman digitaalisen päätelaitteen liittämisen puhelinlinjaan. Vuorovaikutteisten palveluiden käyttöaste on pitkälti tästä syystä tällä maailman ensimmäisellä digitaalisen television todellisilla massamarkkinoilla korkea.

Suomen haasteena paluukanavan suhteen on mobiiliteknologian laaja levinneisyys, ja tästä johtuva kiinteiden puhelinyhteyksien nopea väheneminen. Paluukanavaratkaisuista keskusteltaessa onkin lähtökohdaksi otettava myös muut teknologiat, esim. kaapelitelevisioverkon paluukanava, ADSL ja mobiiliteknologia. GSM-puhelin onkin tällä hetkellä SMS-viestimuodossaan käytännössä yleisin interaktiivisen television kommunikaatioratkaisu Suomessa.

Tallentavat laitteet

PVR (Personal Video Recorder) –laitteet, joissa digisovittimeen on lisätty PC-laitteissa käytössä oleva kovalevy, tulevat todennäköisesti yleistymään myös Suomessa. PVR-laitteiden myötä kuluttajilla on mahdollisuus lähetyksvirran jatkuvaan digitaaliseen ”nauhoittamiseen” ja täten mm. ohjelmien pysäyttämiseen ja erilaisiin kelaustoimintoihin. Tämänhetkisten mm. Englannissa ja Yhdysvalloissa suositaan nopeasti lisäävien laitteiden tallennuskapasiteetti on parhaimmillaan 80 tuntia ja tulee jatkossa kasvamaan entisestään. Laitteiden vaikutus televisio-ohjelmien seuraamiselle ja muun muassa televisiomainonnan tulevaisuudelle on ollut keskusteltu aihe ennen kaikkea Yhdysvalloissa, jossa PVR-laitteiden määrä lähenee miljoonaa.

IP –datacasting -palvelut

Samoin kuin MHP-sovellusten, myös IP-sovellusten kannalta on merkittävää, että digitaalitelevision vastaanottimissa olisi kovalevy, jonne vastaanotettu sisältö saadaan varastoitua.

Kovalevyllä varustetut vastaanottimet voivat tulla markkinoille 2004 – 2005 tienoilla. Kovalevyn liityntäraja-pinta vaatii vielä standardointia, samaten on ratkaistava tietoturva- ja tekijänoikeuskysymykset.

Koodausratkaisut ja HDTV

Koodaustekniikan kehittyminen ja tehostuminen johtanee uudelleen keskusteluun HDTV:stä. Tällöin avainasemassa ovat litteät näytöt, joiden nyt ennustetaan tulevan markkinoille 2004 loppupuolella. Nykyisin käytössä oleva MPEG-2 –koodaus on jo parikymmentä vuotta vanha, mutta se tulee kuitenkin säilymään uusien tekniikoiden rinnalla pitkään jo siksi, että oleva ja laajentuva vastaanotinkanta tukee yksinomaan sitä. HDTV voitaisiin tulevaisuudessa lanseerata omana palvelunaan nykyisten kanavanippujen kapasiteetin puitteissa, jolloin yksi HDTV-palvelu veisi aina koodauksen tehokkuudenkin huomioiden noin kaksinkertaisen kapasiteetin verrattuna nykypalveluihin.

Äänen koodauksessa tultaneen siirtymään enemmän viisikanavaisen AC-3 eli Dolby Digital –tilään (ns. surround sound) käyttöön. Lähetysverkoissa on tähän valmius, samaten jo useissa nykyisissä vastaanottimissa. Verkkomielessä huomioitavaa on lähinnä tilään tarvitsema nykyistä suurempi kapasiteetti, noin 384 kbit/s palvelua kohti.

Huomioitavaa

Yksi teknisen kehityksen haasteista on tehtyjen ratkaisujen elinikä. Digitaalisen television kohdalla haaste on korostunut; käytettävissä olevan tiedon pohjalta tehdyt ratkaisut saattavat tehokkaamman tai edullisemmän uuden teknologian myötä vanhentua jo muutamassa vuodessa.

4 JULKINEN PALVELU JA YLEISRADIO OY:N RAHOITUS

Alan toimijoiden näkemykset julkisen palvelun määrittelystä ja Yleisradio Oy:n rahoituksen järjestämisestä siirryttäessä kokonaan digitaaliseen televisiotoimintaan poikkeavat toisistaan. Varsinkin toimilupamaksun oikeutus ja julkisen palvelun määritelmä ovat olleet viime vuosina keskustelun kohteena. Työryhmässä edustettujen tahojen lisäksi työryhmä on kuullut asiasta Suomen Kaapelitelevisioliitto ry:tä.

Suomen Kaupallisten Televisioiden Liitto Ry:n (liite 3) ja Yleisradio Oy:n (liite 4) ja Suomen Kaapelitelevisioliitto ry:n (liite 5) näkemykset otsikkoasiasta on esitetty tämän esiselvityksen liitteinä.

5 DIGITAALISEEN TELEVISIOTOIMINTAAN SIIRTYMINEN

5.1 Yleistä

Alan toimijat, viranomaiset ja lainsäätäjät ovat pyrkineet 2000-luvulla aktiivisesti vaikuttamaan televisiotoiminnan toimintaedellytysten parantamiseen. Toukokuussa 2001 valmistui ns. Backmanin työryhmän raportti, jossa työryhmän esitysten lähtökohdaksi otettiin tietoyhteiskuntakehityksen ja digitalisoinnin edistäminen. Työryhmä esitti viisi toimenpidettä televisiotoiminnan toimintaedellytysten parantamiseksi. Osa toimista (analogisen lähetystoiminnan toimilupamaksun puolittaminen, Yleisradio Oy:n kanavilla tapahtuvasta mainonnasta luopuminen) toteutettiin viestintämarkkinalain ensimmäisen vaiheen voimaantulon yhteydessä vuonna 2002.

Tämän työryhmän tehtävänä oli puolestaan selvittää toimialan käsityksiä uusien palvelujen tuotannon edistämiseksi tarvittavista lisätoimista digitaalisen televisiotoimintaan siirtymisen nopeuttamiseksi sekä mahdollisesta analogisten lähetysten lopettamisajankohdasta.

Vaikka ohjelmatarjonta on, kuten edellä on esitetty, jo suhteellisen monipuolista, kaikkia katsojien odotuksia itselleen mieluisan ohjelmatarjonnan lisääntymisestä ei ole lähimainkaan vielä lunastettu. Tärkeää on lähivuosina kiinnittää huomiota sisältökysymykseen ja kyetä herättämään kuluttajien mielenkiinto lisäämällä muun muassa kiinnostavan esiohjelmiston (niin kotimaisen kuin ulkomai-

senkin) tarjontaa parhaaseen katseluaikaan. Tämän peruslähtökohdan lisäksi alla on lueteltu joukko toimia digitaaliseen televisio toimintaan siirtymisen nopeuttamiseksi.

5.2 Sisältöjen monipuolistaminen ja laadun parantaminen

Rinnakkaiskanava/lisä- ja oheiskanava

Nykyisissä toimiluvissa myönnetään toimiluvanhaltijalle oikeus lähettää yhtä televisio-ohjelmistoa. Toimiluvanhaltijalla on lisäksi oikeus lähettää ohjelmistoon liittyviä lisäpalveluita. Sisältöjen monipuolistumista edistäisi lisäpalvelujen aseman vakiinnuttaminen siten, että toimiluvanhaltija voisi voimassa olevan toimiluvan nojalla lähettää lisäpalveluna yhtä tai kahta ohjelmistoa (rinnakkaiskanavaa) ilman erillisrajoituksia.

Asiaan olisi mahdollista puuttua jo alkusyksystä 2003 mahdollisesti aloitettavan toimilupaprosessin yhteydessä, jolloin samassa yhteydessä tarkistettaisiin, että voimassa olevat toimiluvat ovat sisällöltään viestintämarkkinalain mukaisia. Toimilupien sisältöä voidaan myös tarkastella uudelleen viestintämarkkinalain voimaantulon (25.7.2003) jälkeen, kun uuden lain mukaan toimilupaa voidaan muuttaa toimiluvan voimassaoloaikana toimiluvanhaltijan suostumuksella ja muutoinkin, jos se on teknisestä kehityksestä tai luvanvaraisen toiminnan toimintaedellytyksissä tapahtuvasta olennaisesta muutoksesta johtuvasta erityisestä syystä välttämätöntä.

Tekijänoikeusmaksut

Kuten edellä on mainittu, kaapelilähetystoiminnan harjoittajien ja oikeudenhaltijoiden välillä on käyty keskusteluja korvauksesta luopumisesta myös maanpäällisen näkyvyysalueen ulkopuolella tapahtuvan jakelun osalta. Oikeudenhaltijoita edustavat järjestöt ovat katsoneet, että niillä ei ole mahdollisuutta luopua korvauksesta maanpäällisen näkyvyysalueen ulkopuolisen jakelun ollessa kysymyksessä.

Asialla on olennaista taloudellista merkitystä. Oikeudenhaltijoita edustavat järjestöt ovat esittäneet, että simulcastista tulisi maksaa taloutta kohden 4 euron lisäkorvaus, vaikka analogisesta lähetyksestä on jo maksettu tekijänoikeusmaksut. Tämä koskee alueita, jotka ovat maanpäällisen näkyvyysalueen ulkopuolella.

Edellä mainitusta johtuen olisikin harkittava, voitaisiinko tekijänoikeusmaksujärjestelmää uudistamalla edistää digitaalista televisiota. Lisäksi tulisi ratkaista, miten uusien kanavien maksut järjestetään, kun maksajien määrä ei kuitenkaan lisääny.

Tarvittaessa tulisi harkita, että radiokanaville laadittaisiin vastaava tekijänoikeussopimus kuin televisiossakin eli näin simulcasting-lähetyksiin ei kohdistuisi lisätekiänoikeusmaksuvelvoitteita. Siten radiokanava voisi jo maksamiensa tekijänoikeusmaksujen nojalla lähettää nykyistä kanavaansa myös digitaalisessa televisioverkossa, DAB-verkossa ja Internet-verkossa.

Lainsäädäntö ja ohjelmistoluvat

Ohjelmatoiminnan monipuolisuutta voidaan lisätä valtioneuvoston myöntämällä ohjelmistoluvilla. Esimerkiksi sekä alueellisten että valtakunnallisten ohjelmistolupien tasapainoinen myöntäminen saattaisi vaikuttaa monipuolisuuteen myönteisesti. Ohjelmistolupaprosessin aikataulu tulisi julkaista riittävän ajoissa ja julkaistussa aikataulussa tulisi pitäytyä. Käytettävissä olevat taajuudet tulisi hyödyntää verkkotoimilupien jaossa maksimaalisesti.

Eräänä digitaalisen television edistämistoimena viestintämarkkinalain seuraavassa uudistusvaiheessa (VML III) olisi selvittää, miten toimilupakäytäntöjä olisi mahdollista kehittää joustavampaan suuntaan. Harkittavaksi voitaneen tällöin myös ottaa mahdollisuus lyhytaikaisten ohjelmistolupien muuttamisesta enintään 6 kuukauden pituisiksi sekä keskimääräisen lähetyssaikavaatimuksen (laskettaisiin vuoden aikana) muuttamisesta enintään 14 tuntiin viikossa.

Toiminnan harjoittamiseen varattavan taajuuskapasiteetin täysimääräiseksi hyödyntämiseksi tulisi lisäksi pyrkiä seuraamaan toimiluvan saaneiden toiminnan harjoittajien sitoutumista toiminnan aloittamiseen.

Lainsäädännöllisin keinoin voitaisiin tarvittaessa myös madaltaa alalle tulon kynnystä.

Ohjelmistokonseptin kehittäminen

Kehityksen tukemiseksi ja nopeuttamiseksi tulisi etsiä uusia mahdollisuuksia esimerkiksi riippumattoman tv-tuotantosektorin digitaalisten ohjelmasisältöjen- ja palveluiden tuottamisen tukemiseksi. TEKESin yhteyteen kaavailtu DIGES-rahasto on tämän tavoitteen kannalta oikean suuntainen toimenpide. Myös muiden olemassa olevien rahastojen (esimerkiksi Sitra) yhteyteen voitaisiin perustaa tuotekehitysrahasto, josta jaettaisiin esimerkiksi 20 miljoonaa euroa vuosittain digitaalitelevision konseptien kehittämiseen televisioyhtiöille ja ns. riippumattomille ohjelmatuottajille. Tällaisia kehitettäviä konsepteja voisivat olla esimerkiksi uudet ohjelmaformatit, vuorovaikutteiset palvelut ja lisäpalvelut.

Sähköinen ohjelmaopas

Jotta sähköinen ohjelmaopas (EPG) näyttäisi tiedot kattavasti ja oikein, tulisi varmistetaan, että palvelutiedot ovat joka kanavan osalta kattavia ja oikein koodattuja, Kaikkein monipuolisin vaihtoehto on tällä hetkellä erillinen MHP-ohjelmaopas. Kyseessä ei yleensä ole vastaanottimen kiinteä palvelu vaan erillinen lähetyksen kautta ladattava sovellus. Suomessa käytettävä MHP-standardi mahdollistaa erilaisten vuorovaikutteisten sovellusten lataamisen digitaalisen television vastaanottiin. Kyseessä on DVB:n määrittelemä ohjelmointirajapinta (API), joka on laitteistoriippumaton. Näin sama sovellus toimii kaikissa digitaalisen television vastaanottimissa, jos ne vain tukevat MHP-ympäristöä.

MHP-ohjelmaoppaat kykenevät esittämään enemmän informaatiota eri ohjelmista. Ne sisältävät yleensä useamman päivän ohjelmatiedot ja myös lyhyen kuvauksen itse ohjelmista. Ohjelmatietoja voidaan näyttää televisioruudulla paitsi kanavien myös ohjelmatyyppien mukaan. Tulevaisuudessa MHP-ohjelmaoppaat voivat antaa myös suosituksia katsojaa kiinnostavista ohjelmista ja tallettaa kiinnostavia ohjelmia automaattisesti vastaanottimen kovalevylle. Uusien ominaisuuksien lisääminen MHP-ohjelmaoppaaseen on helppoa, koska se ladataan uudestaan lähetyksen verkosta ennen jokaista käyttökertaa.

Lisäksi tulisi kiinnittää huomiota ohjelmaoppaan selkeyteen, helppokäyttöisyyteen ja yhtenäiseen käyttötapaan. Idealisessa tapauksessa Suomessa olisi käytössä vain yksi kansallinen ohjelmaopas kaikissa kotitalouksissa riippumatta siitä käytetäänkö maanpäällistä, kaapeli- tai satelliittiteleviointia. Käytännössä tämän toteuttaminen on kuitenkin vaikeaa, koska kaapeliverkoilla on omia erityisvaatimuksiaan ohjelmaoppaalle. Lisäksi satelliittiverkojen lähetykset tulevat Suomen ulkopuolelta.⁵

⁵ Liikenne- ja viestintäministeriön EPG-työryhmän raportin suositukset digitaaliseen televisio toimintaan ohjelmaoppaiden kehittämisestä.

Sähköiset hallinnon palvelut

Julkisen hallinnon uudet, yksinomaan digitaalisessa jakelussa olevat kanavat ja palvelut ovat omiaan edistämään penetraation nopeaa kehitystä. Kuitenkin tulisi arvioida, ovatko nykyiset toimenpiteet riittävät ja voidaanko pelkästään digitaalisten ohjelmajalveluiden osuutta entisestään kasvattaa.

Koska kuluttajat odottavat digitaaliseen televisioon uusia sisältöjä, niiden kehittämiseen on investoitava sekä televisiokanavien (mm. ohjelmatoiminta) että datapalveluiden osalta.

Datapalveluiden kehittämiseen tarvitaan aktiivisia sisältöpalveluiden tarjoajia. Tässä julkinen sektori on erittäin merkittävässä asemassa. Julkisella sektorilla on runsaasti palveluita, jotka kiinnostavat laajasti suomalaisia kotitalouksia. Digitaalisen television vuorovaikutteiset palvelut luovat monia uusia mahdollisuuksia.

Julkinen sektori voisi edistää kaikin tavoin omien palveluidensa esiin tuomista vuorovaikutteisilla sovelluksilla (esim. MHP-sovellukset), jolloin ne olisivat nykyisten palvelumuotojen (mm. palvelupisteet, Internet) lisäksi saatavilla sellaistenkin ihmisten kodeissa, joissa ei ole tietokonetta. Julkishallinnolla on jo selvityshanke julkisiin palveluihin liittyen, mutta varsinaisten palveluiden julkistamisen aikataulu näyttää hyvin hitaalta, johtuen mahdollisesti muun muassa yhteisen rahoituksen puutteesta.

Esimerkiksi kuntien Internet-sivujen kehitystä on tuettu EU:n ja Kuntaliiton rahoituksella. Digitaalisen television laajentumista olisikin syytä tukea laajemmin, sillä televisio tavoittaa käytännössä kaikki kotitaloudet, kun Internet puolestaan tavoittaa vain osan kotitalouksista. Televisio tavoittaa myös erityiskohderyhmiä, kuten kotona asuvat vanhuksat. Esimerkiksi Suomi.fi -portaalin saaminen digitaaliseen televisioon edistäisi valtion- ja kunnallishallinnon siirtymistä digitaalisen television vuorovaikutteisten MHP-palveluiden tuottajiksi.

Julkisen sektorin on tärkeätä tukea useita digitaalisen television hankkeita samanaikaisesti. Esimerkiksi liikennepalveluihin liittyvä FITS-hanke on tärkeä digitaalisen television kuluttajapalvelu ja siksi sitä tulisi tukea edellisten hankkeiden rinnalla.

Samoin julkinen sektori voisi tukea erilaisilla rahastoilla esimerkiksi kaupunkien ja kuntien mahdollisuutta tarjota palveluitaan (esim. yhteystietojaan eri palveluihin, julkisen liikenteen aikataulut) digitaalisen television välityksellä. Lisäksi on myös esimerkiksi EU-hankkeita, joiden rahoituksen turvin kaupungit ja kunnat kehittävät Internet-palveluitaan.

EU:ssa on todettu eEurope 2005 –toimintasuunnitelman eräänä keskeisenä toimenpiteenä ohjelman toteuttamiseksi olevan laajakaistayhteyksien tarjoaminen kaikille julkishallinnon elimille, julkishallinnon tietojärjestelmien yhteensopivuuden takaaminen sekä esimerkiksi julkisten hankintojen hoito sähköisesti.

Digi-tv-alan mahdollinen klusteriohjelma

Liikenne- ja viestintäministeriö on helmikuussa 2003 tilannut konsultilta esiselvityksen digi-tv-alalla toimivien yritysten yhteistyön kehittämiseksi klusteriohjelman avulla. Klusteriohjelman rakentamisella lisättäisiin yhteistyötä digitaalisen television ympärillä tapahtuvassa toiminnassa, kasvatettaisiin osaamista digitaalisen television alueella sekä synnytetäisiin digitaalisen television alueella teknisiä, sosiaalisia ja taloudellisia innovaatioita. Tämä antaisi myös hyvät toimintaedellytykset kotimaiselle sisältötuotannolle. Laaditun esiselvityksen mukaan onnistuessaan kehittämisohjelma synnyttäisi uutta pysyvää liiketoimintaa digitaalisen television alueella sekä nopeuttaisi vastaanotinpenetraation kasvua.

Esiselvityksessä suositetaan klusteriohjelman käynnistämistä. Ohjelma tavoitteet ja sisältö suunniteltaisiin yhdessä ohjelmaan osallistuvien yritysten kanssa ja se toteutettaisiin kahden vuoden mittaisena.

Uusi sisältö

Kiinnostavan ja digitaaliselle televisiolle ainutlaatuisen sisällön luominen on keskeinen tekijä digitaaliseen televisioon siirtymisen nopeuttamiseksi. Siten tulisikin etsiä keinoja tukea tai suosia erityisesti digitaaliseen jakeluun tuotettua ohjelmistoa.

Televisiokanaville olisi saatava lisää 16:9 (laajakuva)-ohjelmia, jolloin kotitalouksien kiinnostus digitaalista televisiota kohtaan kasvaisi, sillä laajakuvatelevisioiden viimevuosien yleistymisen on nähty valmistautumisena digitaalisen television aikaan.

Digitaaliseen televisioon tulisi saada mahdollisimman paljon hyvää sisältöä, joka näkyisi ainoastaan digitaalisessa televisiossa. Televisiokanavia voitaisiin mahdollisesti erilaisilla kannustimilla ohjata kehittämään esimerkiksi rinnakkaisia palveluja.

Maksutelevision saaminen myös digitaaliseen maanpäälliseen televisioon kehittäisi todennäköisesti vastaanotinpenetraatiota. Tietyn yrityksen positioituminen maksutelevisio-operaattoriksi olisi suotavaa, sillä verkko-operaattoriroolin ja sisältöroolin (tyypillisesti satelliittikanava) väliin tarvittaisiin palveluoperaattori, joka vastaisi sisältöpakettien markkinoinnista sekä toimisi salausta (CA)-korttioperaattorina. Maksutelevisio-operaattorin tarjoama premium-sisältö sekä aktiivinen asiakashankinta nopeuttaisivat digitaalisen television penetroitumista. Lisäksi maksutelevisiotoiminnan edellyttämä CA-salauskortti mahdollistaisi täysin uusia, yksinkertaisesti toteutettavia palveluita digitaaliseen televisioon esimerkiksi yhteisötelevisio-hankkeiden muodossa.

5.3 Markkinointi – ja viestintätoimenpiteitä

Digitaaliseen televisiotoimintaan siirtymisen jouduttamiseksi ja digitaalisen television tunnettavuuden edistämiseksi alan toimijoiden, viranomaisten ja muun muassa laitevalmistajien tulisi käytännönläheisesti ja selkeästi kertoa kuluttajille digitaalisesta televisiosta ja uusista mahdollisuuksista. Käytettävissä olevina keinoina mainittakoon tietoiskusarjat televisiossa, tietopitoisten ja positiivista mielikuvaa luovien lehtiartikkeleiden hyödyntäminen sekä alan toimijoiden mahdollisesti yhdessä kustantama maksullinen puhelinnumero, josta kuluttajat saisivat digitaalista televisiota koskevaa tietoa.

Myös digitaalisten televisiokanavien ohjelmatietojen näkyvyyteen mahdollisimman edustavasti mahdollisimman monissa lehdissä tulisi panostaa.

Lisäksi tulisi harkita digitaalisen television hyödyistä kertovan kokonaismainonnan lisäämistä esimerkiksi siten, että vastaanotinmarkkinoinnissa huomioidaan lisäkanavat.

Laitevalmistajat puolestaan voisivat yhdessä sopia esimerkiksi siitä, että terestriaali-, kaapeli- ja satelliittivastaanottimet koodattaisiin kuluttajille käyttäjäystävällisemmällä tavalla kuin DVB-T, DVB-C ja DVB-S koodeilla. Lisäkooditus voisi perustua esimerkiksi väreihin, mikä olisi kuluttajan kannalta helpommin hahmotettavissa.

5.4 Saatavuuden parantaminen – jakelun ulottaminen koko maahan

Hallinnolla on tärkeä rooli julkisten palveluiden sähköistämisessä koordinoitusti ja niiden sovittamisessa digitaalisen television jakeluun sopivaksi. Digitaalisen television toimijoiden arvion mukaan erilaisten arkisten hyötypalveluiden – niin julkisten kuin kaupallistenkin – saaminen digitaaliseen televisioon helppokäyttöisessä muodossa lisää olennaisesti digitaalisen television kiinnostavuutta analogiatelevisioon nähden.

Hallituksen tietoyhteiskuntapolitiikkaohjelman tarkoitus on lisätä kilpailukykyä ja tuottavuutta sekä sosiaalista ja alueellista tasa-arvoa hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa koko yhteiskunnassa. Teknologisesti neutraalein viestintäpoliittisin keinoin pyritään siihen, että nopeat, alueellisesti kattavat ja käyttäjilleen kohtuuhintaiset tietoliikenneyhteydet ovat kaikkien kansalaisten saatavilla vuoden 2005 loppuun mennessä. Kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiuksia parannetaan. Virastojen ja laitosten siirtymistä sähköiseen asiointiin vauhditetaan voimakkaasti. Ohjelmalla huolehditaan siitä, että tietoyhteiskunnan säädösympäristö on ajan tasalla.

Ohjelmalla kannustetaan digitaalisten palvelujen ja sisältöjen tuotantoa sekä rohkaistaan yrityksiä sähköiseen kaupankäyntiin ja verkottumiseen.

Digitaaliseen televisiotoimintaan toimiluvan saaneet alan toimijat ovat toimilupaehtojensa mukaan velvolliset huolehtimaan siitä, että digitaaliset lähetykset voidaan 31. päivään joulukuuta 2006 mennessä vastaanottaa koko maassa.

Televisioyhtiöiden kannalta tulisi siirtymävaiheen analogisesta jakelusta digitaaliseen jakeluun olla mahdollisimman lyhyt. Lyhyt siirtymävaihe voi kuitenkin toteutua vain, mikäli digitaalivastaanottimien penetraatio kasvaa riittävästi. Kuluttajat puolestaan hankkivat digitaalivastaanottimen vain, mikäli siihen on tarvetta. Joidenkin kuluttajien osalta vasta analogisten lähetysten lopettaminen synnyttää tämän tarpeen.

Maanpäällisen digitaalisen television kehityksessä jatkorakentaminen on erittäin olennaista. Jatkorakentamisen päätökset olisi tehtävä nopeasti, jotta yleisölle voidaan tarjota realistisia odotuksia. Kun jatkorakentamisen aikataulut ovat selvillä, niistä on tiedotettava systemaattisesti ja laajasti.

5.5 Analogisen verkon sulkeminen

Avoimilla markkinoilla valtioneuvoston mahdollisuudet edistää digitaalista televisiota ovat rajalliset. Yksi merkittävimmistä keinoista edistää digitaalista televisiota on määrätietoinen poliittinen tahdonilmaisu analogijakelun lopettamiseksi. Kaksinkertaisen jakelun ylläpitämistä samalle yleisölle voidaan pitää jopa kansantaloudellisena tuhlauksena ja siksi tulisi aktiivisesti pyrkiä tämän kauden lyhentämiseen.

MTV Oy:lle ja Oy Ruutunelonen Ab:lle myönnetty analogiset toimiluvat päättyvät vuoden 2006 lopussa. Janton Oy:lle myönnetty toimilupa televisiolähetystoimintaan Tampereen seudulla päättyy vuoden 2006 lopussa. Lisäksi KRS-Tv r.f.:lle ja När-Tv r.f.:lle myönnetty toimiluvat paikalliseen televisiotoimintaan päättyvät vuoden 2006 lopussa. Yleisradio Oy toimii Yleisradio Oy:stä annetun lain nojalla. Lisäksi Yleisradio Oy:llä on toimilupa Ruotsin Television ohjelmien välittämiseen Suomessa. Toimilupa päättyy huhtikuussa 2004.

Ennen toimilupien päättymistä valtioneuvoston on tehtävä ratkaisu niiden julistamisesta uudelleen haettaviksi.

Yleisradio Oy:n osalta hallintoneuvosto tekee viimekädessä ratkaisun yhtiön ohjelmiston siirtämisestä yksinomaan digitaaliseen lähetysmuotoon.

Suomi laatinee lähiaikoina Euroopan komissiolle kansallisen suunnitelman siirtymisestä yksinomaan digitaalisiin televisiolähetysiin. Suunnitelman sisällön suuntaviivat julkaistaneen komission asiasta laatimassa suosituksessa.

Peruslähtökohtana analogisten televisiolähetysten päättymisajankohtaa harkittaessa tulee olla se, että digitaaliset televisiolähetykset ovat kaikki katsojien saatavilla koko maassa. Kuluttajilla tulee lisäksi olla riittävä aika hankkia itselleen digitaalisen vastaanoton mahdollistava päätelaite sekä totuttautua sen käyttöön.

Analogisten lähetysten päättymisestä on tehtävä ratkaisu hyvissä ajoin ennen lopettamisen toimeenpanoa. Analogisen lähetystoiminnan lopettamista voitaneen tuskin toteuttaa kertatoimena vaan lopettamisen on tapahduttava asteittain.

Ajankohtaa harkittaessa huomiota tulee kiinnittää myös siihen, että nykyisen analogisen lähetysverkon toiminnan ylläpitämiseksi tarvitaan uusia investointeja viimeistään vuoden 2008 alusta alkaen.

6 LOPUKSI

Työryhmälle asetetun lyhyen määräajan johdosta työryhmä on sille asetetun tehtävän mukaisesti keskittynyt aineiston keräämiseen ja eri toimijoiden kantojen selvittämiseen julkisen palvelun määritelmästä ja Yleisradio Oy:n rahoituksesta. Tämän lisäksi työryhmä on edellä kappaleessa 5 pohtinut digitaaliseen televisioimintaan siirtymistä edistäviä seikkoja sekä analogisen televisioiminnan päättymisen yhteydessä huomioitavia tekijöitä.

Työryhmän työn tulos saatetaan liikenne- ja viestintäministeriön 22 päivänä toukokuuta 2003 asettaman parlamentaarisen Televisioiminta ja Yleisradio Oy Suomessa 2010 –työryhmän tietoon.

LIITTEET**LIITE 1. Ns. Amsterdamin pöytäkirja jäsenvaltioiden julkisen palvelun yleisradiotoiminnasta**

Amsterdamin sopimus Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta - Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyt pöytäkirjat - Pöytäkirja jäsenvaltioiden julkisen palvelun yleisradiotoiminnasta *Virallinen lehti nro C 340 , 10/11/1997 S. 0109*

KORKEAT SOPIMUSOSAPUOLET, jotka

KATSOVAT, että jäsenvaltioiden julkinen yleisradiotoiminta liittyy suoraan jokaisen yhteiskunnan demokraattisiin, yhteiskunnallisiin ja kulttuurisiin tarpeisiin samoin kuin tarpeeseen turvata viestinnän moniarvoisuus,

OVAT SOPINEET seuraavista tulkitsevistä määräyksistä, jotka liitetään Euroopan yhteisön perustamissopimukseen:

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen määräykset eivät rajoita jäsenvaltioiden toimivaltaa rahoittaa julkista yleisradiotoimintaa, siinä määrin kuin rahoitus myönnetään yleisradioyriykselle kunkin jäsenvaltion antaman, määrittelemän ja järjestämän julkisen palvelun tehtävän täyttämiseksi, ja siinä määrin kuin rahoitus ei vaikuta yhteisön kauppaa- ja kilpailuolosuhteisiin sellaisessa laajuudessa, että se olisi yleisen edun vastaista, kun samalla otetaan huomioon tällaisen julkisen palvelun tehtävän toteuttaminen.

LIITE 2. Komission tiedonanto valtioneuvoston päätösten soveltamisesta julkiseen yleisradiotoimintaan

Komission tiedonanto valtioneuvoston päätösten soveltamisesta julkiseen yleisradiotoimintaan
(2001/C 320/04)
(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

1. TIEDONANNON TAUSTAA JA SOVELTAMISALA

1. Radio- ja televisiolähetystoiminta on muuttunut huomattavasti viimeisten kahden vuosikymmenen aikana. Monopoliin lakkauttaminen, uusien yhtiöiden tulo markkinoille ja teknologian nopea kehitys ovat muuttaneet perusteellisesti kilpailuympäristöä. Televisiolähetystoimintaa on perinteisesti harjoittanut monopoliasemassa toimiva julkinen yleisradioyhtiö julkisen sääntelyn alaisena. Kyseinen tilanne on johtunut pääasiassa lähetystaajuuksien rajallisesta saatavuudesta ja korkeista markkinoillepääsyn esteistä.

2. Taloudellinen ja teknologinen kehitys mahdollisti kuitenkin 1970-luvulla jäsenvaltioille myös muiden operaattoreiden lähetystoiminnan sallimisen. Tästä syystä jäsenvaltiot ovat päättäneet hyväksyä kilpailun markkinoilla. Tämä on antanut kuluttajille enemmän valinnanmahdollisuuksia, sillä tarjolla on monia uusia kanavia ja palveluja, edistänyt vahvojen eurooppalaisten radio- ja televisioyhtiöiden perustamista ja kasvua sekä varmistanut laajan moniarvoisuuden alalla. Vapauttaessaan markkinat kilpailulle jäsenvaltiot katsoivat, että julkista yleisradiotoimintaa on jatkettava. Sen avulla voidaan varmistaa ohjelmasisällön monipuolisuus ja sellaisten tarpeiden tyydyttäminen, joita yksityiset radio- ja televisioyhtiöt eivät ehkä täyttäisi parhaalla mahdollisella tavalla.

3. Monet yksityiset radio- ja televisioyhtiöt ovat ilmoittaneet komissiolle, että lisääntynyt kilpailu yhdessä valtionrahoitteisten operaattoreiden toiminnan kanssa on aiheuttanut kasvavaa huolta toimintaedellytysten tasapuolisuudesta. Pääosa kanteluista koskee EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan oletettua rikkomista tilanteissa, jotka liittyvät rahoitusohjelmiin julkisten yleisradiotoiminnan harjoittajien hyväksi.

4. Tässä tiedonannossa esitetään periaatteet, joita komissio aikoo noudattaa soveltaessaan EY:n perustamissopimuksen 87 artiklaa ja 86 artiklan 2 kohtaa julkiselle yleisradiotoiminnalle myönnettyyn valtion rahoitukseen. Tämä tiedonanto tekee komission toimintalinjoista mahdollisimman avoimia.

2. JULKISEN YLEISRADIOTOIMINNAN TEHTÄVÄ

5. Komission äskettäin antamassa tiedonannossa yleishyödyllisistä palveluista Euroopassa todetaan seuraavaa: Tiedotusvälineillä on keskeinen asema nykyaikaisen demokraattisen yhteiskunnan toiminnassa ja erityisesti sosiaalisten arvojen kehittämisessä ja välittämisessä ja siksi ne ovat olleet alusta alkaen sääntelyn kohteena yleisen edun vuoksi. Sääntely on perustunut yhteisiin arvoihin, kuten sananvapauteen ja vastineoikeuteen, moniarvoisuuteen, tekijänoikeuteen, kulttuuriseen ja kielelliseen monimuotoisuuteen, alaikäisten ja ihmisarvon suojeluun ja kuluttajansuojaan (1)

6. Julkista yleisradiotoimintaa ei voida verrata julkiseen palveluun millään muulla talouden alalla, vaikka sillä onkin selkeästi taloudellista merkitystä. Mikään muu palvelu ei pysty samanaikaisesti kattamaan yhtä laajaa väestöosuutta, tarjoamaan paljon informaatiota ja ohjelmisisältöä ja vaikuttamaan sekä yksilöiden että yleisön mielipiteeseen.

7. Audiovisuaalialan politiikkaa käsittelevä korkean tason asiantuntijaryhmä, jonka puheenjohtajana toimi komission jäsen Oreja, on todennut, että julkisella yleisradiotoiminnalla on merkittävä tehtävä jokaisen maan kulttuurisen monimuotoisuuden edistäjänä, opetusohjelmien tarjoajana, objektiivise-

na tiedonvälittäjänä ja moniarvoisuuden turvaajana sekä demokraattisen, maksuttoman ja laadukkaan viihteen tarjoajana (2).

8. Yleisradiotoimintaa pidetään yleensä erittäin luotettavana tietolähteenä ja huomattavalle väestönosalle se on myös tärkein tietolähde. Tällä tavoin se edistää julkista keskustelua ja varmistaa myös kaikkien kansalaisten jonkinasteisen osallistumisen yhteiskunnallisiin asioihin.

9. Julkisen palvelun tehtävä (3) on tunnustettu perustamissopimuksessa. Asian kannalta keskeinen määräys on 86 artiklan 2 kohta: Yrityksiin, jotka tuottavat yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja, sekä fiskaalisiin monopoleihin sovelletaan tämän sopimuksen määräyksiä ja varsinkin kilpailusääntöjä siltä osin kuin ne eivät oikeudellisesti tai tosiasiallisesti estä yrityksiä hoitamasta niille uskottuja erityistehtäviä. Kaupan kehitykseen ei saa vaikuttaa tavalla, joka olisi ristiriidassa yhteisön etujen kanssa.

10. Tämä määräys vahvistetaan EY:n perustamissopimuksen 16 artiklassa, joka sisällytettiin Amsterdamin sopimuksella ja tuli voimaan 1 päivänä toukokuuta 1999, sekä jossa määrätään seuraavaa: Ottaen huomioon yleistä taloudellista etua koskevien palvelujen tärkeän aseman unionin yhteisten arvojen joukossa ja niiden merkityksen sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden edistämässä yhteisö ja jäsenvaltiot huolehtivat kukin toimivaltansa mukaisesti ja tämän sopimuksen soveltamisalalla siitä, että tällaiset palvelut toimivat sellaisin perustein ja edellytyksin, että ne voivat täyttää tehtävänsä, sanotun kuitenkin rajoittamatta 73, 86 ja 87 artiklan soveltamista.

11. Näiden periaatteiden tulkintaa esitellään tulkitsevassa pöytä kirjassa jäsenvaltioiden julkisen palvelun yleisradiotoiminnasta, jäljempänä pöytäkirja, ottaen erityisesti huomioon yleisradiotoiminnan erityisluonne. Pöytäkirjassa todetaan aluksi, että jäsenvaltioiden julkinen yleisradiotoiminta liittyy suoraan jokaisen yhteiskunnan demokraattisiin, yhteiskunnallisiin ja kulttuurisiin tarpeisiin samoin kuin tarpeeseen turvata viestinnän moniarvoisuus. Pöytäkirjassa todetaan sen jälkeen seuraavaa: Euroopan yhteisön perustamissopimuksen määräykset eivät rajoita jäsenvaltioiden toimivalttaa rahoittaa julkista yleisradiotoimintaa, siinä määrin kuin rahoitus myönnetään yleisradioyrittäjille kunkin jäsenvaltion antaman, määrittelemän ja järjestämän julkisen palvelun tehtävän täyttämiseksi, ja siinä määrin kuin rahoitus ei vaikuta yhteisön kauppa- ja kilpailuolosuhteisiin sellaisessa laajuudessa, että se olisi yleisen edun vastaista, kun samalla otetaan huomioon tällaisen julkisen palvelun tehtävän toteuttaminen.

12. Julkisen yleisradiotoiminnan merkitystä unionin yhteiskuntaelämälle, demokratialle ja kulttuurille korostettiin myös neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden ja hallitusten edustajien 25 päivänä tammikuuta 1999 annetussa päätöslauselmassa julkisesta yleisradiotoiminnasta. Päätöslauselmassa korostetaan seuraavaa: julkisen yleisradiotoiminnan erityisvelvoitteen täyttämisen välttämätön edellytys on, että erilaiset kanavat ja palvelut ovat suuren yleisön saatavilla syrjimättömyyden ja yhtäläisten mahdollisuuksien pohjalta. Julkisen yleisradiotoiminnan on hyödynnettävä tekniikan kehitystä, sillä on tärkeä tehtävä uusista audiovisuaalialan palveluista ja tietopalveluista sekä uusista tekniikoista koituvien hyötyjen saattamisessa yleisön saataville ja sen tehtäviin kuuluu toiminnan kehittäminen ja monipuolistaminen digitaalisena aikana. Päätöslauselmassa todetaan lisäksi, että julkisen yleisradiotoiminnan on voitava vastaisuudessakin tarjota laaja ohjelmistovalikoima jäsenvaltioiden sille määrittelemän tehtävän mukaisesti(4).

13. Näiden yleisradiotoiminnalle ominaisten piirteiden vuoksi julkisen palvelun tehtävää, joka kattaa laajan ohjelmistovalikoiman jäsenvaltioiden sille määrittelemän tehtävän mukaisesti, kuten todetaan päätöslauselmassa, voidaan periaatteessa pitää perusteltuna. Tavoitteena on tasapainoinen ja vaihteleva ohjelmistovalikoima, jolla pystytään säilyttämään tietty yleisöosuus julkisille yleisradioyhtiöille ja varmistamaan näin tehtävän täyttäminen eli yhteiskunnan demokraattisten, sosiaalisten ja kulttuuritarpeiden täyttäminen ja moniarvoisuuden turvaaminen.

14. On huomattava, että kaupallisilla radio- ja televisioyhtiöillä, joista osaa koskevat julkisen palvelun velvoitteet, on oma roolinsa pöytäkirjan tavoitteiden toteuttamisessa, sillä ne edistävät moniarvoisuutta, herättävät kulttuurista ja politiikasta käytävää keskustelua sekä laajentavat ohjelmistovalikoimaa.

3. OIKEUDELLISET PUITTEET

15. Valtiontukisääntöjen soveltamisessa julkiseen yleisradiotoimintaan on otettava huomioon monia eri seikkoja. EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artikla sisältävät valtiontukea koskevia määräyksiä ja 86 artiklan 2 kohdassa määrätään perustamissopimuksen määräysten ja erityisesti kilpailusääntöjen soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviin palveluihin. Amsterdamin sopimuksella perustamissopimukseen sisällytettiin yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskeva artikla (16 artikla) ja pöytäkirja jäsenvaltioiden julkisen palvelun yleisradiotoiminnasta, mutta jo Maastrichtin sopimuksella perustamissopimukseen oli lisätty yhteisön aseman kulttuurin alalla määrittävä artikla (151 artikla) ja määräyksiä kulttuurin edistämiseksi myönnettävän valtiontuen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille (87 artiklan 3 kohdan d alakohta). Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat antaneet 3 päivänä lokakuuta 1989 direktiivin 89/552/ETY televisiotoimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (5). Komissio on antanut 25 päivänä kesäkuuta 1980 direktiivin 80/723/ETY jäsenvaltioiden ja julkisten yritysten välisten taloudellisten suhteiden avoimuudesta (6). Sääntöjä on tulkittu Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytännössä. Komissio on antanut myös 5 kohdassa mainitun tiedonannon ja monia tiedonantoja valtiontukisääntöjen soveltamisesta.

4. 87 ARTIKLAN 1 KOHDAN SOVELLETTAVUUS

4.1 Julkiselle yleisradiotoiminnalle myönnetty valtion rahoitus katsotaan valtiontueksi

16. Perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa määrätään: Jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä, jäsenvaltion myöntämä tuki valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu yhteismarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. FI C 320/6 Euroopan yhteisöjen virallinen lehti 15.11.2001

17. Valtion toimenpiteen tarkoitus ei ole ratkaiseva seikka sen sisältämän valtiontuen arvioimiseksi 87 artiklan 1 kohdan mukaisesti, vaan toimenpiteen vaikutukset. Valtion julkiseen yleisradiotoimintaan myöntämää rahoitusta on pidettävä yleensä valtiontukena, sikäli kun se täyttää edellä mainitut arviointiperusteet. Julkiset yleisradioyhtiöt rahoitetaan yleensä valtion talousarviosta tai tv-vastaanottimien haltijoilta perityin lupamaksuin. Tietyissä erityisolosuhteissa valtio voi sijoittaa pääomaa julkiseen yleisradioyhtiöön tai luopua lainojensa takaisinmaksuvaateista. Tällaiset rahoitustoimenpiteet perustuvat yleensä julkisten viranomaisten toimintaan ja niihin liittyy valtion varojen siirtämistä. Kun lisäksi tällaiset toimenpiteet eivät täytä markkinataloudessa toimivan sijoittajan testiä EY:n perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan soveltamisesta julkisten viranomaisten omistuksiin (7) sekä jäsenvaltioille EY:n perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan soveltamisesta ja komission direktiivin 80/723/ETY 5 artiklan soveltamisesta tehdasteollisuuden alalla toimiviin julkisiin yhtiöihin annetun komission tiedonannon (8) mukaisesti, ne suosivat useimmissa tapauksissa ainoastaan joitakin yleisradioyhtiöitä ja voivat siten vääristää kilpailua. Rahoitukseen mahdollisesti sisältyvä valtiontuki on arvioitava tapauskohtaisesti rahoituksen luonteesta riippuen (9).

18. Yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että ”kun valtion myöntämä tai valtion varoista myönnetty tuki vahvistaa yrityksen asemaa verrattuna toiseen yhteisön sisäisessä kaupassa kilpailevaan yrityk-

seen, kyseisen tuen on katsottava vaikuttaneen viimeksi mainittuun yritykseen” (10). Näin ollen julkiseen yleisradio toimintaan myönnetyn valtion rahoituksen voidaan yleensä katsoa vaikuttavan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Tämä koskee erityisesti ohjelmaoikeuksien ostoa ja myyntiä, mikä tapahtuu usein kansainvälisellä tasolla. Niiden julkisten yleisradioyhtiöiden osalta, jotka saavat myydä mainosaikaa, myös mainostamisella on rajat ylittäviä vaikutuksia varsinkin kansalliset rajat ylittävillä yhtenäisillä kielialueilla. Lisäksi kaupallisten radio- ja televisioyhtiöiden omistajana voi olla useampi kuin yksi jäsenvaltio.

19. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti (11) kaikkea tietyille yritykselle siirrettäviä valtion varoja - myös julkisen palvelun velvoitteen aiheuttamien ylimääräisten nettokustannusten kattamiseen - on pidettävä valtioneuvon (jos kaikki EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan soveltamisedellytykset täyttyvät).

4.2 Tuen luonne: voimassa oleva vai uusi tuki

20. Nykyisin useimmissa jäsenvaltioissa sovellettavat rahoitusohjelmat otettiin käyttöön kauan aikaa sitten. Tämän vuoksi komission on ensiksi määritettävä, voidaanko nämä tukiohjelmat katsoa 88 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi voimassa olevaksi tueksi.

21. Voimassa olevaa tukea säännellään 88 artiklan 1 kohdassa, jossa määrätään, että komissio seuraa jatkuvasti jäsenvaltioiden kanssa niiden voimassa olevia tukijärjestelmiä. Se tekee jäsenvaltioille ehdotuksia yhteismarkkinoiden asteittaisen kehittämisen tai yhteismarkkinoiden toiminnan kannalta aiheellisiksi toimenpiteiksi.

22. EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22 päivänä maaliskuuta 1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 (12) 1 artiklan b kohdan i alakohdassa määritellään voimassa oleviksi ”tuet, jotka olivat olemassa ennen perustamissopimuksen voimaantuloa kyseisessä jäsenvaltiossa, eli tukiohjelmat ja yksittäiset tuet, jotka on otettu käyttöön ennen perustamissopimuksen voimaantuloa ja joita voidaan soveltaa edelleen perustamissopimuksen voimaantulon jälkeen”.

23. Asetuksen 1 artiklan b kohdan v alakohdassa voimassa olevaksi tueksi määritellään ”tuet, joiden voidaan katsoa olevan voimassa olevia tukia, koska voidaan osoittaa, että ne käyttöönottohetkellä eivät vielä olleet tukia, mutta ovat muuttuneet myöhemmin sellaisiksi yhteismarkkinoiden kehityksen johdosta ilman, että jäsenvaltio olisi muuttanut niitä”.

24. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan (13) komissio tarkistaa, ovatko sääntelypuitteet, joita soveltaen tuki on myönnetty, muuttuneet tuen myöntämisen jälkeen. Komissio ottaa huomioon kaikki oikeudelliset ja taloudelliset seikat, jotka liittyvät tietyn jäsenvaltion yleisradio toimintaan. Vaikka tällaisen arvioinnin kannalta merkityksellisissä oikeudellisissa ja taloudellisissa seikoissa on yhtymäkohtia kaikissa tai useimmissa jäsenvaltioissa, komissio katsoo, että tässä yhteydessä paras lähestymistapa on tapauskohtainen arviointi (14).

5. TUEN SOVELTUVUUDEN ARVIOINTI 87 ARTIKLAN 2 JA 3 KOHDAN NOJALLA

25. Komission on tutkittava julkisille yleisradioyhtiöille myönnettävää valtioneuvon määräämää tukea, voidaanko sitä pitää yhteismarkkinoille soveltuvana. Tällöin voidaan soveltaa 87 artiklan 2 ja 3 kohdassa lueteltuja poikkeuksia.

26. Perustamissopimuksen 151 artiklan 4 kohdan mukaan yhteisö ottaa kulttuuriin liittyvät näkökohdat huomioon muiden perustamissopimuksen määräysten mukaisessa toiminnassaan, erityisesti

kulttuuriensa monimuotoisuuden vaalimiseksi ja edistämiseksi. Perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan d alakohdassa komissiolle annetaan mahdollisuus katsoa yhteismarkkinoille soveltuvaksi tuki kulttuurin edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin ja kilpailun edellytyksiä yhteisössä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla. Komission tehtävänä on päättää tämän määräyksen käytännön soveltamisesta samalla tavoin kuin muidenkin 87 artiklan 3 kohdan poikkeusmääräysten soveltamisesta. Olisi pidettävä mielessä, että valtioneuvoston päätöksiin poikkeuksen myöntäviä määräyksiä on sovellettava kurinalaisesti. Tästä syystä 87 artiklan 3 kohdan d alakohdassa tarkoitettu kulttuurin käsite on tulkittava suppeasti. Kuten komissio totesi asiassa *Kinderkanal* ja *Phoenix* tekemässään päätöksessä, jäsenvaltioiden opetukselliset ja demokraattiset tarpeet eivät liity kulttuurin edistämiseen (15). Tässä suhteessa on huomattava, että pöytäkirjassa erotetaan kunkin yhteiskunnan kulttuuriset, yhteiskunnalliset ja demokraattiset tarpeet. Tietenkin myös opetustoimella voi olla kulttuurinen puoli.

27. Julkisille yleisradioyhtiöille myönnettävässä valtiontuessa ei yleensä tehdä eroa pöytäkirjassa mainittujen tarpeiden välillä. Jollei jäsenvaltio siis esitä erillistä määritelmää ja erillisrahoitusta yksinomaan kulttuurin edistämiseen myönnettävälle valtioneuvostolle, tällaista tukea ei yleensä voida hyväksyä 87 artiklan 3 kohdan d alakohdan nojalla. Sitä voidaan kuitenkin tavallisesti arvioida 86 artiklan 2 kohdan perusteella, jossa käsitellään yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja. Riippumatta soveltuvuuden arvioinnissa käytettävästä oikeusperustasta komissio tekee asiasisältöä koskevan analyysin samoja eli tässä tiedonannossa esitettyjä arviointiperusteita soveltaen.

6. VALTIONTUEN SOVELTUVUUDEN ARVIOINTI 86 ARTIKLAN 2 KOHDAN NOJALLA

28. Komissio on tunnustanut yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen osuuden Euroopan unionin perustavoitteiden saavuttamisessa sekä vuonna 1996 antamassaan tiedonannossa yleishyödyllisistä palveluista, kuten mainitaan 5 kohdassa.

29. Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan 86 artiklan poikkeusmääräystä, jota on tulkittava suppeasti. Tuomioistuin on selventänyt, että jotta toimenpiteeseen voidaan soveltaa kyseistä poikkeusta, sen on täytettävä seuraavat ehdot: i) kyseessä on yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvä palvelu ja jäsenvaltio on määritellyt sen selvästi sellaiseksi (määritelmä); ii) jäsenvaltio on uskonut nimenomaan kyseessä olevan yrityksen tehtäväksi kyseisen palvelun tarjoamisen (tehtävänanto); iii) perustamissopimukseen sisältyvien kilpailusääntöjen (tässä tapauksessa valtioneuvoston kiellon) soveltaminen estäisi yritykselle osoitetun tehtävän täyttämisen eikä poikkeus vaikuta kaupan kehitykseen yhteisön etujen kanssa ristiriitaisella tavalla (suhteellisuustesti).

30. Komission tehtävänä on perustamissopimuksen valvojana arvioida, täyttyvätkö nämä ehdot.

31. Julkista yleisradiotoimintaa koskevassa erityistapauksessa edellä olevaa lähestymistapaa on muokattava ottaen huomioon pöytäkirjassa olevat tulkintamääräykset. Pöytäkirjassa viitataan julkisen palvelun tehtävään, jonka ”kukin jäsenvaltio antaa, määrittelee ja järjestää” (määritelmä ja tehtävänanto), ja jossa määrätään julkisen yleisradiotoiminnan rahoitusta koskevasta poikkeuksesta perustamissopimuksen määräyksiin ”siinä määrin kuin rahoitus myönnetään yleisradioyrityksille ... julkisen palvelun tehtävän täyttämiseksi, ja siinä määrin kuin rahoitus ei vaikuta yhteisön kauppa- ja kilpailuolosuhteisiin sellaisessa laajuudessa, että se olisi yleisen edun vastaista, kun samalla otetaan huomioon tällaisen julkisen palvelun tehtävän toteuttaminen” (suhteellisuus).

6.1 Julkisen palvelun tehtävän määritelmä

32. Jotta 29 kohdan i alakohdassa esitetty ehto 86 artiklan 2 kohdan soveltamiseksi voidaan täyttää, on välttämätöntä määrittellä julkisen palvelun tehtävä virallisesti. Vasta sen jälkeen komissio voi

riittäväällä oikeusvarmuudella arvioida, voidaanko 86 artiklan 2 kohdan mukaista poikkeusta soveltaa.

33. Julkisen palvelun tehtävän määrittelyminen kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan ja päätös voidaan tehdä kansallisella, alueellisella tai paikallisella tasolla. Yleensä tätä toimivaltaa käytettäessä on otettava huomioon yhteisön käsite yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palveluista. Kun otetaan huomioon yleisradiotoiminnan erityisluonne, laaja-alainen määritelmä, jonka mukaan tietyn yleisradioyhtiön tehtäväksi uskotaan tasapainoisen ja vaihtelevan ohjelmiston tarjoaminen julkisen palvelun tehtävän mukaisesti, samalla kun pidetään katsojaosuus riittävän suurena, voidaan katsoa pöytäkirjan tulkitsevien määräysten mukaan 86 artiklan 2 kohdan nojalla oikeutetuksi. Tällainen määritelmä olisi yhdenmukainen yhteiskunnan demokraattisten, yhteiskunnallisten ja kulttuuristen tarpeiden täyttämistä koskevan tavoitteen kanssa ja varmistaisi moniarvoisuuden, mukaan lukien kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus.

34. Julkisen palvelun tehtävään saattaa kuulua joitain palveluja, jotka eivät ole ohjelmia perinteisessä merkityksessä, esimerkiksi online-tietopalveluja, silloin kun ne täyttävät samat yhteiskunnan demokraattiset, sosiaaliset ja kulttuuriset tarpeet, kun otetaan huomioon toiminnan kehitys ja monipuolistuminen digitaalitekniikan myötä. FI C 320/8 Euroopan yhteisöjen virallinen lehti 15.11.2001 (15) Ks. alaviite 9.

35. Silloin kun julkisen palvelun tehtävän soveltamisala kattaa uusia palveluja, määritelmää ja tehtävänantoa koskevaa säännöstä olisi muutettava vastaavasti 86 artiklan 2 kohdan rajoissa.

36. Komission tehtävänä on tutkia, noudattavatko jäsenvaltiot perustamissopimuksen määräyksiä (16). Määriteltäessä julkista palvelua yleisradiotoiminnan alalla komission tehtävä rajoittuu selvien virheiden valvontaan. Komissio ei päättä, tarjotaanko ohjelmaa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvänä palveluna eikä aseta epäilyksenalaiseksi jonkin tuotteen luonnetta tai laatua. Julkisen palvelun tehtävän määrittelyssä olisi kuitenkin tehty selvä virhe, jos tehtävään kuuluisi toimintoja, joiden ei kohtuudella voitaisi katsoa täyttävän pöytäkirjassa todettuja ”yhteiskunnan demokraattisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tarpeita”, kuten sähköinen kaupankäynti. Tässä yhteydessä on muistettava, että julkisen palvelun tehtävä kattaa yleisölle tarjotut yleishyödylliset palvelut. Julkisen palvelun tehtävän määrittelyä koskevaa kysymystä ei pidä sekoittaa kysymykseen näiden palvelujen rahoitusjärjestelystä. Vaikka julkiset yleisradioyhtiöt voivat harjoittaa kaupallisia toimintoja, kuten mainosajan myyntiä tulojen hankkimiseksi, tällaisia toimintoja ei yleensä voida katsoa osaksi julkisen palvelun tehtävää.

37. Julkisen palvelun tehtävän määritelmän olisi oltava mahdollisimman tarkka. Siinä olisi todettava selvästi, onko jäsenvaltion tarkoituksena sisällyttää jokin tietty toiminnanharjoittajan toiminto julkisen palvelun tehtävään. Ilman selvää ja tarkkaa määritelmää niistä velvoitteista, joita aiotaan asettaa julkiselle yleisradioyhtiölle, komissio ei voi suorittaa 86 artiklan 2 kohdan mukaisia tehtäviään eikä siten myöntää artiklan mukaisia poikkeuksia.

38. Julkisen palvelun tehtävään sisällytettyjen toimintojen selvä määrittely on tärkeää myös muille kuin yleisradioyhtiöille, kun ne suunnittelevat toimintaansa.

39. Lisäksi julkisen palvelun tehtävän olisi oltava tarkkarajainen, jotta jäsenvaltioiden viranomaiset voivat valvoa tehokkaasti tehtävän täyttämistä, kuten seuraavassa luvussa esitetään.

6.2 Tehtävänanto ja valvonta

40. Jotta 86 artiklan 2 kohdan mukaista poikkeusta voidaan soveltaa, julkisen palvelun tehtävä on myönnettävä virallisesti (esimerkiksi lainsäädännöllä, sopimuksella tai toimeksiannolla) yhdelle tai useammalle yritykselle.

41. Täsmällisesti määritellyn julkisen palvelun tehtävän antaminen virallisesti julkiselle yleisradioyhtiölle ei yksin riitä. Julkista palvelua on myös käytännössä tarjottava valtion ja kyseisen yrityksen välillä virallisesti vahvistetulla tavalla. Tästä syystä on tarpeen, että sopiva viranomainen tai nimetty toimielin valvoo palvelun tarjoamista. Tällaisen valvovan viranomaisen tai toimielimen tarve on ilmeinen silloin, kun toiminnanharjoittajalle asetetaan laatuvaatimuksia. Periaatteista ja suuntaviivoista yhteisön audiovisuaalipolitiikassa digitaaliaikana annetun komission tiedonannon (17) mukaan komissio ei kuitenkaan arvioi laatuvaatimusten täyttämistä vaan sen on voitava luottaa siihen, että jäsenvaltiot vastaavat asianmukaisesta valvonnasta.

42. Jäsenvaltion toimivaltaan kuuluu sen järjestelyn valitseminen, jolla varmistetaan julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisen tehokas valvonta. Tällainen toimielin on tehokas vain, jos se on riippumaton julkisen palvelun tehtävän saaneesta yrityksestä.

43. Jos ei ole riittävää ja luotettavaa osoitusta siitä, että julkista palvelua todella tarjotaan vahvistetulla tavalla, komissio ei voi suorittaa 86 artiklan 2 kohdan mukaisia tehtäviään eikä siten voi myöntää määräyksen mukaisia poikkeuksia.

6.3 Julkisen yleisradiotoiminnan rahoitus ja suhteellisuudesta

6.3.1 Rahoituksen valinta

44. Julkisen palvelun velvoitteet voivat olla määrällisiä, laadullisia tai molempia. Riippumatta velvoitteiden muodosta, ne voivat oikeuttaa korvaukseen, jos ne aiheuttavat sellaisia ylimääräisiä kustannuksia, joita yleisradioyhtiölle ei muutoin olisi aiheutunut.

45. Rahoitusjärjestelyt voidaan jakaa karkeasti kahteen ryhmään: yhden rahoituslähteen järjestelmä ja sekarahoitusjärjestelmä. Yhden rahoituslähteen järjestelmän ryhmä käsittää järjestelmät, joissa julkista yleisradiotoimintaa rahoitetaan vain julkisista varoista (sen muodosta riippumatta). Sekarahoitusjärjestelmä kattaa monenlaisia rahoitusjärjestelmiä, joissa julkista yleisradiotoimintaa rahoitetaan valtion varojen ja kaupallisesta toiminnasta saatavien tulojen erilaisilla yhdistelmillä. Tällaista kaupallista toimintaa voivat olla mainosajan tai ohjelmien myynti. FI 15.11.2001 Euroopan yhteisöjen virallinen lehti C 320/9 (16) Ks. asia C-179/90, *Merci convenzionali porto di Genova SpA v. Siderurgica Gabrielli SpA*, Kok. 1991, s. I-5889. (17) KOM(1999) 657 lopullinen, 3 jakson 6 kohta.

46. Pöytäkirjassa todetaan seuraavaa: ”Euroopan yhteisön perustamissopimuksen määräykset eivät rajoita jäsenvaltioiden toimivaltaa rahoittaa julkista yleisradiotoimintaa. . .” Edellä 5 kohdassa mainitussa yleishyödyllisistä palveluista Euroopassa antamassaan tiedonannossa komissio totesi lisäksi seuraavaa: ”Rahoitusjärjestelmän valinta kuuluu jäsenvaltion toimivaltaan, eikä periaatteessa ole syytä vastustaa kaksoisrahoitusjärjestelmän (julkisten varojen ja mainostulojen yhdistelmä) valintaa yksirahoitusjärjestelmän sijaan (ainoastaan julkiset varat), jos järjestelmä ei vaikuta kyseisten markkinoiden kilpailuun (esim. mainonta ja ohjelmien hankinta ja/tai myynti) yhteisön edun vastaisella tavalla” (18).

47. Vaikka jäsenvaltio voi vapaasti valita julkisen yleisradiotoiminnan rahoitustavan, komission on perustamissopimuksen 86 artiklan 2 kohdan nojalla varmistettava, että yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamiseen myönnetty poikkeukset kilpailusääntöjen tavallisesta

soveltamisesta eivät vaikuta kohtuuttomalla tavalla kilpailuun yhteismarkkinoilla. Kyse on käänteisestä testistä eli sillä tutkitaan, ettei toteutettu toimenpide ole kohtuuton. Tuki ei saa myöskään vaikuttaa kaupan kehitykseen yhteisön etujen vastaisella tavalla.

48. Pöytäkirjassa vahvistetaan tämä lähestymistapa myös julkisen yleisradiotoiminnan osalta ja todetaan, että rahoitus ei saa vaikuttaa ”yhteisön kauppa- ja kilpailuolosuhteisiin sellaisessa laajuudessa, että se olisi yleisen edun vastaista, kun samalla otetaan huomioon tällaisen julkisen palvelun tehtävän toteuttaminen”.

6.3.2 Valtiontuen arviointia koskevat avoimuusvaatimukset

49. Edellä kuvailtu komission arviointi edellyttää, että julkisen palvelun tehtävästä on laadittu selkeä ja täsmällinen määritelmä ja tehtävän täyttämiseen tarvittavat toiminnot pidetään erillään muusta toiminnasta. Erillistä kirjanpitoa vaaditaan tavallisesti jo kansallisella tasolla, jotta voidaan taata julkisten varojen käyttämisen avoimuus ja tilintekovelvollisuus. Erillinen kirjanpito on tarpeen, jotta komissio voi toteuttaa suhteellisuustestin. Se antaa komissiolle keinon tutkia oletettuja ristikkäisyyksiä ja myös puolustaa oikeutettuja korvauksia yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tarjoamisesta. Vain asianmukaisen tulojen ja menojen kohdentamisen perusteella voidaan määrittää, onko julkinen rahoitus todella rajattu julkisen palvelun tehtävän täyttämistä aiheutuneisiin nettokustannuksiin ja näin ollen hyväksyttävissä 86 artiklan 2 kohdan ja pöytäkirjan nojalla.

50. Julkisten viranomaisten ja julkisten yritysten ja yritysten, joille on annettu erityis- tai yksinoikeuksia tai joiden tehtäväksi on annettu yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvä palvelun tarjoaminen, välisiä taloudellisia suhteita koskevat avoimuusvaatimukset esitetään direktiivissä 80/723/ETY.

51. Direktiivissä 80/723/ETY vaaditaan jäsenvaltioita toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että sellainen yritys, jolle on myönnetty erityis- tai yksinoikeuksia tai jonka tehtäväksi on annettu yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tarjoaminen ja joka saa jonkin muotoista valtiontukea ja harjoittaa muuta toimintaa, ts. muita kuin julkisen palvelun tehtäviä: a) pitää erillistä juoksevaa kirjanpitoa eri toiminnoista, toisin sanoen julkisen palvelun tehtävistä ja muusta toiminnasta; b) merkitsee ja kohdentaa asianmukaisesti kaikki tulot ja menot ja soveltaa johdonmukaisesti objektiivisesti perusteltuja kustannuslaskennan periaatteita ja c) antaa erillisen kirjanpidon perustana olevista kustannuslaskennan periaatteista selkeät tiedot.

52. Yleisiä avoimuusvaatimuksia sovelletaan myös yleisradioyhtiöihin. Kuten direktiivin 2000/52/EY johdanto-osan 5 kappaleessa todetaan, uusia vaatimuksia sovelletaan julkisiin yleisradioyhtiöihin, jos niille myönnetään valtiontukea tai niiden tehtäväksi on annettu yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottaminen ilman, että valtiontukea olisi vahvistettu asianmukaiseksi ajaksi avointa ja syrjimätöntä menettelyä noudattaen. Erillistä kirjanpitoa koskevaa velvoitetta ei sovelleta julkisiin yleisradioyhtiöihin, joiden toiminta rajoittuu yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tarjoamiseen ja jotka eivät harjoita muunlaista toimintaa.

53. Erillinen kirjanpito ei aiheuta erityisiä ongelmia yleisradiotoiminnassa tulopuolella, mutta sen soveltaminen ei ole välttämättä helppoa tai edes mahdollista menopuolella. Tämä johtuu siitä, että yleisradiotoiminnassa jäsenvaltiot voivat katsoa, että yleisen palvelun tehtävä kattaa yleisradioyhtiön koko ohjelmiston ja sallia samalla kaupallisen toiminnan. Toisin sanoen erilaisilla toiminnoilla on suurelta osin sama tuotantopanos.

54. Tämän vuoksi komissio katsoo, että tulopuolella yleisradioyhtiöiden olisi kirjattava yksityiskohdaisesti kaikki tulonlähteet ja tulojen määrät, jotka kertyvät muusta kuin julkisen palvelun piiriin kuuluvasta toiminnasta.

55. Menopuolella kustannukset, jotka liittyvät muuhun kuin julkisen palvelun piiriin kuuluvaan toimintaan, olisi eriteltävä selvästi. Jos samoja resursseja (henkilöstö, laitteisto, kiinteät laitteet jne.) käytetään sekä julkisen palvelun tarjoamiseen että muuhun toimintaan, niiden kustannukset on kohdennettava yhtiön kokonaiskustannusten eron perusteella julkisen palvelun piiriin kuuluva toiminta sekä mukaan luettuna että pois luettuna (19). FI C 320/10 Euroopan yhteisöjen virallinen lehti 15.11.2001 (18) Ks. alaviite 1, s. 36. (19) Tämä viittaa hypoteettiseen tilanteeseen, jolloin muut kuin julkisen palvelun piiriin kuuluvat toiminnot olisi lakkautettava: täten vältetyt kustannukset ovat yhteisiä kustannuksia, jotka kohdennetaan muihin kuin julkisen palvelun piiriin kuuluviin toimiin.

56. Tämä merkitsee sitä, että toisin kuin yleishyödyllisessä yritystoiminnassa yleensä, menoja, jotka ovat kokonaan kohdennettavissa julkisen palvelun toimintoihin, samalla kun hyödynnetään kaupallista toimintaa, ei tarvitse jakaa näille kahdelle toimintalajille, vaan ne voidaan suoraan kohdentaa julkiseen palveluun. Tästä ovat esimerkkinä sellaisen ohjelman tuotantokustannukset, joka lähetetään osana julkisen palvelun tehtävää, mutta joka myös myydään muille yleisradioyhtiöille. Tärkein esimerkki on kuitenkin yleisö, jota hankitaan julkisen palvelun tehtävän täyttämiseksi ja mainosajan myymiseksi. Katsotaan, että näiden kustannusten täydellinen jakautuminen kahden toiminnan välillä on keinotekoisia ja merkityksetöntä. Kustannusten kohdentamista kirjanpidon avoimuuden kannalta ei kuitenkaan pidä sekoittaa kustannusten takaisinsaamiseen hinnoittelupolitiikkaa määriteltäessä. Jälkimmäistä seikkaa käsitellään 58 kohdassa.

6.3.3 Suhteellisuus

57. Arvioidessaan näiden järjestelmien mukaisen valtion rahoituksen suhteellisuutta komission lähtökohtana on periaate, jonka mukaan valtion rahoitus on tavallisesti tarpeen, jotta yritys voi täyttää julkisen palvelun tehtävänsä. Jotta suhteellisuudesta läpäistäisiin, valtiontuki ei saa ylittää julkisen palvelun tehtävien täyttämistä aiheutuvia nettokustannuksia. Arvioinnissa otetaan huomioon myös muut julkisen palvelun tehtävistä saadut suorat tai välilliset tulot. Tästä syystä nettohyöty, jonka muut toiminnot saavat julkisen palvelun tehtävästä, on otettava huomioon tuen suhteellisuutta arvioitaessa.

58. Toisaalta saattaa esiintyä markkinavääristymiä, jotka eivät ole tarpeen julkisen palvelun tehtävän täyttämiseksi. Jos julkisen yleisradioyhtiön alhaisemmat tulot katetaan valtiontuella, se saattaa alentaa mainoshintoja tai ryhtyä muihin julkisen palvelun tehtävään kuulumattomiin toimiin vähentääkseen kilpailijoiden tuloja. Tällaisen käytännön ei voida katsoa kuuluvan yleisradioyhtiölle annetun julkisen palvelun tehtävän perusluonteeseen. Jos julkinen yleisradioyhtiö käyttää muissa kuin julkisen palvelun tehtävään kuuluvissa toiminnoissa hintoja, jotka ovat alhaisemmat kuin se tarvitsee kattaakseen yksin toiminnoista aiheutuvat kustannukset, jotka tehokkaasti toimivan kaupallisen yhtiön olisi samanlaisessa tilanteessa saatava takaisin, tämä viittaa siihen, että julkisen palvelun velvoitteiden korvaukset ovat liian suuret ja että ne joka tapauksessa vaikuttavat yhteisön kauppa- ja kilpailuolosuhteisiin sellaisessa laajuudessa, että se olisi yleisen edun vastaista ja siten on vastoin pöytäkirjaa.

59. Suhteellisuustestiä suorittaessaan komissio katsoo, voidaanko tuesta aiheutuvia kilpailunvääristymiä perustella jäsenvaltion määrittelemällä julkisen palvelun ja rahoituksen tarpeella. Tarvittaessa komissio ryhtyy toimiin perustamissopimuksen muiden määräysten perusteella.

60. Niiden vaikutusten arvioinnin, joita valtiontuki aiheuttaa kilpailuun ja kaupan kehitykseen, on perustuttava jokaisen tilanteen erityispiirteisiin. Tässä tiedonannossa ei voida kuvailla kilpailukennetta ja muita markkinakohtaisia ominaispiirteitä, sillä ne eroavat yleensä melko paljon markkinoittain. Samasta syystä tässä tiedonannossa ei voida ennakolta kuvailla olosuhteita, joissa julkisten

yleisradioyhtiöiden hinnat ovat 58 kohdassa selostettujen periaatteiden mukaisia. Tämän vuoksi julkisille yleisradioyhtiöille myönnettyä valtiontukea voidaan arvioida 86 artiklan 2 kohdan nojalla vain tapauskohtaisesti komission käytännön perusteella.

61. Komissio ottaa arvioinnissaan huomioon, että jos valtiontuki on tarpeen julkisen palvelun velvoitteen täyttämiseksi, järjestelmällä voi kokonaisuutena olla myös myönteistä vaikutusta, sillä se voi tarjota vaihtoehtoisen toimituslähteen joillakin merkityksellisillä markkinoilla (20). Tätä vaikutusta on kuitenkin tarkasteltava suhteessa tuen mahdollisiin kielteisiin vaikutuksiin, kuten toisten yhtiöiden markkinoille tulon estäminen ja oligopolistisemmän markkinarakenteen mahdollistaminen tai julkisten yleisradiotoiminnan harjoittajien kilpailun vastainen toiminta merkityksellisillä markkinoilla.

62. Komissio ottaa huomioon myös sen, että pienemmällä jäsenvaltioilla voi olla vaikeuksia kerätä tarvittavat varat, jos julkisten palvelujen kustannukset asukasta kohden ovat korkeammat ja jos edellytykset pysyvät muutoin samanlaisina

---

FI 15.11.2001 Euroopan yhteisöjen virallinen lehti C 320/5

(1) KOM(2000) 580 lopullinen, s. 35.

(2) ”The digital age: European Audiovisual Policy. Report from the high level group on audiovisual policy”, 1998.

(3) Tässä tiedonannossa EY:n perustamissopimuksen 16 artiklan ja Amsterdamin sopimuksen päätösasiakirjaan liitetyn julistuksen N:o 13 mukaisesti pöytäkirjassa jäsenvaltioiden julkisen palvelun yleisradiotoiminnasta mainitun julkisen palvelun -käsitteen katsotaan viittaavan 86 artiklan 2 kohdassa käytettyyn ”yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun” -käsitteeseen.

(4) EYVL C 30, 5.2.1999, s. 1.

(5) EYVL L 298, 17.10.1989, s. 23, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 97/36/EY (EYVL L 202, 30.7.1997, s. 60).

(6) EYVL L 195, 29.7.1980, s. 35, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna direktiivillä 2000/52/EY (EYVL L 193, 29.7.2000, s. 75).

(7) EY-tiedote 9-1984.

(8) EYVL C 307, 13.11.1993, s. 3.

(9) Tuki nro NN 88/98, ympärivuorokautisen mainoksettoman uutiskanavan rahoittaminen BBC:n lupamaksuilla, EYVL C 78, 18.3.2000, s. 6, ja tuki nro NN 70/98, Valtiontuki julkisille tvkanaville (Kinderkanal ja Phoenix) EYVL C 238, 21.8.1999, s. 3.

(10) Asiat 730/79, Philip Morris Holland v. komissio, Kok. 1980, s. 2671, 11 kohta; C-303/88, Italia v. komissio, Kok. 1991, s. I-1433, 27 kohta; C-156/98, Saksa v. komissio, Kok. 2000, s. I-6857, 33 kohta

(11) Asiat T-106/95, FFSA ym. v. komissio, Kok. 1997, s. II-229; T-46/97, SIC v. komissio, Kok. 2000, s. II-2125 ja C-332/98, Ranska v. komissio, Kok. 2000, s. I-4833 Valtiontuki julkisille tvkanaville (Kinderkanal ja Phoenix).

(12) EYVL L 83, 27.3.1999, s. 1.

(13) Asia C-44/93, Namur-Les Assurances du CrÈdit SA v. Office National du Ducreire ja Belgia, Kok. 1994, s. I-3829.

(14) Komission viimeaikainen käytäntö tällä alalla, ks. alaviite 9.

(15) Ks. alaviite 9.

(16) Ks. asia C-179/90, Merci convezionali porto di Genova SpA v. Siderurgica Gabrielli SpA, Kok. 1991, s. I-5889.

(17) KOM(1999) 657 lopullinen, 3 jakson 6 kohta.

(18) Ks. alaviite 1, s.36

(19) Tämä viittaa hypoteettiseen tilanteeseen, jolloin muut kuin julkisen palvelun piiriin kuuluvat toiminnot olisi lakautettava: täten vältetyt kustannukset ovat yhteisiä kustannuksia, jotka kohdennetaan muihin kuin julkisen palvelun piiriin kuuluviin toimintoihin.

(20) Tämä ei merkitse sitä, että valtiontukea voidaan perustella keinona tarjonnan ja kilpailun lisäämiseen tietyillä markkinoilla. Valtiontuki, joka sallii yhtiön pysymisen markkinoilla sen tappioista huolimatta, aiheuttaa vakavan kilpailuvääristymän, sillä se johtaa pitkällä aikavälillä hettomampaan toimintaan, suppeampaan tarjontaan ja korkeampiin kuluttajahintoihin. Oikeudellisten ja taloudellisten markkinoillepääsyn esteiden poistaminen, tehokkaan kilpailupolitiikan harjoittaminen ja moniarvoisuuden edistäminen ovat tässä suhteessa tehokkaampia keinoja. Luontaiset monopolit ovat yleensä sääntelyn kohteena.

(21) Samanlaisia vaikeuksia voi olla myös silloin, kun julkinen yleisradiotoiminta kohdistuu kielellisiin vähemmistöihin tai paikallisiin tarpeisiin.

LIITE 3. Kaupallisten televisioyhtiöiden toimilupamaksun poistaminen (Suomen Kaupallisten Televisioiden Liitto ry)

SUOMEN KAUPALLISTEN
TELEVISIOIDEN LIITTO RY

5.5.2003

P.M.

Kaupallisten televisioyhtiöiden toimilupamaksun poistaminen

1. Tausta

Kaupallisen televisiotoiminnan harjoittajilta perittävä toimilupamaksu puolittui viestintämarkkinoita koskevan lakipaketin ensimmäisen osan tultua hyväksytyksi eduskunnassa keväällä 2002. Samalla poistui radioiden toimilupamaksu kokonaan, ja digitaalisten toimiluvanhaltijoiden toimilupamaksu 31.8.2010 saakka. Muutokset tulivat voimaan 1.7.2002 lukien.

Toinen puolikas toimilupamaksusta jäi kuitenkin edelleen rasittamaan kaupallisten yhtiöiden toimintaa. Kyseessä on lähes 25 M€(eli lähes 150 miljoonan vanhan markan) suuruinen vuosittainen tulonsiirto kaupallisilta tv-yhtiöiltä Yleisradiolle.

Kaupalliset tv-yhtiöt ovat kiinnittäneet huomiota siihen, että toimilupamaksun perusteet ovat useiden viestinnän rakenteisiin vaikuttaneiden muutostekijöiden takia hävinneet. Toimilupamaksun poistamista edellyttävät perusteet tulevat esille myös viestintämarkkinalakien I vaiheen perusteluissa (ss. 25-26). Tuossa vaiheessa päädyttiin kuitenkin vain puolittamaan nykyinen toimilupamaksu. Tämä oli oikeansuuntainen, mutta riittämätön toimenpide.

2. Tilanne on muuttunut

Toimilupamaksun puolittamiseen liittyvät ehdotukset tehtiin parlamentaarisesti kootussa, kansanedustaja *Jouni Backmanin* johtamassa ryhmässä keväällä 2001.

Tuolloin arvioitiin, että digitaalisen televisiotoiminnan kehitys olisi aloittamisen jälkeen niin ripeätä ja että analogiset lähetykset voitaisiin kokonaan sulkea vuoden 2006 lopussa. Tämä oli myös valtioneuvoston toimilupapäätöksen yhteydessä kesällä 1999 asettama tavoite.

Backmanin ryhmän esittämien toimenpiteiden tavoite oli, että toimilupamaksut poistuvat kokonaan, kun analogiset lähetykset lopetetaan ja siirrytään yksinomaan digitaalisiin lähetyksiin. Digitaaliset lähetykset vapautettiin toimilupamaksusta ensimmäisen toimilupakauden ajaksi, ja valtion televisio- ja radiorahastoa koskevaan lakiin (24 §) kirjattiin digitaalisten vastaanottimien penetraation kasvun mukaisesti aleneva toimilupamaksun loppuosa. Tämän arvioitiin kannustavan kaupallisia toimijoita toimimaan digitaalisen televisiotoiminnan puolesta.

Vastaanottimien huonon saatavuuden takia digitaalisen televisiolähetysten vastaanotinten yleistymisen kotitalouksissa on kuitenkin ollut ennakoitua merkittävästi hitaampaa. Vastaanottimia on kotitalouksissa reilun vuoden toiminnan jälkeen vasta noin 58.000 eli 2,9 % kotitalouksista (Finnpanelin virallinen mittaustulos 02/2003).

Kaupan ennusteiden mukaan parhaimmillaankin vuoteen 2006 mennessä digitaalinen vastaanotin on 850.000 ... 1.000.000 kotitaloudessa. Tästä yleistymiskehityksestä ollaan jo nyt merkittävästi jäljessä.

Liite: Digitaalisten vastaanottimien penetraatioennuste.

Viime aikojen keskustelussa asiantuntijain kannanotot viittaavat yksimielisesti siihen, että analogisten lähetysten sulkeminen ei ole mahdollista vuoden 2006 lopussa. Uutta sulkeamisajankohtaa ei ole asetettu, mutta julkisuudessa on esitetty sulkemisen tapahtuvan vasta vuosien 2008...2012 välillä. ***Tästä seuraa, että toimilupamaksusta aiheutuva rasite kaupallisille televisioyhtiöille uhkaa jatkua paljon pidempään kuin Backmanin työryhmässä arviointiin.***

3. Yleisradio on saamassa tuplapotin

Yleisradion rahoittamiseksi koottavaan tv-maksuun Backmanin ryhmä esitti takautuvaa korotusta. Takautuva korotus laskettaisiin edellisestä korotuksesta (1.7.2000) lähtien ja vastaisi inflaatiota korotettuna yhdellä prosenttiyksiköllä. Uusi maksu tulisi voimaan 1.1.2004 lähtien ja sen jälkeen korotus toteutettaisiin automaattisesti vuosittain. Yhden prosenttiyksikön inflaatiota suurempi korotus olisi voimassa niin kauan kuin yhtiö käyttää analogista ja digitalista jake-lutekniikkaa päällekkäin.

Tietojen mukaan tv-maksua esitetään korotettavaksi 13 %, jossa inflaation osuus on noin 9 %. Korotuksen vaikutus Yleisradion tv-maksutuloihin on noin 42 M€vuonna 2004. Sen jälkeen yhden prosenttiyksikön automatiikka tuo 3,5...4 M€lisää vuosittain, minkä päälle tulee inflaatiota vastaava korotus.

Digitalisoinnin hidas eteneminen merkitsee, että Yleisradio on saamassa tuplapotin. Backmanin ryhmän esitys sisältyy Jätteenmäen hallituksen ohjelmaan⁶ ja tultaneen toteuttamaan täysimääräisesti, minkä lisäksi alhaisen digitaalisen penetraation takia kaupallisten maksama toimilupamaksu säilyy Backmanin ryhmässä ennakoitua merkittävästi korkeampana ja jatkuu pitkälle vielä vuoden 2006 jälkeen, ellei mitään tehdä.

4. Toimilupamaksulle esitetyt perusteet virheellisiä

Viestintämarkkinoita koskevan lakipaketin I osan yhteydessä Hallituksen esityksen perusteissa toimilupamaksua perustellaan seuraavalla tavalla:

”Kuten edellä kansainvälistä kehitystä tarkasteltaessa kohdassa 2.2.2 on todettu, EU- maissa television alueella toimilupamaksuja peritään maanpäälliseltä mainosrahoitteiselta televisiotoiminnalta Suomen lisäksi Yhdistyneessä Kuningaskunnassa ja Ruotsissa sekä maksutelevisiotoiminnalta Kreikassa. Toimilupamaksu otettaneen tänä vuonna käyttöön myös ETA-maa Norjassa. Kaikissa niissä maissa, joissa maksua kerätään, ***perustelu noudatetulle käytännölle on hyvin samankaltainen***. Toiminnassa tarvittavien radiotaajuuksien jaosta sovitaan kansainvälisesti. Taajuuksia on perinteisesti pidetty kunkin valtion hallitsemana luonnonvarana. Kunkin maan omista päätöksistä on riippunut, kuinka tätä luonnonvaraa on käytetty ja ***minkälaisen korvauksen kukin valtio katsoo oikeaksi hallitsemiensa taajuuksien kaupallisesta käytöstä***. Vaihtoehtona joko suoraan valtiolle tai erityiseen rahastoon maksetulle toimilupamaksun tyypiselle maksulle on

⁶ ”Yleisradio Oy:n toimintaedellytysten pitkäjänteinen turvaaminen täyden palvelun tehtävän toteuttamisessa on keskeinen osa hallituksen tietoyhteiskuntapolitiikkaa. Televisiomaksun tarkistus toteutetaan asiaa selvittäneen parlamentaarisen työryhmän esityksen pohjalta. Uuden parlamentaarisen selvitystyön perusteella arvioidaan, vastaako julkisen palvelun määrittely ottaen huomioon yhtiön täyden palvelun tehtävä, toimintaympäristön asettamia haasteita ja miten Yleisradio Oy:n rahoitus tulisi järjestää siirryttäessä kokonaan digitaaliseen televisiotoimintaan. Mahdolliset tarvittavat lisätoimet digitaaliseen televisiotoimintaan siirtymisen nopeuttamiseksi sekä Yleisradio Oy:n että kaupallisten televisioyhtiöiden osalta selvitetään. Hallitus pitää tärkeänä televisio-ohjelmien pohjoismaisen näkyvyyden turvaamista.” Jätteenmäen hallituksen ohjelma 2003.

useiden maiden käyttämä julkisen palvelun yhtiöiden rahoitusmalli, joka rakentuu valtion suoran tuen, televisiomaksun ja televisiomainonnan eri yhdistelmille.

Kun tarkastellaan EU-maissa konvergoituvia aloja ja erityisesti uusia matkaviestinsukupolvia ja televisiotoimintaa, voidaan havaita, että *useat valtiot perivät eri tavoin toimilupa- tai taajuusmaksuja*. Asia on viime aikoina noussut eurooppalaiseen keskusteluun lähinnä teletointaan käytettyjen *taajuuksien huutokauppamenettelyn* johdosta. Erityisen kalliilla hinnalla kolmannen sukupolven matkapuhelintaajuutensa myivät Yhdistynyt Kuningaskunta ja Saksa. Euroopassa on huutokauppakehityksen myötä herännyt huoli koko toimialan tulevaisuuden menestyksestä ja Euroopan kilpailukyvyistä. Suomi ei ole käyttänyt huutokauppamenettelyä taajuuksia jakaessaan.” (Lihavoinnit SKTL.)

Toimilupamaksun suuruutta koskevassa kappaleessa esitetään myös perusteita toimilupamaksulle:

”25 §. *Toimilupamaksun suuruus*. Lähetystoiminnan toimilupamaksua *voidaan edelleen perustella esimerkiksi taajuuksien rajallisuudella* sekä *kansainvälisellä käytännöllä* toimilupamaksutyypin maksun käytöstä. Tässä vaiheessa siitä ei esitetä kokonaan luovuttavaksi. Ottaen huomioon mainonnan ja televisiotoiminnan taloudessa tapahtuneen kehityksen sekä myös kaupallisten toimijoiden digitaaliseen televisiotoimintaan siirtymisen välttämättömyyden on kohtuullista tarkastella uudelleen analogisen televisiotoiminnan toimilupamaksun tasoa. - - -” (Lihavoinnit SKTL.)

Kaikki edellä olevat toimilupamaksun perusteet ovat virheellisiä ja puutteellisia seuraavista syistä:

1. Toimilupamaksun nimellä esiintyvää erillisveroa peritään Englannissa, Ruotsissa ja Norjassa sekä maksutelevisiotoiminnasta lisäksi Kreikassa. Ruotsissa, Kreikassa ja erityisesti Norjassa kyse on verrattain tuoreesta ilmiöstä. Ylivoimainen enemmistö EU:n jäsenmaista ei tunne toimilupamaksua lainkaan. Se peruste, että toimilupamaksu edustaisi kansainvälistä käytäntöä, ei siten pidä lainkaan paikkaansa. *Maat, joissa toimilupamaksua peritään, ovat poikkeuksia kansainvälisestä ja eurooppalaisesta käytännöstä.*
2. Englannissa ja Norjassa toimilupamaksu peritään oikeudesta saada toimilupa ja käyttää taajuutta. Ruotsissa maksun tarkoituksena on torjua monopolitilanteen aiheuttamaa kilpailun vääristymää mediamarkkinoilla⁷. Suomessa toimilupamaksun perusteena ei ole taajuuden käyttö, vaan ainoastaan kaupallisten yhtiöiden kanssa kilpailevan, valtion omistaman Yleisradio Oy:n rahoitus⁸. *Suomessa ei ole taajuusmaksua. Maksun perusteiden samankaltaisuus ei pidä paikkaansa.*
3. Kaikissa edellä sanotuissa maissa maksu kerätään valtiolle, kun taas Suomessa maksu kerätään useilla samoilla markkinoilla (ulkomaiset ohjelmamarkkinat, kotimaiset ohjelmien alihankintamarkkinat, ammattihenkilöstön rekrytointimarkkinat ja katsojien ajankäyttö) kilpailevan Yleisradio Oy:n rahoittamiseen. *Tältäkkään osin perusteiden samankaltaisuus ei pidä paikkaansa.*
4. *Suomessa toimiluvulle ei ole määrätty mitään hintaa*; myönnettyissä toimiluvissa päinvastoin lukee ”maksuitta”.

⁷ ”Syftet med koncessionsavgiften är att motverka effekterna av den bristfälliga konkurrens som är följden av att det företag som har ensamrätt reklam-TV i rikstäckande marksändningar i viss mån verkar på en skyddad marknad”. (Kommittédirektiv 2002:44, s. 2. Kulturdepartementet.) Ruotsissa maksu on sidottu yhtiön monopoliasemaan; maksu loppuu, jos markkinoille tulee kilpailija. Maksun aiheellisuutta selvittämään on asetettu selvitysmies.

⁸ Määriteltäessä toimilupamaksua valtion televisio- ja radiolaissa (25 §) pidettiin keskeisenä Yleisradio Oy:n tuloperustan turvaamista, mikä on todettu lain perusteluissa (s. 25): ”Televisiomainonnan nykyisellä myynnillä Yleisradio Oy:n saamien julkisen palvelun maksujen summa olisi sama kuin MTV Oy:n kanssa solmittuun sopimukseen perustuva maksu. - - - Televisiomainonnan myynnin määrän kasvaessa Yleisradio Oy haluaisi saada käytettäväkseen osan kasvusta voidakseen kehittää omaa toimintaansa siten, että se säilyy vertailukelpoisena kaupallisen toiminnan kanssa.”

5. Euroopan eräissä maissa käytetyt lähinnä matkapuhelintoimintaan tarkoitettujen taajuuksien *huutokaupat ovat osoittautuneet virheratkaisuiksi*, jota Suomi on voimakkaasti vastustanut (mm. ylijohdaja Harri Pursiaisen puheenvuoro Finnet-päivillä loka-kuussa 2001). Toimilupamaksua ei voida perustella taajuuden käytöstä perittävällä maksulla tai huutokaupamaksulla, koska Suomessa ei sellaisia ole otettu käyttöön.
6. Myöskään matkapuhelintoiminnasta ei Suomessa peritä toimilupamaksua eikä taajuuksia huutokaupata. Suomessa ei ole hyväksytty tällaista käytäntöä.

Yhteenvedona voi todeta, että kaikki toimilupamaksulle Suomessa esitetyt perusteet ovat virheellisiä ja harhaanjohtavia:

- maksu on poikkeus kansainvälisestä käytännöstä, ei yleinen käytäntö,
- maksun perusteiden samankaltaisuus ei pidä lainkaan paikkaansa,
- maksu ei ole perusteltavissa Suomessa taajuuksien käytöllä, taajuuksien käyttömaksua ei Suomessa ole,
- toimilupamaksu ei ole maksu toimiluvasta, toimiluvat ovat maksuttomia,
- maksu maksetaan muissa maissa valtiolle, Suomessa Yleisradiolle.

5. Toimilupamaksun poistamisen perusteet

Digitaalisen televisiotoiminnan odotettua merkittävästi hitaampi kehittyminen sekä analogisten lähetysten sulkemisen todennäköinen lykkääntyminen kauas tulevaisuuteen moninkertaiset tv-toimijoille digitaalisen televisiotoiminnan alkuvaiheessa tulevat tappiot. Tämä on jo nyt näkynyt myönnettyjen toimilupien peruuntumisena ja hidastanut digitaalisen televisiotoiminnan yleistymistä. Nämä tekijät kiirehtivät uuden ratkaisun tekemistä toimilupamaksusta.

Toimilupamaksu tulee poistaa kokonaan, koska se lisäksi

- (1) **vääristää** Yleisradion ja kaupallisten toimijoiden keskinäistä kilpailua useista samoista resursseista (ulkomaiset ja kotimaiset ohjelmistot, urheiluohjelmien oikeudet, katsojien ajankäyttö, henkilöstö, televisioesiintyjät),
- (2) **vääristää** kaupallisten toimijoiden keskinäistä kilpailua, koska toisilla toimijoilla (satelliitti-, kaapeli-, verkko-yhtiöt) ei ole tällaista maksua, kun taas maanpäällisessä verkossa toimivilla yhtiöillä on maksu, vaikka kaikissa verkoissa lähetetään samanlaista palvelusältöä,
- (3) **vääristää** kanavanippujen keskinäistä kilpailua: suunnitteilla olevan neljännen kanavanipun kautta tulisi välitettäväksi ilman toimilupaa – ja myös ilman toimilupamaksua - televisio-ohjelmia ja muita digitaalisessa tv-verkossa välitettäviä toimilupamaksun alaisia palveluja maksutta,
- (4) **on vastoin** viestintämarkkinalain keskeisenä pitämää perustetta, teknologista neutraliteettia, kun se kohtelee eri jakeluteitä eri tavoin,
- (5) **on vastoin** EU:n sähköisen viestinnän puitedirektiiviä, koska se vääristää kilpailua, ei ole teknologisesti neutraali ja diskriminoo analogista tv-toimintaa harjoittavia yrityksiä,
- (6) **syryy** analogista kaupallista televisiotoimintaa harjoittavia yhtiöitä suhteessa Yleisradioon tai muihin kuin maanpäällistä televisiotoimintaa harjoittaviin yrityksiin,
- (7) **haittaa kansainvälistä kauppaa** Amsterdamin sopimuksen vastaisella tavalla ”...vaikuttamalla yhteisön kauppaa- ja kilpailuolosuhteisiin ... yleisen edun vastaisesti” (vrt. komission tiedonanto 15.11.2001),
- (8) **hidastaa** digitaalisen televisiotoiminnan kehittämistä,
- (9) **heikentää** kaupallisten yhtiöiden ohjelmistotarjonnan monipuolisuutta ja laatua, sekä
- (10) **heikentää** kaupallisten yhtiöiden mahdollisuuksia panostaa tietoyhteiskunnan kehittämistä edistäviin palveluihin estää näiden palveluiden vientimahdollisuudet.

EU:n sähköisen viestinnän puitedirektiivin⁹ mukaan kansallisten viranomaisten tehtävänä on varmistaa, että sähköisen viestinnän sektorilla ei ole kilpailun vääristymää tai rajoituksia, että sääntely on teknologisesti neutraalia ja että yritysten välistä diskriminointia ei ole (artikla 8). Direktiivin määräyksiä ei ole noudatettu toimilupamaksun kohdalla, ja lienee aiheellista tarkistaa, onko joidenkin muidenkin sähköisen viestinnän puitedirektiivin määräysten ja suomalaisen lainsäädännön välillä ristiriitaa.

SKTL katsoo, että toimilupamaksu on ristiriidassa sähköisen viestinnän puitedirektiivin määräysten kanssa, koska se vääristää kilpailua ja rajoittaa kaupallisten tv-yhtiöiden mahdollisuuksia kehittää omaa toimintaansa, ohjelmatoiminnan laajuutta ja laatua sekä muita palveluitaan (artikla 8.1. kolmas momentti ja 8.2.b). Toimilupamaksu on lisäksi vastoin direktiivissä ja viestintämarkkina-alueen perusteeksi hyväksyttyä teknologista neutraliteettiperiaatetta. Toimilupamaksu diskriminoi kaupallisia, analogista tv-toimintaa harjoittavia yhtiöitä, jotka joutuvat maksamaan osan tuloistaan kilpailijansa, Yleisradion, rahoittamiseksi ja joiden oman toiminnan kehittämiseen käytettävät varat vastaavasti vähentyvät.

Lisäksi toimilupamaksu on ristiriidassa Amsterdamin lisäpöytäkirjan¹⁰ määräyksen kanssa, koska se vahingoittaa kauppaa ja kilpailuolosuhteita yleisen edun vastaisella tavalla heikentämällä kaupallisten televisioyhtiöiden mahdollisuuksia kilpailla ulkomaisten elokuva- ja sarjaohjelmien sekä urheilulähetysten lähetysoikeuksista ja ohjelmaformaateista. Tämä rajoittaa ulkomaisten lähetysoikeuksien ja ohjelmistoformaattien kauppaa yleisen edun vastaisesti.

Toimilupamaksu on vastoin yleistä etua, se heikentää kaupallisten yhtiöiden ohjelmistotarjonnan sisältöä ja laatua sekä estää näitä kehittämästä omia palvelujaan ja tuotteitaan. Toimilupamaksu rajoittaa kaupallisia yhtiöiden mahdollisuuksia panostaa digitaalisen television mahdollistamien interaktiivisten palvelujen - tietoyhteiskuntapalvelujen, pankkipalvelujen jne. - kehittämiseen. Näiden palvelujen tuottaminen tarjoaisi työmahdollisuuksia riippumattomille tuotantoyhtiöille sekä kehitettyjen tuotteiden vientimahdollisuuksia.

6. Julkisen palvelun tehtävän määrittely

SKTL toteaa, että on yksinomaan valtiovallan asia määrittellä Yleisradio Oy:n tehtävät, ohjelmatoiminnan suuntaviivat sekä huolehtia rahoituksen ja kustannusten tasapainosta. Tähän peruskysymykseen SKTL ei puutu, eikä kyseenalaista Yleisradion institutionaalista asemaa. Julkisen palvelun tehtäviä hoitavalle Yleisradiolle on tarvetta jatkossakin.

Yleisradion ja kaupallisten televisioyhtiöiden välisissä yhteyksissä on kuitenkin kaksi toisiinsa kietoutuvaa ongelmaa:

- (1) Yleisradio kilpailee yhä laajenevassa määrin kaupallisten televisioyhtiöiden kanssa samanlaisella ohjelmistosisällöllä¹¹, ja

⁹ Euroopan Parlamentin ja Neuvoston direktiivi 2002/21/EY, annettu 7 päivänä maaliskuuta 2002. sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä (puitedirektiivi).

¹⁰ Hyväksytty valtionpäämiesten kokouksessa Amsterdamin 1997 Rooman sopimuksen laajennukseksi. Sopimuksen mukaan EU:n perustamissopimuksen ”määräykset eivät rajoita jäsenvaltioille toimivaltaa rahoittaa julkista yleisradiotoimintaa, siinä määrin kuin rahoitus myönnetään yleisradioyritykselle kunkin jäsenvaltion antaman, määrittelemän ja järjestämän julkisen palvelun tehtävän täydentämiseksi, ja **siinä määrin kuin rahoitus ei vaikuta yhteisön kauppa- ja kilpailuolosuhteisiin sellaisessa laajuudessa, että se olisi yleisen edun vastaista**, kun samalla otetaan huomioon tällaisen julkisen palvelun tehtävän toteuttaminen” (lihavointi SKTL).

¹¹ Yleisradio kilpailee kaupallisten televisioyhtiöiden kanssa suoraan käytännössä kaikilla muilla markkinoilla paitsi televisiomainonnan markkinoilla. Kilpailu kohdistuu mm. katsojien ajankäyttöön, ulkomaisten ja kotimaisten ohjelmien (elokuvat, sarjat, urheiluojelmat, alihankintaohjelmat) ja ohjelmaformaattien ostoon, alihankintayhtiöiden käyttöön sekä henkilöstöön ja televisioesiintyjiin.

- (2) merkittävä osa tästä kilpailusta rahoitetaan kaupallisten televisioyhtiöiden maksaman toimilupamaksun avulla.

Tämän ongelman poistaminen edellyttää toimilupamaksu loppuosan poistamista sekä Yleisradion tehtävän täsmentämistä.

EU:n komission 15.11.2001 tiedonannossa¹² edellytetään jäsenvaltioiden määrittelevän täsmällisesti julkisen palvelun tehtävän. Tähän samaan puutteeseen kiinnitettiin huomiota viestintämarkkinoita koskevan uudistuksen I vaiheen käsittelyn yhteydessä eduskunnan liikennevaliokunnassa keväällä 2002.

Nykyisessä Yleisradiota koskevassa laissa (7 §) oleva julkisen palvelun määrittely on niin yleinen, että se mahdollistaa kaiken toiminnan sijoittamisen julkisen palvelun tehtävän alle – malliin ”all we do is public service”. Julkisen palvelun mielletään arkipäiväisessä kielenkäytössä liittyvän yhtiön rahoitusperustaan, vaikka tosiasiallisesti julkinen palvelu viittaa ohjelmien sisältöön, kuten viestintämarkkinalain 134 §:n perusteluissa viitataan¹³.

Lisäksi kiinnitämme huomiota siihen, että Yleisradio on viime vuosina laajentanut ohjelma-toimintaansa television peruskanavillaan (TV1 ja TV2) kaupallistyyppisten ohjelmien suuntaan¹⁴:

- useita Yleisradion kanavilla nähtäviä ohjelmia voitaisiin perustellusti ja menestyksellisesti lähettää myös vapaasti nähtävillä kaupallisilla kanavilla – monissa niistä on mm. mainoskatkot asetettu jo tekovaiheessa paikoilleen;
- lisäksi Yleisradio kilpailee yhä avoimemmin kaupallisten yhtiöiden kanssa ohjelmaoikeuksista paitsi kansainvälisillä markkinoilla, myös kotimaisilla ohjelmamarkkinoilla.

Yleisradion ohjelmiston kaupallistamiseen ”täyden palvelun” nimissä emme näe minkäänlaista tarvetta, kun kaupalliset tv-yhtiöt voivat ja pystyvät osuutensa hyvin hoitamaan. Erityisen kiusallista tämä on sen vuoksi, että osa kilpailusta toteutetaan kaupallisten yhtiöiden maksaman toimilupamaksun varoilla.

Kilpailuvirasto on 19.2.2002 eduskunnan liikennevaliokunnalle antamassaan lausunnossa todennut mm. seuraavaa:

¹² Komission tiedonanto valtioneuvoston päätöksen soveltamisesta julkiseen yleisradiotoimintaan (2001/C 320/04). Julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä C 320 15.11.2001. Erityisesti luku 6.1 Julkisen palvelun tehtävän määrittely, jossa puolletaan laaja-alaista määrittelyä, mikä ”...olisi yhdenmukainen yhteiskunnan demokraattisten, yhteiskunnallisten ja kulttuuristen tarpeiden täyttämistä koskevan tavoitteen täyttämisen kanssa ja varmistaisi moniarvoisuuden, mukaan lukien kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus.” (Kohta 33.) ”Julkisen palvelun tehtävän määrittely olisi oltava mahdollisimman tarkka. Siinä olisi todettava selvästi, onko jäsenvaltion tarkoituksena sisällyttää jokin tietty toiminnanharjoittajan toiminto julkisen palvelun tehtävään. ---” (kohta 37). ”Julkisen palvelun tehtävään sisällytettävien toimintojen selvä määrittely on tärkeää myös muille kuin yleisradioyhtiöille, kun ne suunnittelevat toimintaansa.” (Kohta 38) ”Lisäksi julkisen palvelun tehtävän olisi oltava tarkkarajainen, jotta jäsenvaltioiden viranomaiset voivat valvoa tehokkaasti tehtävän täyttämistä...” (Kohta 29.)

¹³ Viestintämarkkinalain 134 §:n perustelut, s. 201: ”Toimiluvan nojalla toimivien kanavien kaupallisuus liittyy ensi sijassa näiden rahoitusperustaan eikä vielä merkitse kaiken sisällön kaupallisuutta.”

¹⁴ Suomen Kaupallisten Televisioiden Liitto (SKTL) teetti Gallup Observa –tutkimuslaitoksella selvityksen TV1:n, TV2:n, MTV3:n ja Nelosen ohjelmistoista keväällä 2002: TV-ohjelmien julkisen palvelun ja kaupallisuuden luonne. Ohjelmatarjonnan tutkimus. Tutkimus perustui kolmen viikon kaikkien ohjelmien analysointiin näillä kanavilla. Analysoinnin tekivät Yleisradion, tv-toimialan, opetus- ja liikenneministeriön, viestintäviraston, media- ja mainostoimistojen johtajat sekä sanomalehtien päätoimittajat. Haastateltavat luokiteltivat TV1:n lähetyksistä viidenneksen ja TV2:n lähetyksistä kolmanneksen kaupallisiksi ohjelmiksi. Ohjelmien lukumäärästä TV1:n ohjelmista luokiteltiin kaupallisiksi vajaa kymmenesosa (8,9 %) ja TV2:n ohjelmista neljäsosa (25,5 %).

”Kilpailuvirasto katsoo, että julkisin varoin tuettavalla rahoituksella ei saisi vaikeuttaa muiden markkinoilla toimivien yritysten asemaa. Säädetessä julkisen palvelun määritelmästä liian la-
veasti Yleisradio saattaa siirtyä kilpailemaan julkisesti tuetuilla varoilla yksityisten elinkeinon-
harjoittajien kanssa ja vaikeuttaa näin maksuttomilla palveluillaan muiden markkinoilla toimi-
vien elinkeinonharjoittajien asemaa. Virasto katsoo, että Yleisradion julkisen palvelun säänte-
lyn tulisi olla selkeää ja läpinäkyvää. Julkista palvelua ei tulisi myöskään laajentaa kilpailuille
markkinoille, vaan sen tulisi kattaa ainoastaan välttämättömät peruspalvelut.”

Toimilupamaksun tueksi esitetyt perusteet ovat käyneet kestävämmiksi. Toimilupamaksu on
vastoin EU:n lainsäädännössä, kilpailulainsäädännössä ja viestintämarkkinalaissa hyväksytty-
jä keskeisiä periaatteita. Lisäksi toimilupamaksu on johtanut tilanteeseen, jossa Yleisradio laa-
jentaa kilpailua kaupallisia yhtiöitä vastaan osittain näiden maksaman toimilupamaksun tuo-
man rahoituksen turvin.

7. Eduskunta huolestunut hitaasta digi-tv-kehityksestä

Eduskunta kiinnitti huomiota digitaalisen televisiotoiminnan hitaaseen kehitykseen hyväksy-
essään viestintämarkkinoita koskevan II uudistuksen 7.2.2003. Eduskunta antoi seuraavan yk-
simielisen lausuman.

”Eduskunta edellyttää, että tietoyhteiskuntakehityksen mahdollistamien uusien palvelu-
jen tuotannon edistämiseksi hallitus selvittää ensi tilassa tarvittavat lisätoimet digitaali-
seen televisiotoimintaan siirtymisen nopeuttamiseksi.”

Eduskunta edellyttää hallituksen selvittävän ensi tilassa tarpeelliset lisätoimet, joiden avulla
nopeutetaan digitaaliseen televisiotoimintaan siirtymistä ja edistetään tietoyhteiskunnan mah-
dollistamien uusien palvelujen tuotantoa.

***SKTL katsoo, että keskeinen valtiovallan hallussa oleva lisätoimi on toimilupamaksun pois-
taminen kaupallisilta TV-yrityksiltä kokonaan. Sen avulla voidaan tervehdyttää TV-alan
kilpailutilannetta ja vapauttaa toimijoiden käyttöön nykyistä enemmän voimavaroja, jotka
tarvitaan uusien, kansalaisia kiinnostavien sisältöjen tuottamiseksi digitaaliseen televisioon
ja tietoyhteiskuntapalveluihin.*** TV-yhtiöiden vastuulle ja tehtäväksi jää tuottaa monipuolisia,
kansalaisia kiinnostavia ja hyödyttäviä sisältöjä digitaaliseen televisioon, minkä avulla voi-
daan nopeuttaa digitaaliseen televisiotoimintaan siirtymistä ja analogisten lähetysten lopetta-
mista.

Suomen Kaupallisten Televisioiden Liitto ry

LIITE 4. Yleisradio Oy:n rahoitus ja julkisen palvelun tehtävät (Yleisradio Oy)

Yleisradio Oy

Helsinki J.Tunturi/ue

26.5.2003

1(5)

Yleisradio Oy:n rahoitus ja julkisen palvelun tehtävä**Amsterdamin pöytäkirja**

Euroopan Unionissa astui vuonna 1998 voimaan ns. Amsterdamin pöytäkirja koskien jäsenvaltioiden julkisen palvelun yleisradiotoimintaa. Tässä pöytäkirjassa sopimusosapuolet, jotka katsovat, että jäsenvaltioiden julkinen yleisradiotoiminta liittyy suoraan jokaisen yhteiskunnan demokraattiin, yhteiskunnallisiin ja kulttuurisiin tarpeisiin samoin kuin tarpeeseen turvata viestinnän moniarvoisuus, ovat sopineet seuraavista tulkitsevista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan yhteisön perustamissopimukseen: Euroopan yhteisön perustamissopimuksen määräykset eivät rajoita jäsenvaltioiden toimivaltaa rahoittaa julkista yleisradiotoimintaa, siinä määrin kuin rahoitus myönnetään yleisradioyrittäjälle kunkin jäsenvaltion antaman, määrittelemän ja järjestämän julkisen palvelun tehtävän täyttämiseksi, ja siinä määrin kuin rahoitus ei vaikuta yhteisön kauppaa- ja kilpailuosuhteisiin sellaisessa laajuudessa, että se olisi yleisen edun vastaista, kun samalla otetaan huomioon tällaisen julkisen palvelun tehtävän toteuttaminen.

Televisionmaksu

Yhteiskunta siis määrittelee julkisen palvelun yhtiöille näiden tehtävän ja päättää myös resursseista tämän yhteiskunnallisen tehtävän suorittamiseksi. Samalla tulee järjestää valvonta varojen käyttämisestä. Näin on Suomessa lainsäädännöllisesti menetelty.

Televisionmaksu on ollut ja on edelleen vallitseva julkisen palvelun yleisradioyhtiöiden rahoitusmuoto Euroopassa. Ajateltavissa olevista rahoitusmuodoista se takaa parhaiten yleisradioyhtiöille riippumattomuuden ohjelmatoiminnassa ja tarvittavan ennustettavuuden tuloperusteissa.

Yleisradio katsoo, että televisionmaksun perusteet julkisen palvelun rahoitusmuotona ovat kestävä näkyvissä olevana tulevaisuutena.

Televisionmaksulle esitetty vaihtoehto julkisen palvelun yleisradiotoiminnan rahoittamisesta suoraan verovaroista ei ole useastakaan syystä käyttökelpoinen. Ohjelmatoiminnan rahoituksen sitominen kulloiseenkin vuotuisen valtion tulo- ja menoarvion valmisteluun olisi sekä välillisesti että välittömästi toteutuva uhka toiminnan riippumattomuudelle ja sitä kautta julkisen palvelun keskeiselle perustekijälle eli ohjelmatoiminnan uskottavuudelle ja luotettavuudelle. Valtion taloudessa suhdannevaihtelu ja välttämättömät painopistemutokset tekisivät mahdottomaksi suunnitelmallisen ja ennustettavan toiminnan. On lisäksi huomattava yhtiön rahoituksen mittaluokka yli 390 miljoonaa euroa, jonka sijoittaminen valtion budjetin puitteisiin aiheuttaisi suuria ongelmia.

Länsi-Euroopassa vain yhdessä maassa, Hollannissa, on siirrytty lupamaksusta järjestelmään, jossa toiminta rahoitetaan valtion tuen ja mainonnan yhdistelmällä. Hollannin yleisradiojärjestelmä poikkeaa kuitenkin rakenteeltaan oleellisesti muusta eurooppalaisesta.

Valtaosassa Euroopan maita julkisen palvelun toiminta tapahtuu sekarahoituksella, jossa yhtiöt saavat paitsi lupamaksutuloja myös huomattavia mainostuloja.

Kahdessa maassa, Espanjassa ja Portugalissa, toiminta rahoitetaan puhtaasti mainonnalla ja erityisesti Espanjassa kilpailun kannalta arveluttavalla valtion takauksella.

Suomessa mainosrahoitteisuus on Yleisradion osalta lainsäädännöllä kielletty.

Toimilupamaksu

Kaikissa niissä EU- ja ETA-maissa, joissa julkisen palvelun yleisradioyhtiö ei harjoita mainontaa on voimassa toimilupamaksujärjestelmä. Nämä maat ovat: Iso-Britannia, Ruotsi, Norja ja Suomi. Kaikissa muissa maissa julkisen palvelun yhtiöllä on oikeus harjoittaa mainontaa. Lisäksi Kreikassa peritään toimilupamaksua maksutelevisiotoiminnalta. Suomessa usean vuosikymmenen ajan peritty ja nyttemmin valtion televisio- ja radiorahastosta annetussa laissa määritelty toimilupamaksu puolitettiin televisiotoiminnan toimintaedellytysten parantamista selvitellessä työryhmän esityksen mukaisesti 1.7.2002 lukien. Keskeisenä perusteena toimilupamaksun puolittamiselle oli luoda kaupallisille televisioyhtiöille paremmat edellytykset digitaalisen ohjelmatoiminnan kehittämiseen. Tähän samaan päämäärään pyrittiin vapauttamalla digitaalisten toimilupien haltijat toimilupamaksusta ensimmäisellä 2010 päättyvällä toimilupakaudella sekä sillä että analogisesta toiminnasta maksettava toimilupamaksu alenee digipenetratiion myötä. Mistään ei ole luettavissa, että toimilupamaksusta olisi lainsäädännöllisesti luovuttu.

Kaupallisten televisioiden liiton taholta esitetty väite "tuplapotista" ja toimilupamaksun ja televisiomaksun kytkeminen toisiinsa on puolittotuus. Kansanedustaja Jouni Backmanin johtaman työryhmän esitykset muodostivat kokonaisuuden, josta on edellä mainitulla tavalla toteutettu toimilupamaksun puolitus ja että jäljelle jäävä osa pienenee digitaalisen television leviämisen myötä. Tämä merkitsee vuositasolla noin 22 miljoonan euron vähennystä Yleisradion tuloissa. Samalla luovuttiin Yleisradion osalta kaikesta televisiomainonnasta.

Käytettävissä olevien tietojen mukaan maksun puolittaminen ei ainakaan toistaiseksi ole mitenkään merkittävästi lisännyt panostusta kaupalliseen digitaaliseen televisiotoimintaan.

Yhteenvedona voidaan todeta, että maksua peritään muodossa tai toisessa kaikissa niissä maissa, joissa julkisen palvelun yhtiöllä ei ole oikeutta mainontaan. Täysin identtisiä yleisradiojärjestelmiä tuskin löytyy, vaikka toiminnan perusteet eurooppalaisessa katsannossa ovat samat. Toimilupamaksu on laissa määritelty ja se kerätään lain mukaan valtion televisio- ja radiorahastoon.

Toimilupamaksun väitetyt vaikutukset

Kaupallisten televisioiden liitto on kannanotossaan kerännyt keinotekoisien luettelon kaikista vahingollisista tekijöistä, jotka puolitettu toimilupamaksu aiheuttaisi. Tähän väitteiden tasolla olevaan ja perusteiltaan virheelliseen ja tarkoitushakuiseen luetteloon ei ole syytä tässä yhteydessä lähemmin puuttua. Pelkkä väitteiden esittäminen ei ole minkäänlainen näyttö markkinoita vääristävästä toiminnasta.

Yleisesti voidaan kuitenkin todeta, että Euroopan Unionin komission vastikään ilmestyneen tiedonannon mukaan julkisilla palveluilla on kasvava rooli unionissa. Ne ovat osa kaikkien eurooppalaisten omaksumia arvoja ja muodostavat olennaisen elementin eurooppalaisesta yhteiskuntamallista. Niiden rooli on olennainen kaikkien kansalaisten elämän laadun kohottamisessa sekä syrjäytymisen ja eristäytymisen estämisessä. Tämän mukaisesti Euroopan Unioni onkin katsonut, että julkisen palvelun perustehtävän mukainen kilpailu yleisöstä ei ole markkinoita vääristävä tekijä. Kilpailu- ja oikeudellisen ongelman Euroopan Unionin kannalta muodostaakin ns. sekarahoitus, jolloin julkisen palvelun yhtiöt saavat sekä televisiomaksutuloja että operoivat mainosmarkkinoilla.

Väitetyt vääristymät eivät ole olleet este eri maiden toimilupamaksujärjestelmille, joita maat voivat ottaa käyttöönsä aiemmin lainatun Amsterdamin pöytäkirjan nojalla vapaan harkinnan pohjalta.

Väite toimilupamaksun yleisen edun vastaisuudesta mm. digitaalisen palvelun kehittämisen ja ohjelmaformaattien myynnin vaikeutumisen osalta on täysin vailla pohjaa, koska mm. pöytäkirjan mukaan julkisen palvelun rahoituksen mahdollisten haittojen tulisi koskea koko yhteisön kauppa- ja kilpailuolosuhteita vaikutuksiltaan sellaisessa laajuudessa, että se olisi yleisen edun vastaista.

Lisäksi on syytä kysyä onko edes teoriassakaan mitenkään mahdollista, että puolitettu toimilupamaksu estäisi digitaalisen television kehittämisen sekä mahdollistaisi väitetyn kilpailun ulkomaisten ja kotimaisten ohjelmien (elokuvat, sarjat, urheiluohjelmat, alihankintaohjelmat) ja ohjelmaformaattien ostamisessa, alihankintayhtiöiden käytössä sekä henkilöstön ja televisioesiintyjien palkkaamisessa. Vai onko tarkoituksena yleisesti suojata voimassaolevien lakien vastaisesti kaupallinen televisio toiminta kaikelta kilpailulta ohjelmien hankinnasta aina henkilöstön ja esiintyjien rekrytointiin asti.

Julkisen palvelun tehtävä

Komission tiedonannossa valtioneuvostojen soveltamisesta julkiseen yleisradiotoimintaan vuodelta 2001 todetaan seuraavaa:

"Julkisen palvelun tehtävän määrittelemineen kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan ja päätös voidaan tehdä kansallisella, alueellisella tai paikallisella tasolla. Yleensä tätä toimivaltaa käytettäessä on otettava huomioon yhteisön käsite yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palveluista (julkinen palvelu). Kun otetaan huomioon yleisradiotoiminnan erityisluonne, "laaja-alainen" määritelmä, jonka mukaan tietyn yleisradioyhtiön tehtäväksi uskotaan tasapainoisen ja vaihtelevan ohjelmiston tarjoaminen julkisen palvelun tehtävän mukaisesti, samalla kun pidetään katsojaosuus riittävän suurena, voidaan katsoa (Amsterdamin) pöytäkirjan tulkitsevien määräysten mukaan (EY:n peruskirjan) 86 artiklan 2 kohdan nojalla oikeutetuiksi. Tällainen määritelmä olisi yhdenmukainen yhteiskunnan demokraattisten, yhteiskunnallisten ja kulttuuristen tarpeiden täyttämistä koskevan tavoitteen kanssa ja varmistaisi moniarvoisuuden, mukaan lukien kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus".

Suomessa Yleisradion julkisen palvelun tehtävä on määritelty Yleisradiosta annetun lain 7 §:ssä. Viestintämarkkinoita koskevan lainsäädännön muuttamisesta antamassaan mietinnössä vuodelta 2002 eduskunnan liikennevaliokunta totesi, että Yleisradio Oy:n asema ja tehtävät on turvattava nykyisessä täyden palvelun laajuudessaan ja että yhtiön tulee voida ulottaa julkisen palvelun tehtävänsä myös uusiin jakeluteihin.

Akateeminen suomalainen tutkimus ja elävät esimerkit Yhdysvalloista ja Euroopasta kertovat, että laaja-alainen julkinen palvelu, joka pitää myös sisällään viihteen ja elämyksien tarjonnan on paras tae yleisen televisiokulttuurin monipuolisuudesta ja korkeasta tasosta. Yleisöjen pirstoutuessa ja erilaisten osakulttuurien syntyessä monipuolisen televisiotarjonnan perusta on laaja julkinen palvelu.

Yleisradion televisiokanavat edustavat eurooppalaisessa vertailussa hyvin asia-, kulttuuri- ja tiedonvälitys -pitoista tarjontaa ja ne käyttävät esimerkiksi viihteeseen varsin vähän resursseja. Määrinä ja genreinä Yleisradion tarjonta vastaa myös hyvin tutkimuksissa selvitettyä kansalaisten näkemystä julkisen palvelun toiminnan tärkeistä alueista. On huomattavaa, että julkinen palvelu voidaan määritellä vain ohjelmistokokonaisuuksien puitteissa eikä suinkaan yksittäisten ohjelmaanimikkeiden kautta.

Vaikkakin Yleisradion televisio-ohjelmien painopiste on tiedonvälityksessä ja sivistyksessä, ohjelmiston on kuitenkin samalla tarjottava elämyksiä ja viihdettä myös niille katsojille, jotka näitä haluavat. Televisiomaksun maksajalla on luonnollisesti legitiimi oikeus saada maksustaan vastineeksi sisällöltään monipuolinen täyden palvelun ohjelmisto.

Mitään ohjelma-aluetta ei ole myöskään mahdollista jättää pelkästään kaupallisten kanavien monopoliksi, koska tämän toiminnan logiikka ei välttämättä kaikissa oloissa palvele monipuolisuutta, laatua ja ohjelmien tason nousua. Tällöin jäisi myös näiltä alueilta täydellisesti puuttumaan vaihtoehtoinen tarjonta.

Suomessa Yleisradion julkisen palvelun tehtävästä ja sen rahoituksesta käytävän keskustelun puitteet ovat asettaneet kaupalliset televisiotoimijat ilmeisenä motiivinaan Yleisradion tehtävän merkittävä kaventaminen ja sen rahoituspohjan muuttaminen omien taloudellisten intressiensä vuoksi. Muualla Euroopassa käydyssä ja käytävässä keskustelussa korostetaan yhteiskunnan tarvetta määrittellä julkisen palvelun tehtävää, jossa lähtökohtana pidetään itsestään selvästi sitä, että julkisen palvelun tulee toimia kaikilla ohjelmatoiminnan alueilla täytenä palveluna. Vain tältä pohjalta käytävä keskustelu voikin olla lopputuloksen kannalta hedelmällistä.

Suomalainen monipuolinen viestintärakenne tarvitsee merkittävänä elementtinään kaupallista televisiotoimintaa eikä se puolestaan, kuten ei muuallakaan Euroopassa, tarvitse mitään erityisiä monopolisoivia toimenpiteitä toimintaansa tukemaan.

Ktv-alan näkemyksiä digitv –ryhmälle

Jouko Lehtoranta
toimitusjohtaja, Kotkan Tietoruutu Oy
Suomen Kaapelitelevisioliiton puheenjohtaja
5.5.2003

30.5.2003

Jouko Lehtoranta

Asiat

- 1) Lähtökohdat näkemystemme antamiseen
- 2) Tarvittavat lisätoimet digitv –toimintaan siirtymisen nopeuttamiseksi
  - 2.1) Analogisten lähetysten lopettaminen
- 3) Julkinen palvelu konvergoituvassa toimintaympäristössä
- 4) Yleisradio Oy:n rahoitus vuoden 2006 jälkeen
- 5) Muuta

30.5.2003

Jouko Lehtoranta

Lähtökohdat näkemyksillemme

- Kaapeli-tv on saavuttanut **ENEMMISTÖ** – aseman suomalaisessa tv-jakelussa:
- 31.12.02 Suomessa oli
  - 2,01 milj. tv-taloutta (luvan maksaneet)
  - 1,06 milj. kytkettynä ktv-verkkoihin
    - liiton jäsenyrityksillä 1,03 miljoonaa
- Nyt ja tulevaisuudessa suurin osa suomalaisista saa tv-palvelut kaapeliverkon kautta

30.5.2003

Jouko Lehtoranta

Siirtyminen digitv: oon

- Siirtymistä voi nopeuttaa:
- 1. Analogisen tarjonnan pikaisella keventämisellä
- **kansa itse ohjautuu digipalveluiden käyttäjäksi**
  - ✓ rinnakkaiskanavien lähetykset hyviä houkuttimia
  - ✓ suosituimmat ktv-palvelut saatavissa vain digitaalisina
- **analogisen lopetus, kun digipenetraatio 60-70 %**
- **analogiset lähetykset päättyvät 2010-2012**
  - ✓ 2006 alkaen Ylen julkisen palvelun kannalta tärkeät ohjelmat keskitetään vain yhdelle analogiselle kanavalle
  - ✓ 2006-2010 kaupalliset kanavat vähentävät ohjelma-aikaansa analogisella puolella haluamassaan tahdissa
    - ✓ porkkanana toimilupamaksun laskeminen samassa suhteessa?
- **kaapelissa analoginen basic ajettaneen alas 2004-2009**
  - ✓ aikataulu vaihtelee paikkakunnittain

30.5.2003

Jouko Lehtoranta

Siirtyminen digitv:oon

- Siirtymistä voi nopeuttaa:
- 2. Tekijänoikeusvastuiden selkeyttämisellä
  - **Digitan näkyvyysalueilla ja erityisesti niiden ulkopuolella**
    - ✓ must carry –kanavien ja tekijänoikeusjärjestöjen keskinäiset sopimukset kuntoon
- 3. Yhtenäisessä standardissa pysymisellä
  - **on luotu DVB, mutta eri maat ja toimijat haluavat omia sovelluksia laitteisiinsa**
    - halvempaan volyymituotantoon ei päästä
    - tähän epäkohtaan pyrittävä vaikuttamaan EU:n kautta

30.5.2003

Jouko Lehtoranta

Julkinen palvelu

- kilpaillussa ja konvergoituvassa toimintaympäristössä tarkoittaa näkemyksemme mukaan:
  - ✓ yhtä Ylen tv-kanavaa,
  - ✓ johon on keskitetty Ylen julkisen palvelun ohjelmat
  - ✓ joka fokusoituu oman korkeatasoisen ohjelmaprofiilinsa luomiseen /ylläpitämiseen
    - ✓ mahdollisimman vähän päällekkäisyyttä kaupallisten toimijoiden ohjelmasisällön kanssa
  - ✓ joka on vastaanotettavissa eri jakeluverkoista
    - ✓ tv-verkoista
    - ✓ IP –verkosta (= internetistä)

30.5.2003

Jouko Lehtoranta

Yleisradio Oy:n rahoitus

- tulisi vuoden 2006 jälkeen järjestää
  - ✓ verovaroin
  - ✓ yhden tv-kanavan ja muutaman radiokanavan osalta
  - ✓ Ylen toimintaa edelleen tehostaen
  - ✓ tiukassa kustannusseurannassa
    - ✓ tinkimättä kuitenkaan esim. erittäin tärkeästä kansallisesta ja kansainvälisestä uutistarjonnasta
  - ✓ tv-luvista/maksuista luopuen

30.5.2003

Jouko Lehtoranta

Muuta

- SVT –kanavien jakelu
  1. **SVT Europe**
    - ✓ ilmoitettu, että loppuu 03/2004
    - ✓ tuleeko jotakin tilalle ?
  2. **SVT 1 ja 2**
    - ✓ Länsi-Suomessa sekä analogisena että digitaalisena spill over -jakeluna
    - ✓ Ylellä analogilupa 04/2004
      - ✓ 2 alilähetintä (Pyhävuori ja Kruunupyö)
    - ✓ Mitä tapahtuu ao. ajankohdan jälkeen ?

30.5.2003

Jouko Lehtoranta

